

CER SENIN

Revista Forțelor Aeriene Române
Nr. 4 (183) ♦ octombrie - decembrie 2025

www.roaf.ro

**O NOUĂ ESCADRILĂ
DE AERONAVE F-16
EXECUTĂ MISIUNI
DE POLIȚIE AERIANĂ
SUB COMANDĂ NATO**

**DETAȘAMENTUL
„DACIAN PUMAS”
ÎN SPRIJINUL MISIUNII
EUFOR ALTHEA**

**ZIUA NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI**

JURĂMÂNTUL MILITAR

**COOPERARE
INTERNAȚIONALĂ**

**IAR-330 PUMA:
50 DE ANI
DE CONTINUITATE
PRIN MODERNIZARE**

REVISTĂ EDITATĂ DE STATUL MAJOR
AL FORTELOR AERIENE

CONSILIUL EDITORIAL AL REVISTEI CER SENIN

PRESEDINTE:

**General-locotenent
LEONARD-GABRIEL BARABOI**

MEMBRI:

**General-maior
AUREL-CEZAR STĂNCIULESCU**

**General de flotilă aeriană
IOAN MISCHE**

**Comandor
CRISTIAN PĂTRAȘCU**

**Comandor
VIOREL-RELU MACOVEI**

MEMBRI ONORIFICI

**DUMITRU AMARIEI
PETRE BĂNĂ
NICOLAE RADU**

REDACȚIA

REDACTOR-ȘEF:

Locotenent-colonel IOANA TEIȘANU

e-mail: iteisanu@roaf.ro

MEMBRI REDACȚIEI:

Maistru militar clasa a IV-a

Maria IONIȚĂ

e-mail: mionita@roaf.ro

Maistru militar clasa a IV-a

Alexandru NIȚU

e-mail: anitu@roaf.ro

DOCUMENTARE ȘI CORECTURĂ:

LEANA TUDORAN

e-mail: ltudoran@roaf.ro

FOTOREPORTER:

ADRIAN SULTĂNOIU

e-mail: asultanoiu@roaf.ro

GRAFICĂ & DTP:

DIANA ȘUICĂ

e-mail: msuica@roaf.ro

COPERTA I: F-16 FIGHTING FALCON,
FOTO: ADRIAN SULTĂNOIU
COPERTA III: IAR-330 SOCAT,
FOTO: ADRIAN SULTĂNOIU
COPERTA IV: IAR-99 SM, FOTO: CCIIZ

SUMAR

MESAJUL ȘEFULUI SMFA	3
ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI	4-7
ACTUALITATE F-16	8-9
AGENDA	10-14
DACIAN PUMAS - EUFOR ALTHEA	16-23
EXERCIȚII	24-25
C-130 HERCULES - UN SIMBOL AL SPERANȚEI	26-29
DEPUNEREA JURĂMÂNTULUI MILITAR	30-31
ALMA MATER	32-43
COOPERARE INTERNAȚIONALĂ	44-45
ANIVERSARE CISFA	46-47
INSTRUIRE	48-49
INTERVIU	50-51
PROFESIONIȘTI ÎN FORȚELE AERIENE	52-59
ZIUA ARMATEI ROMÂNIEI	60-61
REALITATE VIRTUALĂ ȘI PREGĂTIRE MILITARĂ	62
SPORT MILITAR	63
UN ALTFEL DE OMAGIU	64
MUZEUL NAȚIONAL AL AVIAȚIEI ROMÂNE	65
RECURS LA ISTORIE	66-67
50 DE ANI DE CONTINUITATE - IAR-330 PUMA	68-73
MODERNIZARE ȘI STARE DE OPERATIVITATE	74-77
CORESPONDENȚĂ INTERNAȚIONALĂ	78-81
PASTILA DE PSIHLOGIE	82

PAGINILE 8-9

PAGINILE 16-23

PAGINILE 60-61

PAGINILE 4-7

COPYRIGHT:

**Este autorizată orice reproducere,
cu condiția specificării sursei.**

NORME DE COLABORARE:

**Cititorii pot trimite pe adresa redacției
texte și fotografii care se încadrează în
tematica revistei.**

Manuscrisele nu se înapoiază.

**Răspunderea juridică pentru conținutul
articolelor aparține în exclusivitate
autorilor, conform art. 304 și 326 CP.**

CORECTURA:

CENTRUL TEHNIC-EDITORIAL AL ARMATEI

STATUL MAJOR AL FORTELOR AERIENE

ȘOSEAUA BUCUREȘTI-PLOIEȘTI, KM 10,5, SECTOR 1, BUCUREȘTI

E-mail: cersenin@roaf.ro

ISSN 3061 - 3523 ISSN - L 1582-6317

B 916.10; C 3146.18

**Tipărită la
CENTRUL TEHNIC - EDITORIAL
AL ARMATEI
sub comanda
nr. 1051/2026**

**Responsabilitatea privind tehnoredactarea
revine în totalitate redacției**

**Prezenta ediție s-a încheiat la data de:
12.12.2025**

MESAJUL ȘEFULUI STATULUI MAJOR AL FORTELOR AERIENE

**General-locotenent
Leonard-Gabriel Baraboi**

În pragul noului an, privirea se îndreaptă firesc către momentele care au definit perioada ce se încheie – un an în care Forțele Aeriene Române au confirmat, încă o dată, stabilitate, responsabilitate și o capacitate constantă de adaptare. În fiecare misiune, în fiecare zbor și în fiecare exercițiu s-a regăsit aceeași disciplină care unește generații și transformă pregătirea în performanță.

Anul ce a trecut a adus o serie de repere care au confirmat atât valoarea tradiției, cât și energia schimbării. Contribuțiile noastre în misiunile BALTICA și EUFOR ALTHEA au întărit cooperarea aliată și au exprimat angajamentul României în arhitectura de securitate globală. Lansarea operației NATO Eastern Sentry, ca răspuns la provocările generate de războiul din Ucraina, a confirmat faptul că suntem prezenți acolo unde securitatea cere coeziune, responsabilitate și determinare. În același timp, operaționalizarea celei de-a doua escadrile de F-16 a marcat o nouă etapă în modernizarea capacităților noastre, iar participările la exerciții internaționale au confirmat că Forțele Aeriene Române rămân o forță integrată deplin în Alianța Nord Atlantică, disciplinată și credibilă. Centrul de pregătire pentru F-16, găzduit de România, stă mărturie în acest sens. Toate activitățile pe care le-am desfășurat sunt expresia unei identități care se consolidează prin fapte.

Anul 2026 vine cu o încărcătură simbolică aparte marcând 120 de ani de la zborul lui Traian Vuia, cel care prin creativitatea sa a definit conceptul modern al avionului, 110 ani atât de la înființarea aviației de vânătoare, cât și de la prima victorie a artileriei antiaeriene, dar și 70 de ani de la apariția primei unități de elicoptere. De asemenea, aniversăm zece ani de la momentul în care o aeronavă F-16 purtând cocarda tricoloră pe planuri ateriza pe un aerodrom din România marcând intrarea în serviciu a acestei platforme ca punte de legătură cu achiziția următoare a avionului multirol de generația a cincea.

Acestea sunt, alături de alte evenimente, borne solide ale identității noastre, clădite pe continuitate și responsabilitate. Reperetele acestea nu sunt simple date din calendar, ci expresii ale unei memorii vii pe care o cinștim pentru a transmite exemple demne de urmat generațiilor care vor purta mai departe simbolurile Forțelor Aeriene.

În fața acestor semne ale continuității, obligația noastră rămâne neschimbată: profesionalism fără compromis, rigoare în pregătire și solidaritate în îndeplinirea misiunilor. Cerul ne provoacă, iar noi îi răspundem prin perseverență, curaj și o dedicare necondiționată. Modernizarea, cooperarea aliată și exigența zilnică vor continua să modeleze drumul nostru, iar fiecare zbor va confirma faptul că Forțele Aeriene sunt o instituție vie, puternică și orientată către viitor.

Gândurile mele se îndreaptă către fiecare dintre voi și către familiile voastre, care v-au fost sprijin și echilibru. Vă mulțumesc tuturor pentru răbdare, pentru efort, pentru momentele în care ați pus datoria înaintea confortului.

Vă transmit respectul și recunoștința pe care le meritați și vă încurajez să priviți cu încredere către anul ce vine. Avem în față proiecte mari, misiuni importante și transformări profunde. Dar atâta timp cât avem această echipă, aparținem acestei familii și purtăm cu mândrie acest spirit, știu că vom reuși!

Vă doresc tuturor sănătate, echilibru, liniște alături de cei dragi și un sfârșit de an în care să simțiți că munca voastră e prețuită! Vă doresc cer senin, misiuni îndeplinite cu succes și puterea de a continua să reprezentați România așa cum ați făcut-o până acum!

Purtăm, în muncă și atitudine, convingerea că cine crede în zbor este stăpân peste zare – iar această credință ne va călăuzi în dăruirea de fiecare zi.

LA MULȚI ANI ȘI CER SENIN!

LA MULȚI ANI, ROMÂNIA!

Ziua Națională a României, sărbătorită la 1 Decembrie, consacră idealul Marii Uniri din 1918 și afirmă continuitatea unui proiect național întemeiat pe unitate, demnitate și sacrificiu. Este un moment de recunoaștere a celor care au clădit statul român modern și de reafirmare a responsabilității de a-l apăra și sluji. În fiecare an, această zi aduce împreună istoria, tradiția și angajamentul prezent al instituțiilor care veghează la securitatea și suveranitatea țării.

Parada militară desfășurată în Piața Arcului de Triumf, a adus împreună aproximativ 2.900 de militari și specialiști din Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Administrația Națională a Penitenciarelor, alături de 220 de mijloace tehnice, dintre care 60 prezentate în expoziție statică, oferind publicului o imagine cuprinzătoare a capacităților instituțiilor din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională.

În cadrul paradei au defilat, alături de militarii români, 240 de militari străini, constituiți în detașamente din Franța, Macedonia de Nord,

Republica Moldova, Polonia, Portugalia, Spania, Statele Unite ale Americii și din state aliate contribuatoare la structurile NATO dislocate în România, marcând solidaritatea și angajamentul comun în cadrul Alianței.

Forțele Aeriene Române, componentă esențială a sistemului național de apărare și integrată operativ în structurile NATO, au participat prin detașamente de instruire și formare – Statul Major al Forțelor Aeriene, Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” și Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” – exprimând continuitatea tradiției și rigoarea pregătirii noilor generații de specialiști ai aerului. Capabilitățile de apărare antiaeriană au fost reprezentate de sistemele PATRIOT și HAWK, expresie a vigilenței și a angajamentului în protejarea spațiului aerian național. Momentul aerian al ceremoniei s-a concretizat în survolul detașamentului de elicoptere peste Arcul de Triumf – singura categorie de aviație care a putut evolua în condiții meteorologice nefavorabile – oferind un omagiu vizibil profesioniștilor care își îndeplinesc misiunile în orice împrejurări.

Membri ai echipajelor de elicoptere care au acordat onorul din aer la Arcul de Triumf cu ocazia Zilei Naționale a României

Blocul de paradă al Statului Major al Forțelor Aeriene condus de comandorul Adrian Cârjău

Detaliile fac diferența, iar ei sunt atenți la fiecare comandă și fiecare pas. Multe ore de antrenament și repetiții pentru un singur moment special. Toți pentru unul și unul pentru toți, pregătiți de parada militară

Subofițerul de comandă al SMFA, plutonierul-adjutant Ionuț Enache, alături de elevi ai Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia”

„În fiecare an, la 1 Decembrie, ne reafirmăm angajamentul față de țară și față de români, fie că suntem în garnizoane, pe terenul de instrucție, acasă în familie sau în misiuni departe de țară.

Uniforma pe care o purtăm ne cere rigoare, caracter și disponibilitate permanentă de a proteja și sprijini.

Oriunde se află militarii noștri, drapelul României îi însoțește. În teatrele de operații, în bazele militare, în poligoane sau la ceremonii, tricolorul rămâne mai mult decât un simbol: este un memento al misiunii pe care ne-am asumat-o și al oamenilor pentru care servim. Drapelul arborat astăzi ne reamintește că suntem parte dintr-o istorie pe care o ducem mai departe prin ceea ce facem în fiecare zi.”

Șeful Statului Major al Apărării, general Gheorghită Vlad

Bateriile HAWK.
Ne-am pregătit să oferim României o defilare pe măsura respectului pe care îl purtăm tuturor celor care au servit și servesc sub drapel

ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Conducerea MAPN, întâlnire cu militarii români din Bosnia și Herțegovina

Prezenți la Sarajevo, în zilele de 26 și 27 noiembrie, ministrul apărării naționale și șeful Statului Major al Apărării s-au întâlnit cu militarii români care își desfășoară misiunea în cadrul operației EUFOR ALTHEA și cu echipa de conducere a acesteia.

Delegația a vizitat Camp Butmir, baza militară în care este dislocată cea mai mare parte a contingentului românesc participant

la operația de stabilitate a Uniunii Europene din Bosnia și Herțegovina, EUFOR ALTHEA.

Întâlnirea conducerii Ministerului Apărării Naționale cu militarii din EUFOR ALTHEA, desfășurată în preajma Zilei Naționale, a reafirmat angajamentul României pentru securitatea regională, subliniind o dată în plus profesionalismul militarilor români ca ambasadori ai țării noastre în regiunea Balcanilor de Vest.

„Astăzi i-am vizitat pe militarii români dislocați în Bosnia și Herțegovina, în cadrul operației EUFOR ALTHEA, unde România contribuie constant la menținerea unui mediu sigur și stabil în regiune. Am discutat atât cu militarii din contingentul național, cât și cu cei care ocupă poziții în comandamentele multinaționale ale misiunii. Am găsit o structură bine pregătită, cu oameni care cunosc în detaliu terenul, procedurile și responsabilitățile pe care le au în sprijinul autorităților locale și al partenerilor din EUFOR. România este prezentă aici de aproape două decenii, iar profesionalismul militarilor noștri este unul dintre motivele pentru care contingentul românesc este considerat un partener de încredere în operațiile de stabilitate și sprijin. Le-am cerut comandanților să ne transmită în continuare toate necesitățile operaționale, astfel încât să putem adapta în timp real sprijinul de la nivel național, de la logistică la rotația personalului. Avem un dialog direct și constant, pentru a ne asigura că oamenii noștri au tot ceea ce le trebuie pentru a-și îndeplini responsabilitățile în cele mai bune condiții. Sunt mândru de felul în care militarii români reprezintă țara în Bosnia și Herțegovina și de modul în care contribuie la stabilitatea regiunii”.

Șeful Statului Major al Apărării, general Gheorghită Vlad

Studentii ai Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă” Brașov

Elevii ai Colegiului Național Militar „Mihai Viteazul” din Alba Iulia

Militari din Brigada 1 Rachete Sol-Aer participanți la paradă

Dacian Pumas - 1 Decembrie în Camp Butmir

Cu prilejul Zilei Naționale a României, militarii detașamentului “Dacian Pumas” au participat la o ceremonie desfășurată în Camp Butmir.

În cadrul evenimentului, un militar a fost avansat înainte de termen, iar mai mulți camarazi au fost distinși cu:

- Emblema de Onoare a Forțelor Aeriene;
- Emblema de Merit „În serviciul Armatei României”, clasa a III-a;
- Emblema de Merit „Acțiuni Umanitare”, clasa a III-a;
- Emblema de Onoare a Jurnalismului și Relațiilor Publice Militare.

Distincțiile au fost acordate de comandantul detașamentului, comandor Silviu-Vasile Mărincaș, în semn de apreciere pentru profesionalismul și dedicarea militarilor.

La mulți ani, România!

Semnarea contractului interguvernamental de achiziție a aeronavelor F-16 de la Guvernul Regatului Țărilor de Jos

AERONAVELE F-16 DE LA CENTRUL DE INSTRUIRE DE LA FETEȘTI, ÎN PROPRIETATEA ROMÂNIEI

Contractul interguvernamental de achiziție de către România a 18 aeronave F-16 de la Guvernul Regatului Țărilor de Jos a fost semnat luni, 3 noiembrie, la sediul Ministerului Apărării Naționale.

Documentul a fost parafat de generalul de brigadă Ion-Cornel Pleșa, șeful Direcției generale pentru armamente a MAPN, și de Linda Ruseler, directorul Domeniilor Bunurilor Mobile din Ministerul Finanțelor al Regatului Țărilor de Jos, în prezența ministrului apărării naționale, Liviu-Ionuț Moșteanu, și a E.S. Willemijn van Haaften, ambasadoarea Regatului Țărilor de Jos la București.

„Am anunțat interesul pentru această achiziție încă din luna iunie, la finalul Summitului NATO de la Haga, când am semnat, împreună cu omologul meu olandez, Memorandumul de Înțelegere privind extinderea perioadei Centrului de Instruire F-16 din România - EFTC”, a spus ministrul Moșteanu.

„Prin semnarea acestui contract, marcăm finalizarea unei etape semnificative în activitatea centrului, care dovedește angajamentul României de a oferi un mediu de pregătire de înaltă calitate. EFTC a transformat țara noastră într-un hub european pentru toate statele care dețin sau vor deține F-16”, a declarat ministrul apărării naționale.

De asemenea, oficialul român a apreciat că EFTC oferă o capacitate unică în Europa, de instruire completă a piloților pentru aeronave F-16 și, în același timp, un cadru în care instructori și cursanți din mai multe țări NATO se antrenează împreună, la aceleași standarde, pentru apărarea comună a spațiului aliat.

„Prin continuarea activității centrului, România își reafirmă rolul strategic în arhitectura de apărare a Alianței, confirmându-și totodată angajamentele internaționale asumate și contribuind activ la consolidarea capacităților de descurajare și apărare colectivă. Țara noastră își reafirmă angajamentul de a sprijini Ucraina, oferind posibilitatea instruirii piloților ucraineni în cadrul centrului și contribuind astfel, în mod concret, la efortul comun de întărire a securității regionale și la sprijinirea eforturilor și dreptului suveran al Ucrainei de a se apăra”, a concluzionat ministrul apărării naționale.

Ambasadoarea van Haaften a declarat că Olanda și România au o relație puternică și colaborează îndeaproape în domeniul securității și apărării. „Suntem parteneri în NATO și cooperăm pentru descurajare și securitate pe Flancul Estic. Atât Olanda, cât și România sunt parteneri dedicați în sprijinirea Ucrainei. Centrul European de Instruire F-16 este unul dintre exemplele excelenței colaborării, pe care am experimentat-o personal în vizitele mele în Baza Aeriană de la Fetești”, a precizat oficialul olandez.

În final, ambasadoarea Regatului Țărilor de Jos la București a apreciat că predarea oficială a celor 18 avioane de vânătoare F-16 din Olanda către România marchează un pas important în cooperarea celor două țări. „Aceasta permite continuarea antrenamentului piloților la EFTC. Urez piloților care le folosesc Cer senin și aterizări în siguranță!”.

***

Semnarea acestui contract reprezintă un moment esențial în evoluția Centrului European de Instruire F-16, evidențiind intenția Ministerului Apărării Naționale de a menține facilitatea operațională și în anii următori, având în vedere atât necesarul de piloți români, cât și cei ai statelor aliate și parteneri, raportate la posibilitățile de instruire destul de limitate la nivel internațional.

Prețul total de achiziție al celor 18 aeronave F-16, conform contractului, este de 1 EURO fără TVA. La acesta se adaugă plata TVA, în valoare de 21 mil. EURO, calculată la valoarea declarată a bunurilor (aeronave și pachetul de suport logistic), de 100 mil. EURO.

Aeronavele F-16, care se află la Fetești, vor intra în proprietatea statului român, fiind special destinate pregătirii piloților în cadrul Centrului de Instruire pentru F-16, partea română având obligația de a asigura un număr de locuri de instruire pentru piloți din țări NATO și parteneri.

Biroul de presă MAPN, foto: Laurențiu Turoi

România are încă o escadrilă de aeronave F-16 Fighting Falcon care execută misiuni de Poliție Aeriană sub comandă NATO

Escadrila 48 Aviație Vânătoare a Bazei 71 Aeriană „General Emanoil Ionescu” de la Câmpia Turzii execută, începând cu 20 octombrie 2025, misiuni de Poliție Aeriană în spațiul aerian al României.

Misiunile au ca scop asigurarea integrității spațiului aerian românesc și apărarea flancului estic al NATO și reflectă angajamentul ferm al României față de securitatea colectivă.

Certificarea celei de-a doua escadrile de aeronave F-16 Fighting Falcon demonstrează nivelul ridicat de interoperabilitate al Forțelor Aeriene Române, precum și capacitatea României de a contribui cu capacități defensive moderne în cadrul unui sistem comun de apărare aeriană.

În prezent, pe teritoriul României se află trei escadrile de aeronave de luptă care execută Poliție Aeriană sub comanda NATO. Pe lângă Escadrila 53 de la Fetești și Escadrila 48 de la Câmpia Turzii, un detașament din Tactical Air Wing 71 „Richthofen” al Forțelor Aeriene Germane, cu 5 aeronave Typhoon, execută misiuni de Poliție Aeriană la Mihail Kogălniceanu.

Biroul de presă MAPN

Șefii Forțelor Aeriene au discutat „accelerarea apărării aeriene și contra-rachetelor pentru o securitate de 360 de grade” în cadrul NACS 25-II

RAMSTEIN, Germania – În zilele de 8 și 9 octombrie 2025, șefii Forțelor Aeriene aliate și parteneri s-au reunit la Comandamentul Aerian Aliat (AIRCOM) pentru Simpozionul bianual al Șefilor Forțelor Aeriene NATO (NACS 25-II).

La simpozionul găzduit de comandantul interimar al AIRCOM, generalul Sir Johnny Stringer, au participat șefii Forțelor Aeriene și reprezentanți din 29 de națiuni aliate, alături de partenerii din Australia, Austria, Irlanda, Japonia și Elveția. Evenimentul reprezintă un forum unic pentru colaborare, schimb de informații și discuții privind oportunități comune.

„Această reuniune este o oportunitate nu doar de a face schimb de idei, ci și de a consolida relațiile care susțin securitatea noastră colectivă”, a declarat Stringer. „Prezența aliaților și partenerilor semnalează un angajament comun pentru puterea aeriană și spațială, în linie cu tema generală a simpozionului: Accelerarea apărării aeriene și a contra-rachetelor pentru o securitate de 360 de grade”, a adăugat el.

Comandantul Suprem Aliat pentru Europa, generalul Alexus G. Grynkewich, a participat la simpozion printr-un sistem VTC și a împărtășit atât viziunea sa, cât și prioritățile cu comunitatea aeriană și spațială a NATO. Ca o continuitate a simpoziunilor anterioare, temele dezbătute

în cadrul NACS 25-II au oferit cadrul reprezentanților de rang înalt pentru discutarea aspectelor legate de Comanda și Controlul Aerian îmbunătățit (C2 aerian), Activitate de Vigilență Sportivă (EVA), Sentinela Estului (EASN) și Apărare Aeriană și Antirachetă Integrată (IAMD).

NACS 25-II a fost ultima ediție găzduită de Sir Johnny Stringer, în condițiile în care mandatul său la AIRCOM a ajuns la final. Funcția sa a fost preluată de generalul-locotenent Guillaume Thomas, din Forțele Aeriene și Spațiale Franceze, la 30 octombrie 2025. Într-una din pauzele simpozionului, șefii Forțelor Aeriene au asistat la survolul unui Spitfire olandez - un moment emoționant pentru reflecția asupra semnificației aviației în cadrul unei alianțe.

NACS este organizat semestrial de AIRCOM ca forum pentru schimb de opinii și experiențe în domeniul aerian și interarme, oferind totodată o platformă pentru compararea și discutarea cooperării, coordonării și dezvoltării puterii aeriene și spațiale a NATO.

Sursa: Biroul de Relații Publice al AIRCOM

NATO confirmă recreditarea AAMN

În cadrul Aviation Committee (AVC) din 12 noiembrie 2025, Autoritatea Aeronautică Militară Națională (AAMN) a primit în mod oficial certificatul de revalidare a recunoașterii de către NATO ca autoritate competentă în domeniul aeronavigabilității.

Recunoașterea NATO este rezultatul unui proces complex de audit, care a analizat cadrul normativ național aeronavigabilitate, precum și sistemul de certificare și supraveghere a aeronavelor de stat, al organizațiilor de proiectare, producție, întreținere, mentenanță și pregătire pentru mentenanță, precum și sistemul de certificare a personalului tehnic.

Această recunoaștere confirmă faptul că România, prin AAMN, deține un sistem complet și robust de reglementare, certificare și supraveghere în domeniul aeronavigabilității militare și întărește încrederea aliaților în capacitatea Forțelor Aeriene Române de a asigura un nivel de siguranță aeronautică ridicat în cadrul activităților comune, consolidând rolul României în cadrul Alianței.

Sursa: BIRP SMFA

CEREMONIE DE NUMIRE

În data de 6.10.2025, la sediul Statului Major al Forțelor Aeriene a avut loc ceremonia de numire în funcția de locțiitor al șefului Statului Major al Forțelor Aeriene a generalului-maior Aurel-Cezar Stănciulescu.

Activitatea s-a desfășurat în prezența șefului Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi și a personalului unității.

Generalul-maior Aurel-Cezar Stănciulescu a îndeplinit anterior funcția de comandant al Comandamentului Componentei Aeriene și comandant al Bazei 90 Transport Aerian.

Felicitări și mult succes în îndeplinirea misiunilor încredințate!

Sursa: BIRP SMFA, foto: Bogdan Pantilimon

General-maior Aurel-Cezar Stănciulescu

Generalul-maior Aurel-Cezar STĂNCIULESCU s-a născut pe 19 decembrie 1968. A absolvit Liceul Militar „Tudor Vladimirescu” din Craiova, în 1987, și apoi Școala Militară de Ofițeri de Aviație „Aurel Vlaicu”, Boboc, în 1991.

STUDIUL:

- 1987 Liceul Militar „Tudor Vladimirescu”;
- 1991 Școala Militară de Ofițeri de Aviație „Aurel Vlaicu”;
- 1999 Universitatea din Craiova, Facultatea de Electrotehnică;
- 2009 Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, Facultatea de Comandă și Stat Major, profil științe militare și informații, specializarea conducere interarme forțe aeriene;
- 2012 Curs postuniversitar de dezvoltare profesională continuă în conducere structuri militare;
- 2019 Curs postuniversitar de perfecționare în domeniul securității și apărării naționale „Securitate și bună guvernare”;
- 2020 Curs „Initial Crew Resource Management Trainig”.

FUNCTII ÎNDEPLINITE:

- 1991 - 1992 Pilot, C.Pg.PC.Av.M.;
- 1992 - 1995 Pilot, R. 67 Av.V.B.;
- 1995 - 1999 Pilot șef, Gp. 67 Av.V.B.;
- 2001 - 2002 Pilot șef, Gp. 91 Av.V.;
- 2002 - 2004 Pilot șef, Comandant patrulă și Comandant echipaj Bz. 90 Tp. Aer.;
- 2007 - 2009 Ofițer student, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București;
- 2009 Instructor șef zbor, Bz. 90 Tp. Aer.;
- 2009 - 2011 Comandant Escadrila 902 Aviație Transport Operativ și Aerofotogrammetrie, Bz. 90 Tp. Aer.;
- 2013 - 2015 Locțiitor comandant Grup 90 zbor, Bz. 90 Tp. Aer.;
- 2015 - 2017 Locțiitor al comandantului, Bz. 90 Tp. Aer.;
- 2017 - 2023 Comandant Bz. 90 Tp. Aer.;

- 2023 - 2025 Comandantul Comandamentului Componentei Aeriene;
- septembrie 2025 Locțiitorul șefului Statului Major al Forțelor Aeriene.

DATE DE ÎNAINȚARE ÎN GRAD:

- 1991 - locotenent;
- 1994 - locotenent major;
- 1995 - căpitan;
- 2001 - locotenent-comandor;
- 2008 - căpitan-comandor;
- 2011 - comandor;
- 2019 - general de flotilă aeriană;
- 2024 - general-maior.

DISTINCȚII ȘI DECORAȚII:

- Semnul onorific „În Serviciul Patriei”, pentru 15 ani de activitate;
- Semnul onorific „În Serviciul Patriei”, pentru 20 ani de activitate;
- Semnul onorific „În Serviciul Patriei”, pentru 25 ani de activitate;
- Emblema de Onoare a Forțelor Aeriene;
- Emblema de Onoare a Statului Major General;
- Emblema de Onoare a Armatei României;
- Emblema de Onoare a Medicinii Militare;
- Emblema de Onoare a Secretariatului General;
- Emblema de Onoare a Forțelor pentru Operații Speciale;
- Emblema de Onoare a Forțelor Navale;
- Veteran - 2019;
- Emblema de Onoare a Comandamentului Forțelor Întrunite;
- Emblema de Onoare a Forțelor Terestre - 2021;
- Ordinul „Virtutea Aeronautică” în grad de Ofițer - 2021.

Transfer de responsabilitate la Baza Aeriană de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic

În data de 7 octombrie 2025, la Baza Aeriană de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic „Aurel Vlaicu” a avut loc ceremonia de predare-primire a comenzii unității și trecerea în rezervă a comandantului bazei aeriene, generalul de flotilă aeriană Ovidiu Bălan.

Activitatea s-a desfășurat în prezența șefului Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi, dar și a șefului Statului Major al Forțelor Terestre, general-locotenent Ciprian Marin, a unui reprezentant al șefului Statului Major al Apărării, general-maior Claudiu Sava, dar și a numeroșilor invitați din ministere și autorități centrale și locale.

Generalul de flotilă aeriană Ovidiu Bălan a predat comanda și Drapelul de Luptă ale Bazei Aeriene de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic „Aurel Vlaicu” comandorului Bogdan Pușcă. Totodată, a avut loc și citirea ordinului de trecere în rezervă a generalului de flotilă aeriană Ovidiu Bălan, după o carieră militară impresionantă de 46 de ani. Absolvent al Liceului Militar „Ștefan cel Mare” din Câmpulung Moldovenesc și a Școlii Militare de Ofițeri de Aviație „Aurel Vlaicu”, generalul

Bălan a ocupat funcții de instructor coordonare zbor, instructor pentru securitatea zborului la Boboc, comandant de escadrilă, comandant grup de aviație și instructor șef zbor și funcții de la comandant escadrilă până la comandant grup la Grupul Aviație Instrucție din cadrul Școlii de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu”.

Din anul 2019 a fost numit în funcția de comandant al Bazei Aeriene de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic.

Are peste 3000 de ore de zbor pe avioanele MiG-21 RFMM, IAR-823, L-29, L-39, IAR-99 STD și elicopterele IAR-330 M, IAR-316B.

„Nu poate fi satisfacție mai mare ca aceea de a efectua ultimele zboruri la manșă, apt de zbor. Mă bucur de această șansă și îi sunt recunoscător lui Dumnezeu.

Vă mulțumesc și mă bucur de prezența dumneavoastră: invitați, colegi, prieteni, familie. Pot raporta misiune îndeplinită în Forțele Aeriene, în Armata României. Închei cariera de pilot, instructor, comandant și încep o nouă etapă”, a transmis generalul de flotilă aeriană Ovidiu Bălan.

Sursa: BIRP SMFA

Prezent la activitate, șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi i-a mulțumit generalului de flotilă aeriană Ovidiu Bălan pentru dedicarea și profesionalismul de care a dat dovadă de-a lungul carierei

Ceremonie de predare-primire

În data de 7 noiembrie, în prezența șefului Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi și a comandanților structurilor din garnizoana București, la sediul Comandamentului Componentei Aeriene s-a desfășurat ceremonia de predare-primire a comenzii și Drapelului de Luptă al unității, între locțiitorul comandantului, colonelul Gheorghe-Ginel Necula și generalul de flotilă aeriană Ioan Mischie.

Șeful Statului Major al Forțelor Aeriene a mulțumit personalului Comandamentului Componentei Aeriene pentru efortul depus, pentru implicarea și profesionalismul demonstrate în executarea sarcinilor și misunilor ordonate, salutând situarea constantă a structurii în elita Forțelor Aeriene Române.

În același timp, i-a urat succes în activitate noului comandant.

În discursul de acceptare, generalul de flotilă aeriană Ioan Mischie a mulțumit pentru încrederea acordată, menționând că, odată cu simbolurile unității, a preluat și tradiția, misiunea și obiectivele acesteia, cu certitudinea că activitatea ulterioară se va ridica la aceleași standarde de performanță și devotament.

Sursa: BIRP SMFA, foto: Alexandru Nițu

Cooperare militară

Șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi, s-a întâlnit în data de 7 octombrie, la sediul Centrului 85 Comunicații Aero și Informatică „General Doroftei Ghermănescu” cu președintele Comitetului Întrunit al Statelor Majore din Republica Islamică Pakistan, generalul Sahir Shamshad Mirza, aflat în vizită în țara noastră.

Discuțiile s-au axat pe extinderea cooperării militare dintre cele două țări și pe analiza situației de securitate, atât din regiunea Mării Negre, cât și din Orientul Apropiat și cel Mijlociu.

Biroul de presă MAPN, foto: Bogdan Pantilimon

România a încheiat un acord de cooperare în domeniul apărării cu Republica Islamică Pakistan. Colaborarea se desfășoară în cadrul unui comitet militar mixt, care organizează reuniuni anuale

Vizita oficială în România a delegației condusă de Air Chief Marshal Yaheer Ahmed Baber, comandantul Forțelor Aeriene Pakistaneze

O delegație a Forțelor Aeriene Pakistaneze condusă de Air Chief Marshal Yaheer Ahmed Baber, a efectuat, în data de 21 octombrie 2025, o vizită oficială la sediul Statului Major al Forțelor Aeriene, unde s-a întâlnit cu o delegație condusă de șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi.

Pe timpul vizitei au fost discutate aspecte legate de dezvoltarea capacităților aeriene dar și despre modul în care forțele aeriene pot crește nivelul cooperării bilaterale.

Sursa: BIRP SMFA, foto: Bogdan Pantilimon

În timpul discuțiilor, oficialii au subliniat importanța consolidării relațiilor militare și creșterea nivelului cooperării

Consolidarea activităților bilaterale

În data de 6 noiembrie 2025, locțiitorul șefului Statului Major al Forțelor Aeriene, general-maior Aurel-Cezar Stănculescu, a primit vizita de rămas bun a generalului de brigadă Jeffery Smith, directorul Statului Major Întrunit al Gărzii Naționale a statului Alabama (ALNG), precum și vizita de prezentare a succesorului acestuia, generalul de brigadă Michael Taylor.

Pe parcursul întrevederii au fost purtate discuții privind identificarea unor noi domenii de cooperare și consolidarea activităților bilaterale dintre Forțele Aeriene Române și Garda Națională a statului Alabama, în cadrul parteneriatului de stat (State Partnership Program). Totodată, a fost subliniată importanța continuării proiectelor multianuale deja aflate în derulare, având în vedere excelența colaborare dintre cele două instituții.

De asemenea, au fost abordate aspecte privind implicarea capacității de realimentare în aer (AAR – Air-to-Air Refueling) de care dispune Garda Națională a statului Alabama într-un amplu exercițiu pe care Forțele Aeriene Române îl vor organiza anul viitor.

În același context, au fost stabilite detaliile de principii privind sprijinul oferit de ALNG pentru instruirea piloților din escadrilele operaționale de F-16, precum și pentru activitățile de instruire planificate în cadrul European F-16 Training Center (EFTC).

Sursa: BIRP SMFA, foto: Bogdan Pantilimon

General-maior Aurel-Cezar Stănculescu și general de brigadă Jeffery Smith

Instruire comună la nivel european

În perioada 2-12 decembrie 2025, România a găzduit cea de-a 37-a ediție a Joint Personnel Recovery Staff Course (JPRSC), desfășurată sub egida European Defence Agency (EDA), în cadrul proiectului multinațional PR-ETC – Personnel Recovery Education and Training Courses.

Cursul a avut un pronunțat caracter multinațional, reunind participanți din Germania, Ungaria, Suedia, Spania și România, în spiritul cooperării și instruirii comune la nivel european.

Pentru România, această ediție a reprezentat un pas important în parcursul său

instituțional: este primul curs organizat după obținerea statutului de membru cu drepturi depline al PR-ETC, în octombrie 2025. Acest rezultat finalizează un proces început în urmă cu aproape cinci ani, în care România și-a urmărit consecvent obiectivul de integrare deplină în comunitatea europeană de instruire dedicată Personnel Recovery.

În paralel cu acest proces de aderare, Statul Major al Forțelor Aeriene, structura desemnată să reprezinte România în proiect, a început în urmă cu trei ani să organizeze cursul JPRSC la nivel național, contribuind la continuitatea formării în domeniu. Alături de SMFA, Centrul

85 Comunicații Aero și Informatică și Baza Aeriană de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic de la Boboc sunt partenerii instituționali permanenți implicați în organizarea și desfășurarea fiecărei ediții a cursului, asigurând suportul tehnic, logistic și academic necesar. Prin organizarea JPRSC 37, România își continuă în mod firesc parcursul început acum cinci ani și își confirmă rolul activ în cadrul PR-ETC, contribuind la consolidarea cooperării europene în domeniul Personnel Recovery și la promovarea educației și instruirii comune la nivel european.

Text: colonel Silviu Mardari

Gala „Excelența în business” recunoașterea performanței în Armata României

La Cercul Militar Național a avut loc Gala „Excelența în business”, un eveniment dedicat recunoașterii performanței, leadershipului și contribuției pe care mediul de afaceri o are în dezvoltarea economică a țării.

Au fost acordate premii pentru performanță în diverse domenii, inclusiv pentru personal aparținând MAPN, care s-a remarcat în anul 2025 prin rezultate deosebite și proiecte de excelență la nivel național și internațional.

Printre cei premiați a fost șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi – Ambasador „She for Romania, promotor al egalității de șanse și al leadershipului inclusiv în armată”.

Evenimentul a reunit lideri din mediul economic, instituțional, diplomatic și academic, sub semnul dialogului, colaborării și promovării valorilor antreprenoriatului responsabil.

Sursa: BIRP SMFA, foto: Alexandru Nițu

PERFORMANȚĂ ÎN PREGĂTIRE: UN MILITAR ROMÂN CÂȘTIGĂ COMPETIȚIA BEST WARRIOR 2025 ÎN STATELE UNITE

Recunoscută ca fiind unul dintre cele mai solicitante teste individuale de performanță militară, Best Warrior Competition a devenit, de-a lungul timpului, un reper al excelenței profesionale în cadrul forțelor armate ale Statelor Unite și ale partenerilor acestora. Organizată anual, competiția evaluează în mod riguros nivelul de instruire, rezistența fizică și mentală, disciplina operațională și capacitatea de leadership a participanților.

Desfășurată sub autoritatea Gărzii Naționale a Statului Alabama, competiția reunește militari selectați conform celor mai înalte standarde, într-un cadru care reproduce condițiile reale ale mediului operațional modern. Probele complexe – tactice, fizice și cognitive – sunt concepute pentru a testa adaptabilitatea, spiritul de luptător și luarea deciziilor sub presiune. Deschiderea competiției către militari din state aliate reflectă angajamentul comun pentru interoperabilitate, instruire la standarde înalte și consolidarea parteneriatelor strategice. Prezența Forțelor Aeriene Române în cadrul Best Warrior Competition confirmă nivelul ridicat de pregătire al personalului și integrarea deplină într-o comunitate profesională construită pe performanță, competență și respect reciproc.

„Mi-a spus cineva: «Nu ai idee ce ai realizat» și, sincer, încă nu-mi dau seama. Cred că am nevoie de puțin timp ca să mă trezesc și să conștientizez. Per ansamblu, a fost o experiență extraordinară – foarte dificilă din punct de vedere fizic: multe probe, una după alta. Plecam dimineața la 05:30 și mă întorceam la 17:00. Au fost multe necunoscute, pe care sper și vreau să le fac cunoscute celor care vor urma. Chiar dacă unii mă consideră un superom, nu sunt; sunt pregătit, asta da, dar voi avea nevoie de câteva zile ca să revin la «setările din fabrică»” – a mărturisit caporalul clasa a II-a Ioan Dănuț Ștefan.

Forțele Aeriene Române marchează un nou succes pe plan internațional prin performanța obținută la competiția Best Warrior 2025, organizată de către Garda Națională a statului Alabama în Fort McClellan, Statele Unite ale Americii. Caporalul clasa a II-a Ioan Dănuț Ștefan, din Baza 71 Aeriană de la Câmpia Turzii, a obținut locul I și titlul de „Soldatul Anului 2025” demonstrând un nivel excepțional de pregătire profesională, rezistență fizică și mentală, spirit de luptător și capacitate de adaptare în condiții solicitante. În acest an, Armata României a fost reprezentată de patru militari, plutonierul Ciprian Popov, sergentul major Mihai Bușilă, caporalul clasa a II-a Ioan Dănuț Ștefan și fruntașul Cosmin-Andrei Varga. Participarea militarilor români la competiție este rezultatul colaborării excelente la nivel de subofițeri de comandă între Armata României și Garda Națională a Statului Alabama, ce are la bază parteneriatul militar strategic, State

Partnership Program dintre cele două entități. Victoria obținută de caporalul Ioan Dănuț Ștefan reprezintă nu doar o realizare personală, ci și un motiv de mândrie pentru Baza 71 Aeriană Câmpia Turzii, pentru Forțele Aeriene și pentru Armata României, consolidând imaginea țării noastre ca partener credibil și profesionist în cadrul cooperării militare internaționale. De altfel, caporalul Ștefan este și Soldatul Anului 2025, la nivelul Forțelor Aeriene, în urma concursului CEL MAI BUN DINTRE CEI BUNI 2025.

Felicitări, Dănuț pentru determinarea, disciplina și profesionalismul de care ai dat dovadă! Mult succes în continuare în carieră, ești un exemplu demn de urmat pentru noi toți, dar mai ales pentru generațiile viitoare de militari!

Articol realizat cu sprijinul subofițerului de comandă al Statului Major al Apărării, plutonier adjutant principal Florea Sas

Probele au constat, printre altele, din înot în ținuta combat pe distanța de 50 de metri, alergarea în teren variat în ținuta militară (Combat Run) pe distanța de 3 km, testarea la pregătire fizică (Army Fitness Test), testarea cunoștințelor la topografie militară (citirea unei hărți/Map Reading), prezentarea în fața unei comisii de evaluare și testarea cunoștințelor la pregătire militară generală, prezentarea unui eseu scris, marșul tactic pe distanța de 20 de kilometri cu echipament de luptă complet (20 kg), efectuarea unei cereri de sprijin cu foc de artilerie (Call for Fire), testarea cunoștințelor de acordare a măsurilor de prim-ajutor și transmiterea de

rapoarte standard (9 line MEDEVAC Request), tragerea dinamică cu pistolul de calibrul 9mm SIG Sauer M 17 și pușca automată de calibrul 5,56mm M4A1, cu tranziție armă principală – armă secundară și invers, după deplasare, din poziții de tragere diverse, ambidextru, demontarea-montarea contratimp a armamentului de infanterie, interviul media și o probă surpriză – tragere dinamică contra cronometru (Stress Shooting) cu pistolul de calibrul 9mm M 17, au fost probele care au solicitat la maxim abilitățile/competențele specifice ale luptătorului care acționează într-un mediu operațional provocator, solicitant și imprevizibil.

DETAȘAMENTUL „Dacian Pumas”

PROFESIONALISM ÎN SPRIJINUL MISIUNII

EUFOR ALTHEA

PROFESIONALISM ȘI REZILIENȚĂ ÎN CAMP BUTMIR

Detașamentul Forțelor Aeriene Române „Dacian Pumas” continuă să demonstreze profesionalismul și angajamentul României pentru stabilitate regională în Bosnia și Herțegovina, în cadrul misiunii Uniunii Europene EUFOR ALTHEA. De la începutul celei de-a III-a rotații în Camp Butmir, militarii români și-au consolidat reputația prin operativitate, versatilitate și devotament în toate activitățile desfășurate.

Un punct central al activităților detașamentului a fost cooperarea strânsă cu partenerii internaționali. Militarii români au desfășurat antrenamente comune cu trupele italiene din Batalionul Multinațional, concentrându-se pe tehnici de inserție rapidă prin metoda Fast Rope, coordonarea în scenarii operaționale complexe și creșterea interoperabilității. Aceste exerciții au pus accent pe spiritul de echipă și camaraderia dintre contingente, subliniind angajamentul comun pentru menținerea păcii și securității în regiune.

Exercițiile au vizat perfecționarea tehnicilor de inserție rapidă și consolidarea interoperabilității dintre structurile participante. Prin astfel de activități, militarii români își demonstrează profesionalismul și contribuția la cooperarea cu autoritățile locale, în sprijinul populației și al menținerii stabilității în regiune

Militarii aflați în misiune au desfășurat un antrenament comun cu personalul State Investigation and Protection Agency – SIPA BiH

„Dacian Pumas” – Antrenamente în comun în cadrul exercițiului multinațional Quick Response 25 Militarii detașamentului „Dacian Pumas” – rotația a III-a au desfășurat antrenamente în comun cu militari din Batalionul Multinațional (MNBN). Antrenamentele au vizat aplicarea tehnicii de inserție a trupelor (Fast Rope), pentru debarcarea rapidă în zone de interes operațional și executarea unui exercițiu de evacuare medicală aeriană (MEDEVAC) prin troliere cu targa, simulând extragerea și transportul răniților din teren

Pe lângă activitățile tactice, detașamentul a sărbătorit Ziua Armatei României prin ceremonii și competiții sportive care au consolidat relațiile dintre națiuni. Militarii au participat la curse de alergare, tenis de masă și tenis de picior, manifestând disciplină, respect și fair-play. Comandantul detașamentului, comandorul Silviu-Vasile Mărincaș, a oferit distincții militare celor care s-au remarcat prin profesionalism și devotament în îndeplinirea misiunilor.

„Dacian Pumas” a fost implicat și în misiuni de sprijin pentru oficiali europeni. Cu ocazia vizitei președintei Comisiei Europene, doamna Ursula von der Leyen, elicopterele IAR-330 au asigurat transportul sigur și eficient al delegației, demonstrând cele mai înalte standarde de profesionalism.

Totodată, detașamentul a sprijinit prima operațiune completă a FRONTEX în Bosnia și Herțegovina, consolidând cooperarea europeană în domeniul securității și controlului frontierelor.

De asemenea, militarii români au fost implicați și în misiuni de salvare în cadrul primului exercițiu de tip Search and Rescue (SAR) desfășurat de la începutul misiunii. În condiții dificile de altitudine și temperaturi scăzute, echipele au executat scenarii de evacuare medicală (MEDEVAC), testând rapiditatea, coordonarea și eficiența intervenției în teren. Exercițiile comune cu militari slovaci și cu autorități locale din cadrul Mountain Rescue Service au consolidat pregătirea detașamentului pentru situații de urgență, evidențiind angajamentul României pentru sprijin umanitar și securitate.

Interoperabilitatea rămâne un pilon esențial al activităților „Dacian Pumas”. Colaborările cu SIPA BiH, echipe EOD din Ungaria, precum și cu Aeroportul Internațional Sarajevo, au demonstrat

În data de 14 octombrie, militarii detașamentului „Dacian Pumas” au sprijinit vizita oficială a președintei Comisiei Europene, doamna Ursula von der Leyen, în Bosnia și Herțegovina. Pe durata vizitei, elicoptere IAR-330 ale Forțelor Aeriene Române, care execută misiuni în cadrul operației EUFOR ALTHEA, au asigurat transportul aerian al distinsului oaspete și al delegației europene, garantând în același timp cele mai înalte standarde de siguranță și profesionalism

Cu ocazia Zilei Armatei României, comandantul detașamentului, comandorul Silviu-Vasile Mărincaș, a acordat tuturor militarilor coiful reprezentativ al rotației III, precum și placheta detașamentului unor militari care s-au remarcat prin profesionalism și devotament în îndeplinirea misiunilor

Sportul unește națiuni. Cu ocazia Zilei Armatei României, militarii Batalionului Multinațional din cadrul operației EUFOR ALTHEA au planificat, în Camp Butmir, o serie de competiții sportive menite să consolideze spiritul de echipă și cooperarea între națiunile participante

capacitatea detașamentului de a acționa coordonat cu multiple structuri, în misiuni de evacuare, neutralizare a munițiilor neexplodate și intervenție rapidă în teren accidentat.

Contribuția militarilor români a fost recunoscută prin acordarea Medaliei Politicii de Securitate și Apărare Comună a Uniunii Europene, pentru profesionalism și devotament. Inscripția în latină „Pro Pace Unum – Uniți pentru pace” subliniază dedicarea detașamentului pentru menținerea stabilității și securității în regiune.

Instituită în anul 2004, această medalie recompensează implicarea militarilor care participă la misiuni sub egida Uniunii Europene, având un rol esențial în consolidarea securității regionale. Cele 12 stele gravate pe marginea medaliei simbolizează unitatea statelor membre ale Uniunii Europene, iar deviza inscripționată pe revers – „Pro Pace Unum” („Uniți pentru Pace”) – reflectă angajamentul comun pentru pace și cooperare.

Vizite ale unor oficiali de rang înalt, precum Înaltul Reprezentant al UE Kaja Kallas, au evidențiat rolul crucial al „Dacian Pumas” în operațiunile EUFOR ALTHEA.

Spiritul de echipă și disciplina militară s-au manifestat și în cadrul competițiilor sportive internaționale desfășurate în Camp Butmir, unde militarii români s-au remarcat prin performanță și fair-play, întărind relațiile dintre contingentele participante.

Prin profesionalism, pregătire riguroasă și angajament pentru cooperarea internațională, detașamentul „Dacian Pumas” rămâne un simbol al excelenței Forțelor Aeriene Române. Prezența lor în Bosnia și Herțegovina confirmă nu doar implicarea României în menținerea păcii și stabilității, ci și importanța mobilității aeriene și a intervenției rapide în operațiuni multilaterale complexe.

Militarii români și străini din Camp Butmir, Sarajevo, dislocați în cadrul Operației EUFOR ALTHEA a Uniunii Europene din Bosnia și Herțegovina, au fost vizitați de către Înaltul Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate și Vicepreședinte al Comisiei Europene, Kaja Kallas. Generalul-maior Florin Barbu, comandantul Forței Uniunii Europene în Bosnia și Herțegovina, a întâmpinat Înaltul Reprezentant al UE într-un cadru oficial, împreună cu șeful delegației UE și Reprezentantul Special al UE în Bosnia și Herțegovina, Luigi Soreca, și în prezența comandantului Comandamentului NATO de la Sarajevo, general de brigadă Matthew A. Valas, și a sute de militari din cadrul Batalionului Multinațional al EUFOR.

Înaltul Reprezentant al UE, Kaja Kallas, a mulțumit militarilor pentru profesionalismul de care au dat dovadă, subliniind importanța Operației EUFOR ALTHEA pentru menținerea unui mediu stabil și sigur în Bosnia și Herțegovina.

Militarii rotației a III-a au fost decorați în cadrul unei ceremonii desfășurate în Camp Butmir, Sarajevo, alături de parteneri internaționali. Aceștia au primit distincția „Common Security and Defence Policy Service Medal – Operation Althea”, în semn de recunoaștere a profesionalismului, devotamentului și contribuției lor la menținerea păcii și stabilității în Bosnia și Herțegovina, în cadrul operației EUFOR ALTHEA. Instituită în anul 2004, această medalie recompensează implicarea militarilor care participă la misiuni sub egida Uniunii Europene, având un rol esențial în consolidarea securității regionale. Cele 12 stele gravate pe marginea medaliei simbolizează unitatea statelor membre ale Uniunii Europene, iar deviza inscripționată pe revers – „Pro Pace Unum” („Uniți pentru Pace”) – reflectă angajamentul comun pentru pace și cooperare

Detașamentul „Dacian Pumas” a asigurat transportul unei echipe EOD (Explosive Ordnance Disposal) din cadrul EUFOR, formată din militari din Ungaria și doi câini special antrenați, pentru executarea unor misiuni specifice de căutare și neutralizare a munițiilor neexplodate

Key Leaders Training la „Dacian Pumas”

Ofițerii care vor prelua funcții de conducere în structurile EUFOR au vizitat detașamentul „Dacian Pumas”, în cadrul programului Key Leaders Training. Aceștia au participat la un briefing de capabilități și au vizitat hangarele, unde au fost familiarizați cu elicopterele și echipamentele utilizate în sprijinul misiunilor EUFOR. În încheiere, militarii „Dacian Pumas” au executat un exercițiu MEDEVAC demonstrativ, evidențiind profesionalismul și nivelul operațional ridicat al detașamentului. Vizita a consolidat înțelegerea rolului pe care îl are detașamentul românesc în sprijinul operațiilor EUFOR

Detășamentul „Dacian Pumas” a executat misiunea de transport aerian a delegației Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (FRONTEX), cu ocazia lansării primei operațiuni complete a Agenției în Bosnia și Herțegovina

Premieră pentru „Dacian Pumas” – Primul exercițiu SAR în Camp Butmir! Militarii detașamentului „Dacian Pumas”, aflați în cea de-a III-a rotație în Teatrul de Operații Camp Butmir, au executat primul exercițiu de tip căutare-salvare (SAR - Search and Rescue) de la începutul misiunii - ianuarie 2025. Exercițiul, desfășurat în condiții dificile – la altitudini mari și temperaturi scăzute – a testat capacitatea echipajelor de acțiune rapid, eficient și coordonat în misiuni reale. Scenariul a inclus și o secvență de evacuare medicală (MEDEVAC - Medical Evacuation), în cadrul căreia militarii români au intervenit pentru evacuarea și transportul unei persoane rănite dintr-o zonă greu accesibilă. Prin aceste antrenamente, „Dacian Pumas” demonstrează profesionalism, curaj și spirit de echipă, consolidând contribuția României la menținerea stabilității și siguranței în Bosnia și Herțegovina. „Dacian Pumas” – mereu acolo unde viața are nevoie de aripi!

Un alt exercițiu MEDEVAC – cooperare pentru salvarea de vieți. Militarii români au desfășurat un exercițiu de evacuare medicală (MEDEVAC) împreună cu militarii slovaci din Liaison & Observation Team (LOT) House Novo Sarajevo. Scenariul exercițiului a simulat salvarea și evacuarea a două persoane rănite în urma unui accident auto, testând capacitatea echipelor de a interveni rapid, de a coopera eficient și de a aplica procedurile medicale în condiții tactice

Table Top Exercise (TTX)

În perioada 3-6 noiembrie 2025, la sediul Comandamentului Componentei Aeriene și Centrului 85 Comunicații Aero și Informatică, au avut loc TTX (Table Top Exercise) privind aplicarea regulilor de angajare în controlul utilizării spațiului aerian național și convocarea de specialitate a consilierilor juridici din Forțele Aeriene și Navale.

Pe parcursul exercițiului au fost discutate și rezolvate situații operaționale ipotetice cu sprijinul Master Controller-ilor, piloților F-16 și specialiștilor din domeniul dreptului operațional. Totodată, a fost evidențiată importanța intensificării frecvenței de derulare a exercițiilor de acest tip, date fiind contextul geopolitic actual și amenințările constante asupra spațiului aerian național.

La convocarea de specialitate, au fost abordate tematici care în activitatea de avizare au ridicat probleme de interpretare, în scopul creării unei practici unitare și armonizarea modului de analizare a spețelor pe fiecare domeniu în parte.

De asemenea, a fost adusă în discuția invitațiilor, necesitatea modificării unor acte normative specifice, dată fiind dinamica relațiilor sociale actuale.

Pe parcursul celor două activități, alături de consilierii juridici din Forțele Aeriene au fost prezenți în calitate de invitați, reprezentanții structurilor centrale, Forțelor Navale, Forțelor Terestre, Forțelor pentru Operații Speciale și șefii Direcției Generale Juridice (general-locotenent Radu Anton Cipu) și Direcției pentru Prevenirea și Investigarea Corupției și Fraudelor (general-maior Gheorghe Mocanu), precum și reprezentantul Curții Militare de Apel (judecător maior Maria Cristea).

Text și foto: Theodor Frincu

Exercițiu de evacuare aeromedicală

Evacuare medicală aeriană din munții României: un exercițiu ajuns la a 4-a ediție consecutivă, un real progres de profesionalism și colaborare interinstituțională. Lucrând cu toții în prima linie de răspuns în situații de urgență, pregătirea continuă în cadrul exercițiilor, cu elemente de noutate progresivă, are ca efect reușita prin salvarea de vieți – prompt și eficient, atunci când este nevoie.

Astfel, în cadrul exercițiului de evacuare aeromedicală din zona montană Vlădeasa, inițiat la nivel național de Baza 71 Aeriană, General

Emanoil Ionescu, alături de salvatorii montani din cadrul Serviciului Județean Salvamont-Salvaspeo Cluj, Inspectoratul pentru Situații de Urgență Cluj-Napoca, Spitalul Clinic Militar de Urgență „Dr. Constantin Papiilian” și Regimentul 317 ISR Vlădeasa, s-a demonstrat, încă o dată, capacitatea instituțiilor de a salva vieți în cele mai dificile condiții și faptul că progresul este posibil atunci când colaborarea pentru un bine comun primează.

Sursa: Baza 71 Aeriană

Exercițiul „DACIAN FALL 2025”

Exercițiul DACIAN FALL 25, cel mai amplu exercițiu organizat în anul de instrucție 2025 de către Comandamentul Multinațional de Divizie Sud-Est (HQ MND-SE), s-a încheiat la jumătatea lunii noiembrie, printr-o ceremonie oficială care a evidențiat atât efortul tuturor participanților, cât și importanța strategică a activităților desfășurate, atât la nivel național, cât și în cadrul NATO.

Pe parcursul exercițiului, Escadrila 712 Elicoptere Transport și Escadrila 713 Elicoptere Socat au executat antrenamente complexe în zbor și trageri reale aer-sol, în cooperare directă cu partenerii francezi, în poligonul Bogata. Aceste activități au demonstrat nivelul ridicat de interoperabilitate și profesionalism al militarilor implicați.

Ceremonia de încheiere pentru militarii Bazei 71 Aeriană „General Emanoil Ionescu” și partenerii francezi a avut loc la sediul Escadrilei 712 Elicoptere Transport Giarmata, în prezența comandantului Călin Hulea, reprezentantul comenzii bazei. Acest exercițiu a subliniat angajamentul comun pentru consolidarea securității regionale și pentru menținerea unui nivel operațional ridicat în cadrul Alianței. Exercițiul DACIAN FALL 25 reprezintă încă un pas important în dezvoltarea capacităților de reacție și cooperare multinațională.

Sursa: Baza 71 Aeriană, foto: Laurențiu Turoi, Alexandru Aioanei

Într-un context de securitate tot mai complicat, Dacian Fall 2025 a arătat celor prezenți în poligon că aliații europeni încep să-și asume tot mai mult rolul de pilon al descurajării pe flancul estic. Exercițiul, organizat de HQ MND-SE, a demonstrat capacitatea de reacție rapidă a Alianței și că interoperabilitatea nu mai este un concept teoretic, ci o realitate testată în teren, în condiții apropiate de cele de luptă

Între 20 octombrie și 13 noiembrie, pe teritoriul României și Bulgariei, s-a desfășurat exercițiul multinațional Dacian Fall 2025 (DAFA25). Planificat și coordonat de Comandamentul Multinațional de Divizie Sud-Est (HQ MND-SE), exercițiul a reunit peste 5.000 de militari, cu 1.200 de mijloace tehnice, din zece state aliate: Belgia, Bulgaria, Franța, Italia, Luxemburg, Macedonia de Nord, Polonia, Portugalia, România și Spania. Exercițiul a fost conceput ca un test de interoperabilitate, mobilitate rapidă și integrare operațională între forțele aliate

Exercițiul de mobilizare „MOBEX B-IF-25”

Rezerviștii cu domiciliul în București și Ilfov, convocați la unitățile militare la care sunt arondați, au participat, la jumătatea lunii octombrie, timp de o zi la activități specifice de instruire.

Programul a cuprins: verificarea documentelor și actualizarea datelor personale, instruirii privind procedurile de mobilizare și prezentarea obligațiilor legale, activități practice și exerciții tactice de bază, precum și sesiuni de informare privind drepturile și responsabilitățile rezervistului.

Prin aceste activități a fost consolidată coeziunea între militarii activi și cei din rezervă, dar și sentimentul de apartenență la o structură militară pregătită și eficientă.

Exercițiul de mobilizare este o demonstrație concretă a modului în care rezerva Armatei României rămâne parte activă a sistemului de apărare națională. De asemenea, exercițiul reafirmă rolul important al fiecărui rezervist în sprijinul apărării țării și consolidează încrederea publică în capacitatea instituțiilor statului de a acționa unitar și eficient în orice situație.

Vă mulțumim tuturor celor care ați participat la exercițiul de mobilizare! Dedicarea, profesionalismul și implicarea dumneavoastră au fost esențiale pentru îndeplinirea obiectivelor exercițiului. Eforturile depuse de toți cei care ați participat sunt extrem de valoroase în vederea consolidării capacității noastre de reacție.

Sursa: BIRP SMFA

UN SIMBOL AL SPERANȚEI C-130 Hercules în misiuni de evacuare medicală aeriană

Baza 90 Transport Aerian execută misiuni de transport aerian în folosul Forțelor Aeriene și al celorlate elemente din Sistemul Național de Apărare, atât în spațiul aerian național, cât și în zone de criză sau conflict, în cadrul unor misiuni sub mandate ONU, OSCE, UE sau NATO, precum și misiuni în sprijinul instituțiilor și autorităților locale în situații de urgență civilă.

Pe platforma militară a aeroportului israelian, un avion românesc C-130 Hercules își pregătește motoarele pentru decolare. În interior, o echipă medicală SMURD și personal al Forțelor Aeriene Române transformă compartimentul destinat transportului de tehnică și personal militar, într-o mică secție medicală. Pacienți întinși pe targă, copii speriați, mame care își strâng bagajele improvizate. Toți trăiesc aceeași realitate: au plecat din calea războiului

cu singura speranță că vor ajunge într-un loc unde se pot trata și își pot continua viața schimbată, în mod tragic de război.

Aceasta este una dintre cele mai complexe misiuni de evacuare medicală aeriană desfășurate de România în ultimul an - 10 pacienți și 23 de aparținători - toți cetățeni palestinieni - au fost evacuați din Israel în urma escaladării violențelor din Fâșia Gaza.

În total, anul acesta, din ianuarie și până în octombrie au fost efectuate șapte misiuni de evacuare medicală din Israel, însumând 280 de pacienți și aparținători.

Aterizarea pe Aeroportul Otopeni a avut loc, pe timp de noapte, după aproximativ patru ore și jumătate de zbor. Aici, pe platforma Bazei 90 Transport Aerian, așteptau ambulanțele și personalul medical SMURD. Pentru o parte dintre pacienți, însă, România a fost doar primul pas spre vindecare: cinci dintre ei au fost

transferați în Olanda, tot cu o aeronavă militară românească, pentru tratament de specialitate. Misiunea a fost declanșată la solicitarea Departamentului pentru Situații de Urgență, ca răspuns la o cerere formulată de Centrul European de Coordonare a Răspunsului la Situații de Urgență (ERCC) prin Mecanismul de Protecție Civilă al Uniunii Europene. În doar câteva ore, structuri militare, medicale și civile ale statului român au fost mobilizate. Aeronava C-130, folosită în mod obișnuit pentru transport militar, a fost configurată pentru evacuare medicală.

Misiunile de evacuare medicală aeriană din zone de conflict reprezintă operațiuni prin care persoane rănite sau bolnave sunt transportate rapid, în siguranță, cu mijloace aeriene (elicopter, avion militar sau civil specializat) dintr-o zonă de război sau ostilitate către un loc unde pot primi îngrijire medicală adecvată.

Eroii care nu apar la televizor

În spatele fiecărui zbor de evacuare medicală se află o echipă de adevărați profesioniști care își îndeplinesc misiunea tăcut, fără a căuta laude sau mulțumiri. Sunt militari, piloți, medici, asistenți, paramedici. Oameni obișnuiți cu situații neobișnuite. Oameni pentru care responsabilitatea față de viață nu are naționalitate.

Am mers la Baza 90 Transport Aerian, la câteva zile după misiunea de evacuare medicală prezentată mai sus. Am ales să facem acest lucru pentru a-i cunoaște mai bine pe o parte dintre aviatorii militari care au făcut posibilă desfășurarea în siguranță a acestui tip de misiune.

Căpitan Claudia Popescu, pilot pe aeronava C-130 Hercules, ne-a vorbit cu emoție nedismulată în glas despre impactul pe care l-a resimțit la nivel personal: „A fost o încărcătură afectivă destul de mare în misiunea aceasta,

pentru că, efectiv, ai ocazia să iei contact cu realitatea de acolo. Emoția este foarte mare, deoarece oamenii care sunt evacuați au trăit războiul și speră la un viitor mai bun, pe care să îl poată oferi mai ales copiilor. Vrei, nu vrei, te atinge și pe tine suferința lor pentru că sunt niște suflete inocente, niște suflete care nu au nicio vină.

Strict la nivel personal, m-am bucurat foarte mult că am putut, în bucăți, la nivel mic, să fac ceva pentru copiii și pentru oamenii aceia. M-am bucurat, pe de-o parte, pe plan profesional, că am dat dovadă că am ajuns la nivelul la care să pot îndeplini asemenea misiuni, și, pe de altă parte, așa cum spuneam, că am avut ocazia să iau contact cu realitatea de acolo și să fac ceva pentru a-i ajuta pe copiii respectivi”.

Privind lucrurile din perspectiva strict profesională maistrul militar clasa a II-a, Antoniu Marius Militaru, inginer de bord specializat pe aeronava C-130 B și 130 H, spune că misiunile

Căpitan Claudia Popescu, pilot C-130

Zboruri pentru viață: pregătire, risc și solidaritate

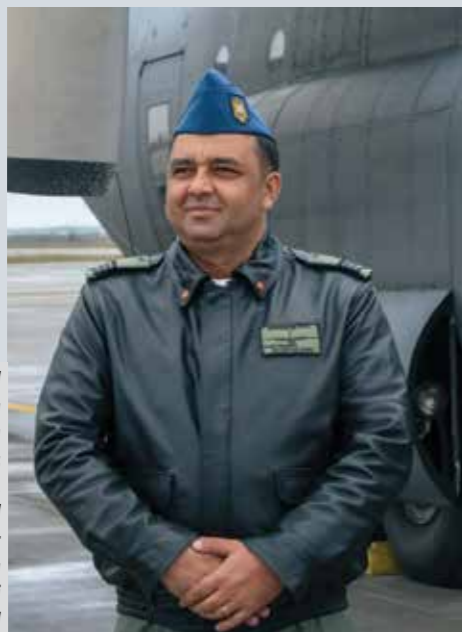
Maistrul militar clasa a II-a Adrian Jalbă, load master/specialist cu centrul pe C-130 Hercules

de evacuare din Gaza au fost de lungă durată, cu obiective clar stabilite. Pregătirea a fost făcută temeinic, cu luarea în considerare a tuturor factorilor de timp, mediu de securitate și siguranță a zborului. Pe lângă acest aspect, deși are în spate o carieră de invidiat și numeroase zboruri la activ în teatrul de operații din Afganistan și în alte zone de conflict, copiii evacuați din Fâșia Gaza l-au impresionat foarte mult: „*Au fost niște misiuni mai deosebite, pentru că oamenii și, în special, copiii evacuați din Gaza, se vede clar că sunt afectați de ce se întâmplă pe acolo. Partea personală este mai delicată la astfel de misiuni, pentru că oricât ai fi de militar, când vezi copii, se schimbă datele problemei. Am făcut tot ce ne-a stat în putere să-i ajutăm, am avut personal de specialitate de la MApN și IGSU, care s-a ocupat de ei și care a avut grijă ca zborul de evacuare să fie cât mai plăcut posibil, dacă pot spune așa.*”

Maistrul militar clasa a II-a Adrian Jalbă, load master/specialist cu centrul pe C-130 Hercules este cea persoană din echipaj care are primul contact cu cei evacuați, cel care îi preia pentru îmbarcare și care îi consiliază, din punct de vedere al siguranței zborului, pe întreaga durată a acestuia. De asemenea, el acordă și suport tehnic punctual echipei medicale la nevoie. Vorbește cu modestie despre contribuția lui la misiunea de evacuare medicală, vizibil impresionat de tragedia semenilor: „*Nu mi-am făcut decât datoria de a ajuta. Personal a fost destul de trist ceea ce am văzut - copii marcați de suferință și lipsuri. Este destul de greu să-i vezi atât de neajutorați, însă pe durata zborului, parcă pe chipul lor a început să se întrevadă, timid, o frântură de speranță.*”

Am plecat din Baza 90 Transport Aerian pe o vreme ploioasă și rece de început de noiembrie, purtând în suflet cuvintele spuse cu modestie în glas de cei care au putut să ofere, fie și doar pentru câteva ore, clipe de răgaz, liniște și poate, cine știe un început de speranță transpus în zâmbetul timid, întrezărit preț de o secundă în ochii inocenți ai copiilor evacuați din Fâșia Gaza.

Text: Ioana-Cristina Teișanu, foto: Maria Ioniță

Maistrul militar clasa a II-a, Antoniu Marius Militaru, inginer de bord specializat pe aeronava C-130 B și 130 H

În spatele fiecărei misiuni umanitare de evacuare medicală sau de transport ajutoare stau ore de pregătire intensă, coordonare impecabilă și oameni cu o dedicare deosebită. Pentru a înțelege mai bine cum funcționează acest mecanism complex, am avut o discuție cu comandantul Escadrei 901 Hercules, comandorul Ioan Cramăr, ofițer cu experiență în Forțele Aeriene Române. El ne dezvăluie povestea umană și profesională din spatele misiunilor care aduc speranță acolo unde lupta pentru viață se desfășoară, adesea, sub presiunea unui binom timp- pericol extrem de intens.

– Puteți să ne explicați, domnule comandor, în linii mari, care este cadrul de acțiune pentru misiunile umanitare și care este rolul exact al Forțelor Aeriene Române în acest mecanism?

– Misiunile umanitare se desfășoară în baza mecanismului european pentru situații de urgență, care este coordonat de IGSU. Aceste misiuni sunt activate la cererea partenerilor internaționali sau prin inițiativa proprie a țării noastre, atunci când avem capacitatea să oferim sprijin prin ajutoare, mijloace de transport sau platforme aeriene. De fiecare dată când acest mecanism este activat, Forțele Aeriene Române asigură suportul logistic necesar. Acesta include punerea la dispoziție a aeronavelor de transport adecvate – cum ar fi C-130 sau C-27 J, în funcție de nevoile misiunii și de încărcătură – precum și a piloților, personalului tehnic și medical, după caz.

– Din punct de vedere logistic, al pregătirii pentru misiune, ce presupun aceste misiuni? Și mă refer aici și la misiunile de evacuare medicală din Israel a cetățenilor palestinieni din Fâșia Gaza. Sunt ele diferite față de alte misiuni?

– Da, ele diferă din mai multe perspective. În primul rând, întreg procesul de planificare are loc într-un interval de timp foarte scurt, de la solicitare până la executare. Dacă nu mă înșel, ultimele două misiuni le-am pregătit și executat în doar două zile, ceea ce ne oferă ocazia să demonstrăm că întreaga noastră pregătire se concretizează la un moment dat.

– Cum reușiți, concret, să vă încadrați în acest timp extrem de scurt?

– Sunt misiuni mai complexe tocmai datorită faptului că implică coordonarea cu toate structurile implicate – și aici mă refer la Centrul Național de Management al Crizelor (CNMC) și la Ministerul Afacerilor Externe (MAE), fiecare gestionând aspecte de specialitate. Însă, marea provocare rămâne timpul extrem de limitat. Toate activitățile pe care în mod normal le-am desfășura în trei-cinci zile, la astfel de misiuni le primim într-una singură. Acest interval restrâns presupune, desigur, o mulțime de eforturi din punct de vedere logistic.

Din perspectivă umană, aceste misiuni de evacuare medicală ne aduc cu picioarele pe pământ și ne fac să conștientizăm că suntem pregătiți și ne pregătim continuu tocmai pentru a asigura securitatea oamenilor. În esență, acesta este rostul lor. Poate sună prea pompos, dar pentru noi reprezintă o încununare, o finalitate a întregului proces de instruire.

În academie, am învățat că aviația de transport poate executa, pe lângă misiuni de luptă, și misiuni umanitare sau medicale. Pe hârtie pare simplu, din punct de vedere doctrinar ele nu ar trebui să difere, însă în realitate au o încărcătură emoțională foarte puternică. Bineînțeles, există și o imensă satisfacție, pentru că simțim concret că punem umărul la salvarea unor vieți – și acest sentiment este extraordinar.

– Cum reușiți să vă păstrați concentrarea profesională în fața acestei încărcături emoționale atât de puternice?

– De-a lungul carierei, executând astfel de misiuni, am transportat un număr foarte mare de copii. Nu vă pot descrie cât de emoționant este să-i vezi în avion, știind că se află într-un loc sigur, zâmbind și radiind de fericire.

Din punct de vedere operațional, de fiecare dată mergem cu echipe mixte. Deoarece este vorba de o misiune umanitară și nu doar una strict medicală (MEDEVAC), apelăm sistematic la sprijinul

partenerilor, deoarece aceștia au o logistică mai complexă în spate. De asemenea, dețin informații esențiale de la MAE despre starea de sănătate a pasagerilor și nevoile medicale specifice, motiv pentru care este esențial să lucrăm în echipă completă. În plus, atunci când misiunea prezumă condiții deosebite, am avut și sprijinul colegilor de la Serviciul Român de Informații (SRI), care au asigurat, atât paza aeronavei, cât și procesarea pasagerilor.

– Au existat și momente riscante, momente în care a trebuit să fiți mult mai atenți?

– Da, cu siguranță. De exemplu, zona din care am efectuat ultima evacuare a fost lovită cu drone cu o zi înainte de misiunea noastră. Acest lucru a generat, firește, mai mult decât o stare simplă de alertă din partea noastră. Am pregătit misiunea în consecință, bazându-ne foarte mult pe structurile noastre de informații (Intel), care ne furnizează ultimele date despre situația din zonă.

– Ce măsuri concrete ați luat pentru a minimiza riscul în acel context?

– O perioadă de maximă vulnerabilitate este cea a aterizării, a staționării pe aerodrom, când așteptăm pasagerii și le procesăm documentele. În acel moment, suntem expuși, fără buncăre sau adăposturi. Însă, pregătirea noastră include și componenta psihologică. Gândurile noastre se îndreaptă, mai degrabă spre oamenii pe care urmează să-i evacuăm – grija noastră se extinde asupra asigurării integrității lor corporale.

Acestea sunt, dacă doriți, aspectele distinctive față de o misiune obișnuită de transport. Însuși termenul de „evacuare” presupune ceva mai mult: că lucrurile nu sunt în regulă acolo, iar statul își mobilizează structurile pentru a-i duce pe cetățeni într-un loc sigur. Am avut și misiuni de transport ajutoare, și vă pot afirma cu tărie că am făcut tot ce a ținut de noi pentru a nu rata niciuna dintre aceste misiuni.

– Ați vorbit de IGSU. Cum decurge colaborarea cu colegii din Ministerul de Interne?

– Avem o istorie comună lungă cu cei de la Situații de Urgență (IGSU). Datorită multitudinii de misiuni executate împreună, am reușit să punem la punct o colaborare extrem de eficientă. Relațiile inter-instituționale funcționează excelent.

Pe lângă mecanismele oficiale, avem norocul că, prin numărul mare de misiuni, am stabilit contacte directe cu oamenii care planifică operațiunile. Acest lucru ajută enorm și facilitează scurtarea procesului. Atunci când un document are asociat și un nume, o față cunoscută, cu care am interacționat și am văzut că este profesionist, încrederea este deplină și lucrurile se simplifică semnificativ.

– Am văzut că o mare parte din militarii escadrei sunt implicați într-o astfel de misiune și aș vrea să-mi explicați cum decurge pregătirea. Cum îi apreciați? Mai e ceva de îmbunătățit?

– În orice structură, mereu există loc de îmbunătățire. Însă, la momentul actual, ne aflăm într-o fază de consolidare continuă. Am alături, în echipă (pentru că asta suntem de fapt), foarte mulți tineri în escadrilă. Un lucru care mă bucură enorm, pentru că aduc o energie pozitivă. Nu au experiența celor vechi, dar sunt entuziași, iar acest gen de misiuni reprezintă pentru majoritatea o nouă etapă. De aceea, pe lângă faptul că încercăm să transmitem experiența de la cei vechi la cei noi, beneficiem și de entuziasmul lor proaspăt.

– Cum reușiți să echilibrați acest entuziasm al celor tineri cu experiența celor care au trecut prin zeci de misiuni?

– Pentru a executa astfel de misiuni, toată lumea – piloți, navigatori, tehnicieni – trebuie să dețină calificări specifice. Cei care sunt la început nu pot fi angrenați direct în zbor, dar îi implicăm în planificare, pentru a înțelege fenomenul și mecanismul. Astfel, atunci când vor fi pregătiți să execute, vor fi formați deja. Cei pe care îi am acum sunt în acea fază în care pot da chiar peste 100%, iar acest lucru mă bucură enorm. Escadrila noastră este într-o perioadă de primenire firească, întrucât cei cu multă experiență au avansat, de exemplu, la Statul Major al Forțelor Aeriene, unde este nevoie de expertiza lor.

Comandantul Escadrei 901 Hercules, comandor Ioan Cramăr

Pentru a vă răspunde punctual: atunci când apare o misiune, navigatorii pregătesc documentația, obțin aprobările diplomatice și coordonează cu SMFA. Tehnicienii de la sol – adevărații noștri „sufleori”, fără de care „piesa noastră de teatru” nu ar putea avea loc – oferă un sprijin deosebit. Dacă primim un ordin dimineața, ei lucrează pentru a ne permite să decolăm seara; dacă primim ordinul seara, lucrează noaptea pentru a fi gata dimineața. Verifică aeronava minuțios pentru a evita orice surpriză.

Care este momentul din această pregătire în care presiunea devine cea mai mare?

– Inginerii de bord și echipajul se ocupă de calculele complexe de performanță și planificare, asigurându-ne că avem rute alternative și suficiente resurse pentru orice eventualitate, inclusiv pentru a evita a ateriza forțată într-o zonă de conflict.

Această pregătire este extrem de amănunțită și mai serioasă decât la un zbor de rutină. Apoi, piloții trebuie să-și facă treaba impecabil, ca întotdeauna: dar de data aceasta cu o încărcătură emoțională suplimentară, care de multe ori ne ajută, furnizând o doză de adrenalină în momentele critice.

O componentă esențială și imprevizibilă rămâne vremea. La o misiune obișnuită am putea amâna, dar la o evacuare, care implică o logistică atât de complexă, trebuie să mergem până la limită – respectând întotdeauna securitatea zborului – pentru a o executa indiferent de condiții. Nu avem luxul de a aștepta o îmbunătățire a vremii.

În esență, aceasta este o pregătire reală pentru situații de criză. Diferența majoră față de un antrenament este că te afli într-o situație reală, care nu poate fi oprită la comandă dacă ceva nu merge perfect.

Gândurile împărtășite de comandorul Ioan Cramăr ne lasă cu o imagine clară asupra dedicării și profesionalismului care stau la baza misiunilor umanitare efectuate de Forțele Aeriene Române. Dincolo de proceduri și protocol, am descoperit o comunitate dedicată și unită, în care experiența se îmbină cu entuziasmul tineresc, iar presiunea operațională este echilibrată de profunda satisfacție de a salva vieți. Este povestea unor oameni care, cu fiecare misiune, aduc un pic mai multă liniște și siguranță într-o lume tulbură.

A consemnat: Ioana-Cristina Teișanu

Studentii Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă” din Brașov au rostit cu solemnitate jurământul de credință față de patrie

Comandantul AFA, general de flotilă aeriană Marius Șerbeszki, a evidențiat că onoarea, curajul și angajamentul față de misiunea de a servi țara sunt valori fundamentale ale unui ofițer

În data de 24 octombrie 2025, în prezența secretarului de stat pentru relația cu Parlamentul și calitatea vieții personalului, Eduard Bachide și a șefului Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi, studenții Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă” din Brașov au rostit jurământul de credință față de țară.

Depunerea Jurământului Militar reprezintă un eveniment deosebit în viața studenților, un prag ce simbolizează hotărârea fermă de a păși în prima etapă a pregătirii lor ca ofițeri.

La eveniment au participat, alături de părinții și invitații acestora, reprezentanți ai Parlamentului României, Ministerului Apărării Naționale, personalități ale administrației publice centrale și locale, veterani de război, militari activi și în rezervă.

Text: BIRP SMFA, foto: Bogdan Pantilimon

CEREMONII DE DEPUNERE A JURĂMÂNTULUI MILITAR

Vineri, 24 octombrie 2025, la sediul Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” din Boboc, 157 de elevi au rostit solemn jurământul de credință față de patrie.

Evenimentul a marcat unul dintre cele mai importante momente din formarea tinerilor care au ales să îmbrace haina militară și să-și dedice viața apărării țării.

Ceremonia s-a desfășurat în prezența locțiitorului șefului Statului Major al Forțelor Aeriene, general-maior Aurel-Cezar Stănculescu, a

reprezentanților Statului Major al Apărării, a autorităților locale și județene, a comandanților din structurile sistemului național de apărare, ordine publică și siguranță națională, alături de familiile și prietenii celor care au spus pentru prima dată: „Jur credință patriei mele, România!”

Pentru fiecare dintre elevii militari, ceremonia jurământului rămâne un moment unic, care consfințește începutul carierei militare și apartenența la o mare familie — cea a Forțelor Aeriene Române.

Text: Laura Bașturea, foto: Alexandru Nițu

Locțiitorul șefului Statului Major al Forțelor Aeriene, general-maior Aurel-Cezar Stănculescu a fost prezent la Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” la depunerea Jurământului Militar

În București, la Mormântul Ostașului Necunoscut din Parcul Carol I, peste 600 de soldați gradați profesioniști au depus jurământul de credință față de țară, vineri, 28 noiembrie 2025. Evenimente similare au avut loc în aceeași zi în garnizoane din întreaga țară, însumând peste 2.000 de militari care au jurat credință Patriei. Depunerea Jurământului Militar este un act de onoare, curaj și angajament față de valorile fundamentale ale națiunii.

La nivelul Forțelor Aeriene Române, ceremonia de depunere a *Jurământului Militar* a fost organizată în cadrul unităților de pregătire.

La Baza Aeriană de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic, Boboc, aproximativ 100 de soldați gradați profesioniști din seria noiembrie 2025 au rostit formula tradițională: „Eu, soldat... jur credință Patriei mele, România!”

De asemenea, la Școala de Instruire pentru Apărare Antiaeriană Capu Midia, militarii au depus jurământul într-o atmosferă solemnă, urmată de defilare și întâlnirea emoționantă cu familiile – un moment definitoriu care marchează oficial intrarea lor în cariera militară.

Prin aceste ceremonii solemne, fiecare tânăr militar își încheie perioada de instruire și intră într-un nou capitol al carierei sale, întărind legătura Forțelor Aeriene Române cu valorile fundamentale ale națiunii. *Jurământul Militar* rămâne un legământ sacru și etern al devotamentului față de țară, în care vocile noilor recruți se unesc în credința lor față de România.

Pentru fiecare militar, depunerea jurământului este un moment solemn, unic și reprezintă un legământ sacru față de țară

Momentul depunerii Jurământului Militar reprezintă o etapă definitorie în cariera fiecărui sergent gradat profesionist, cu emoții firești, dar și cu un profund sentiment de mândrie

Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” la Săptămâna Internațională din Coreea de Sud

În perioada 27 octombrie - 1 noiembrie 2025, o delegație din cadrul Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă” din Brașov a participat la cea de-a 13-a ediție a „Săptămânii Internaționale” organizată de Academia Forțelor Aeriene din Coreea de Sud.

Evenimentul a reunit reprezentanți din 39 de țări, oferind o platformă de schimb internațional de experiență, dialog și cooperare între academiile de aviație din întreaga lume. Pe parcursul celor șase zile, delegația a luat parte la activități culturale, vizite în industria de apărare, sesiuni de leadership și evenimente academice, contribuind activ la promovarea valorilor, profesionalismului și spiritului camaraderesc al studenților români.

Prin astfel de inițiative, Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” își consolidează parteneriatele internaționale și oferă studenților oportunități valoroase de formare într-un mediu multicultural.

Sursa: Academia Forțelor Aeriene

Jurnal International Air Force Semester

„Nu există trecut pe care să-l poți nega; el se ascunde în piatră, în apă sau în suflet, dar se regăsește în fiecare dintre noi”.

Trecutul nu poate fi șters. Chiar dacă nu mai este vizibil direct („se ascunde în piatră, în apă sau în suflet”), el are un impact continuu, fiind prezent în noi, ca individ.

Într-o zi de toamnă liniștită, la jumătatea lui octombrie 2025, studenții din cadrul **Semestrului Internațional în Forțele Aeriene** au pășit pe urmele istoriei la Cetatea Făgărașului, una dintre cele mai impresionante

fortificații medievale ale României. Aici, printre zidurile care încă poartă eoul veacurilor, participanții au avut ocazia să susțină prezentări despre instituțiile militare din care provin, împărtășind povești, tradiții și valori care definesc cultura fiecărei instituții.

Vizita a fost mai mult decât o simplă incursiune turistică, a fost o călătorie în timp, o lecție vie despre curaj, onoare și spiritul neînfricat al celor care au apărat aceste meleaguri.

„Pentru mine, Cetatea Făgărașului nu este doar o construcție impresionantă, ci un simbol

al rezilienței. În spatele fiecărui zid se ascunde o poveste, iar atmosfera locului te face să simți legătura profundă dintre trecut și prezent. Este o experiență care îți amintește cât de important este să prețuim istoria și să învățăm din ea”, a mărturisit unul dintre studenții internaționali.

Astfel, ziua de 18 octombrie a devenit o filă importantă în jurnalul internațional al prieteniei, al cunoașterii și al respectului reciproc, valori care stau la temelia cooperării între forțele aeriene ale lumii.

Sursa: Academia Forțelor Aeriene

Performanță, spirit de echipă și pasiune pentru sport!

Lotul sportiv de orientare al Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă” a demonstrat încă o dată că formarea viitorilor ofițeri înseamnă nu doar excelență academică, ci și forță fizică, disciplină și ambiție.

În perioada 10-14 octombrie, studenții au participat la etapa finală a Campionatului Militar de Orientare, organizată de Ministerul Apărării Naționale, competiție desfășurată în apropierea garnizoanei Craiova.

Evenimentul a reunit opt loturi sportive, formate din reprezentanți ai academiilor militare și ai școlilor de maiștri militari și subofițeri.

Echipa feminină a Academiei Forțelor Aeriene a obținut o performanță deosebită, clasându-se pe locul I în clasamentul pe echipe.

Echipa masculină a urcat, la rândul ei, pe locul III, confirmând determinarea și spiritul competitiv al întregului lot.

Performanțele individuale nu au întârziat să apară:

- Student Raluca Ciuciu – locul II;
- Student sergent Georgiana Lobodă – locul III.

Lotul sportiv de orientare al academiei, format din studenții Traian Ionel, Damian Anton, Georgiana Lobodă, Anamaria Cociorvan, Andrei Dumitru, Octavian Cătuțoiu, Raluca Ciuciu, Medeea Roșu și Ștefan Tripon, sub îndrumarea locotenent-colonelului Alexandru Belehuz și maiorului Adrian Bălău, a reușit să se poziționeze, de asemenea, pe locul III în clasamentul general al competiției.

Felicitări tuturor celor care au demonstrat că rezistența, curajul și spiritul de echipă definesc un adevărat militar!

Mult succes în competițiile viitoare!

Sursa: Academia Forțelor Aeriene

Caravana „Fii erou, donează!”: un gest mic, o viață salvată

În data de 20 octombrie 2025, în curtea Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, s-a desfășurat o nouă sesiune de donare de sânge organizată de Caravana „Fii erou, donează!” a Centrului de Transfuzie Sanguină al Ministerului Apărării Naționale, „Colonel Profesor Doctor Nicolae Nestorescu”.

Studenții Academiei au răspuns cu entuziasm și responsabilitate acestui apel, demonstrând că spiritul militar înseamnă nu doar devotament față de țară, ci și solidaritate față de semenii.

Fiecare picătură de sânge donată reprezintă o șansă la viață, un gest de curaj și compasiune care ne reamintește că eroismul nu se arată doar pe câmpul de luptă, ci și în faptele de zi cu zi.

Mulțumim caravanei pentru implicare și pentru misiunea nobilă de a aduce speranță acolo unde este cel mai mult nevoie.

Academia Forțelor Aeriene susține și încurajează permanent astfel de inițiative menite să formeze nu doar profesioniști, ci și oameni cu inimă mare.

Sursa: Academia Forțelor Aeriene

Seduși de tunetul motorului

Caravana Forțelor Aeriene Române are ca scop promovarea imaginii acestei categorii de forțe în mediul civil și prezentarea instituțiilor de învățământ militar, pentru atragerea viitorilor candidați în această structură. Prima campanie a avut loc în martie 2018, iar în cei șapte ani de activitate caravana a ajuns în aproape toate orașele din țară, atât cele mari, cât și cele mici, iar în cele cu un potențial ridicat de selecție s-a mers în mod repetat.

În perioada 3-7 noiembrie, Caravana Forțelor Aeriene a avut o nouă acțiune în orașele din județele Sălaj și Satu Mare. La activitate au participat personal din Biroul coordonare promovare, recrutare și selecție personal din Statul Major al Forțelor Aeriene, studenți ai Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, elevi ai Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia”, militari din Baza 71 Aeriană și din Brigada 76 Cercetare, Supraveghere și Recunoaștere. Au fost alături reprezentanții centrelor militare județene Sălaj și Satu Mare. Militarii au prezentat elevilor claselor a XI-a și a XII-a din Șimleul Silvaniei, Zalău, Jibou, Satu Mare și Carei ce presupune a fi militar în Forțele Aeriene Române și care sunt pașii de urmat pentru a urma o carieră în această categorie de forțe.

Prezentările au avut un real succes, elevii fiind captivați de subiectele prezentate, dar și de discuțiile libere. La finalul activității de la Zalău și Satu Mare au avut loc două surprize: expoziție statică de tehnică militară și survolul a două aeronave F-16 și un elicopter IAR-330.

Generațiile de adolescenți se schimbă. Visurile se adaptează, dorințele alternează. Așa că, un impact mare asupra elevilor au tinerii studenți și elevi militari care-și prezintă experiențele de viață viitorilor candidați. Conexiunea se realizează rapid, nu degeaba suntem în epoca telefoanelor inteligente și a internetului.

Delia Enescu are 20 de ani și este elev sergent la Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” de la Boboc. A ales cariera militară nu doar dintr-un vis din copilărie, ci din dorința sinceră de a-și

construi singură viața cu stabilitate, echilibru și independență. Și-a dorit un loc unde munca să-i fie recunoscută, unde seriozitatea, disciplina și respectul să nu fie doar cuvinte, ci valori reale, trăite în fiecare zi. A ales aviația pentru că a simțit o chemare diferită și pentru că are sentimentul că aici nimic nu este întâmplător, fiecare gest, decizie, clipă de concentrare contează. Această lume o învață să fie atentă la detalii, să gândească înainte să acționeze, să fie pregătită mereu și să își asume consecințele propriilor alegeri.

„De când port uniformă, am înțeles cu adevărat ce înseamnă spiritul de echipă. Am învățat că, oricât de puternic ai fi singur, adevărata forță vine din unitate, din încrederea reciprocă și din sprijinul necondiționat al celor de lângă tine. Am descoperit ce înseamnă să te bazezi pe colegii tăi și, în același timp, să fii tu acel sprijin de care ceilalți au nevoie. Pentru mine, armata nu este doar o carieră. Este o transformare, un drum spre maturitate, spre încredere și spre omul care vreau să devin. Este locul unde înveți să îți depășești limitele, să îți cunoști adevărata valoare și să privești cu demnitate spre viitor. Astăzi, pot spune cu mândrie că alegerea de a urma această cale nu a fost întâmplătoare. A fost născută din dorința de a contribui, de a face parte dintr-un sistem care cere mult, dar oferă în schimb ceva ce puține lucruri pot oferi: sens, apartenență și respect”, a spus Delia.

Alin Rîșco are 22 de ani și este student sergent-major în anul IV la Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” din Brașov. Este originar din Satu Mare. Parcursul său în cariera militară a început încă din clasa a VIII-a, atunci când i-a fost prezentată opțiunea de a urma acest drum de către cei de la Centrul Militar Județean, tot

într-o campanie de promovare. Părinții și profesorii îi spuneau că trebuie să ajungă inginer, IT-ist sau doctor ca să reușească în viață, dar ceva din el, deja de la acea vârstă fragedă, știa că nu are să fie fericit dacă va alege ceva doar pentru că ar aduce succes.

„Să fiu militar, să trag cu arma și să mă târăsc prin noroai cum văd prin filme... de ce nu? De câte ori nu ne uităm toți la filme cu militari și specialiști în domeniul ăsta și ne gândim la cum ar fi să facem și noi lucrurile pe care ei le fac? Așadar, după prezentarea celor de la Centrul Militar, eu și un coleg cu care am împărtășit aceleași idei, care îmi era și îmi este și acum foarte bun prieten, am ridicat mâna... și așa a început tot”, afirmă Alin.

Părinții săi au fost foarte surprinși de alegerea sa. Nu a avut pe nimeni din familie în armată. După Evaluarea Națională, câteva probe medicale și sportive și o admitere, a ajuns să urmeze studiile liceale la Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” din Alba Iulia. Să plece de acasă de la 14 ani, să fie oarecum mai independent decât înainte, era o idee care îi plăcea pe atunci.

„În timp, am învățat că această carieră nu presupune doar mușchi, arme și noroi, așa cum vedem în filme. Un militar trebuie, mai presus de toate, să aibă calități psihice foarte bine dezvoltate, să fie responsabil și disciplinat. Și nu a fost chiar amuzant, cum vedeam eu totul la 14 ani. Nu era așa roz să fiu mereu plecat de acasă, să rup legătura cu viața socială pe care o aveam înainte în orașul în care locuim și nu... nu era nici pe departe cum vedeam în filme. Am «mâncat» mai multă matematică și fizică decât credeam. Totuși, timpul a trecut repede, a venit clasa a XII-a și se puneau tot mai multă presiune

pe noi în a fi orientați. Aveam oarecum o idee despre ce ar fi mai interesant, cum ar fi să ajung pilot pe avioane de luptă, dar nu îmi făceam planuri sau speranțe prea mari, fiind oricum 100 de colegi de generație în fața mea care aveau aceeași dorință. Dintr-o generație de aproape 120 de elevi, cam 90% dintre noi am vrut să dăm testele medicale și psihologice pentru personalul aeronautic. Destinul a făcut în așa fel, ca în grupa de 16 oameni în care am fost, să fiu singurul care să primească avizul apt zbor supersonic pe fișa medicală. Atunci mi-am pus un semn de întrebare. Parcă am avut un mic impuls și o senzație că ar trebui să fac ceva în acest sens... dar nu a durat mult”, a declarat Alin.

Au venit ofertele educaționale. Forțele Terestre cu tancurile lor, Forțele Aeriene cu avioanele lor, toți aveau ceva să atragă atenția. Ce a fost mai special la cei de la aviație a fost surpriza pe care au făcut-o. După prezentare, i-au scos pe toți afară din amfiteatru și le-au spus să aștepte pe platou. După câteva minute

de așteptare s-a auzit din depărtare un zgomot foarte ciudat. Cu cât se apropia mai tare, și-a dat seama că erau niște aeronave cu motor reactiv, după sunetul lor specific. Au trecut două MiG-uri 21 LanceR în formație, la viteză de croazieră, deasupra liceului, dar sunetul cel mai puternic părea să se audă de altundeva. În spatele lor a venit altă aeronavă MiG-21 LanceR cu o viteză mai mare și a făcut un tonou deasupra lui și colegilor. Așa că... a ajuns să fie admis la specializarea piloți aeronave cu motoare reactive.

Conexiunea studenților și elevilor militari pe perioada desfășurării caravanei a fost decisivă. Copiii și adolescenții au fost încântați, mulți au cerut detalii, iar experiența repetată cu survolul aeronavelor militare a fost un punct culminant.

„Le mulțumim celor de la Forțele Aeriene pentru prezentare, am fost profund impresionată. A fost o demonstrație impresionantă a

valorilor și competențelor de care dați dovadă. Cel mai mult am fost impresionată de domnișoara pilot, bineînțeles. Au fost foarte utile informațiile prezentate de elevii și studenții militari”, a afirmat eleva Cristina.

Profesorii încearcă să-i ghideze pe elevii către cariere în acord cu nivelul lor de competențe dobândite. Mulți dintre ei participă cu entuziasm la astfel de campanii de promovare ale militarilor, fiindcă sunt conștienți de valorile Armatei României.

„Apreciez dedicarea cu care acești tineri au ales cariera militară. Prezentările lor sunt foarte utile pentru elevii din sală care sunt interesați de o carieră. Sunt sigură că acum sunt elevi care își doresc să fie ca ei. Le mulțumim frumos!”, a spus Dana Mihai, profesoară la Colegiul Național Doamna Stanca din Satu Mare.

Text: Lucian Irimia, foto: Ionuț Săvescu

Experiență Erasmus+ la Parlamentul European – Bruxelles

În perioada 10–14 noiembrie 2025, locțiitorul comandantului Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia”, locotenent-colonel Robert Bocan, alături de căpitanul Raluca Argisanu și profesorul Miruna Gogoci, au participat la o mobilitate de tip job shadowing organizată în cadrul proiectului Erasmus+ 2025-1-RO01-KA121-SCH-000332017, având ca instituție gazdă Parlamentul European din Bruxelles.

Această experiență de formare profesională a avut ca scop dezvoltarea competențelor de leadership european, promovarea cetățeniei active și integrarea principiilor de incluziune și sustenabilitate în educația militară.

Participanții au observat modul de funcționare al instituțiilor europene, procesele decizionale și politicile educaționale promovate de Uniunea Europeană, fiind implicați în activități tematice dedicate bunei guvernări, participării civice, diversității și responsabilității ecologice.

Un moment deosebit al mobilității l-a constituit participarea la Conferința „Gamifying European Education – Rethinking the Future of Learning in Europe”, desfășurată la Parlamentul European în data de 11 noiembrie 2025, găzduită de europarlamentarul Andi Cristea.

Evenimentul a reunit reprezentanți ai instituțiilor europene, ai mediului academic și ai industriei digitale, oferind o platformă de dialog privind utilizarea jocurilor video și a instrumentelor interactive în procesul de învățare. Dezbaterile interactive și sesiunea de întrebări și răspunsuri au consolidat ideea că procesul de gamificare poate transforma învățarea într-o experiență atractivă, participativă și formativă, contribuind la dezvoltarea competențelor-cheie pentru societatea modernă.

În cadrul aceleiași perioade de mobilitate, reprezentanții școlii au avut onoarea de a participa și la Conferința „Combating Gender-Based Violence: Empowering Women's Voices Online and Offline”, organizată de doamna Gabriela Firea, eveniment desfășurat la Parlamentul European.

Conferința a reunit personalități marcante din spațiul public european, fiind o importantă platformă de dialog privind promovarea egalității de gen și combaterea violenței bazate pe gen, atât în mediul online, cât și offline. Toți invitații au luat cuvântul, subliniind necesitatea cooperării între instituțiile europene și naționale pentru a promova un mediu social bazat pe respect, echitate și siguranță.

Pentru cadrele participante ale Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” această mobilitate a reprezentat o ocazie de formare profesională la nivel european, favorizând schimbul de bune practici și extinderea perspectivei educaționale asupra procesului de instruire militară.

Rezultatele vizitei vor fi valorificate prin adaptarea metodelor inovatoare de învățare, promovarea valorilor europene și dezvoltarea unei culturi instituționale bazate pe leadership responsabil, incluziune și sustenabilitate.

Participarea la aceste activități confirmă angajamentul constant al Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene pentru modernizarea procesului educativ, formarea continuă a personalului și integrarea dimensiunii europene în educația militară românească.

Sursa: Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia”

Vești bune din Spania!

Paisprezece elevi ai Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” au participat la un stagiul de pregătire practică în cadrul ADA Instituto Técnico Superior din Sevilla, prin programul Erasmus+.

Activitățile s-au desfășurat în ateliere moderne, unde elevii și-au perfecționat cunoștințele de mentenanță și reparații aeronave, acumulând experiență într-un mediu internațional dedicat excelenței tehnice.

Activitatea a fost monitorizată de comandantul școlii, comandor Cătălin-Relu Băescu, care a urmărit cu interes progresul tinerilor și modul în care aceștia își dezvoltă competențele profesionale într-un context internațional.

Alături de ei se află și mascota grupului, mărușul Pedro, care le aduce zâmbete și energie bună pe tot parcursul activităților. Fie că „participă” la activitățile de învățare sau se strecoară în pozele din vizitele culturale, Pedro reușește mereu să aducă zâmbete și bună dispoziție. Se spune chiar că este primul măruș care a învățat despre aviație și spirit de echipă!

Sursa: SMMMSFA

Prin intermediul programului Erasmus+, elevii au ocazia să-și consolideze cunoștințele și să-și perfecționeze abilitățile tehnice în domeniul mentenanței aeronavelor. Această experiență le oferă nu doar expertiză practică, ci și o viziune internațională asupra carierei militare

Pași în dezvoltarea leadership-ului militar

Într-o atmosferă în care respectul reciproc a predominat, în data de 14.11.2025, subofițerul de comandă al Statului Major al Forțelor Aeriene, plutonier-adjutant Ionuț Enache, însoțit de o echipă de maiștri militari/subofițeri de comandă din Forțele Aeriene, s-a întâlnit cu studenții ultimului an de studii din cadrul Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă” Brașov.

Activitatea a avut ca scop prezentarea rolului și responsabilităților maiștrilor militari/subofițerilor de comandă în structurile Forțelor Aeriene, importanța colaborării eficiente între ofițeri și maiștri militari, subofițeri și soldați gradați profesioniști, precum și împărtășirea unor experiențe relevante din cariera militară. Discuțiile au fost centrate pe valori precum disciplina, profesionalismul, spiritul de echipă și respectul reciproc între categoriile de personal militar. Viitorii ofițeri au avut ocazia să adreseze întrebări și să primească sfaturi practice privind modul de conducere a subordonaților, relaționarea în cadrul unităților militare și asumarea responsabilității în misiunile ordonate. Întâlnirea a reprezentat un moment valoros de dialog și de consolidare a coeziunii între cadrele militare tinere și cele cu experiență din Forțele Aeriene Române.

Sursa: BIRP SMFA

Conferința Anuală a Autorității Aeronautice Militare Naționale – găzduită de Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”

În perioada 6-7 noiembrie 2025, Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” a fost gazda Conferinței Anuale a Autorității Aeronautice Militare Naționale, un eveniment care reunește specialiști, experți și lideri din domeniul aviației militare și civile, într-un cadru dedicat siguranței, profesionalismului și inovației.

Această tradiție profesională consolidează cooperarea interinstituțională și oferă contextul ideal pentru analiză, reflecție și schimb de experiență în domeniile esențiale pentru aviația românească: investigarea evenimentelor aeronautice, certificarea furnizorilor de servicii, managementul spațiului aerian, aeronavigabilitatea aeronavelor

de stat, medicina aeronautică, selecția psihologică și reglementările privind sistemele aeriene fără pilot. Un mesaj care a rezonat profund în cadrul evenimentului a fost cel al comandantului Academiei Forțelor Aeriene, care a subliniat importanța educației și a cooperării:

„Pentru viitorii ofițeri și specialiști formați aici, conferința de astăzi reprezintă un exemplu concret de cooperare interinstituțională, de rigoare științifică și de angajament pentru excelență”.

Astfel de momente ne reamintesc că aviația nu este doar o știință, ci și o vocație, o misiune comună de a construi, prin profesionalism și dăruire, siguranța zborului și viitorul aeronauticii românești.

Oaspeți la Academia Forțelor Aeriene

În data de 14 octombrie 2025, Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” a avut onoarea de a primi vizita doamnei căpitan-comandor Beth Kitchen, Atașatul Apărării al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, însoțită de doamna Emily Dobre, reprezentanta Ambasadei Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord la București.

În cadrul vizitei, au fost prezentate facilitățile moderne ale academiei, programele de pregătire și instruire, precum și inovațiile în domeniul aviației. Oaspeții au apreciat profesionalismul și dedicarea cadrelor instituției, precum și angajamentul acesteia față de cooperarea internațională și dezvoltarea unor forțe aeriene de elită.

Sursa: Academia Forțelor Aeriene

Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” din Brașov a primit, în data de 23 octombrie 2025, vizita unei delegații din partea Academiei Forțelor Aeriene „Georgi Benkovski” din Dolna Mitropolia, Bulgaria, condusă de comandantul acesteia, general de brigadă Yuliy Radoyski.

Pe parcursul vizitei, delegația bulgară a avut ocazia să cunoască mai bine Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, vizitând spațiile de învățământ, laboratoarele și facilitățile instituției.

Vizita s-a încheiat cu semnarea, de către comandantul Academiei Forțelor Aeriene „Georgi Benkovski”, în cartea de onoare a academiei și cu asigurarea continuării colaborării între cele două instituții militare de învățământ superior.

Sursa: Academia Forțelor Aeriene

Cunoștințele, deprinderile și, mai ales, sfaturile primite le vor fi de ajutor elevilor pe noul drum ce urmează a fi explorat

„Non scholae sed vitae discimus”

„Nu pentru școală, ci pentru viață învățăm”

În cadrul programului de orientare școlară și socio-profesională, peste 100 de elevi în an terminal din Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia au vizitat mai multe obiective militare, printre care și comandamentul Brigăzii 1 Rachete Sol-Aer „General Nicolae Dăscălescu”.

cu personalul brigăzii, printre care și foști absolvenți ai colegiului, de a participa la o demonstrație cu tehnica și echipamentele din dotare, și de a înțelege rolul strategic pe care îl are apărarea antiaeriană în arhitectura de securitate națională.

În cadrul întâlnirii, comandantul Brigăzii 1 Rachete Sol-Aer, general de brigadă Bogdan-Nicolae Istrate, le-a adresat elevilor un mesaj de încurajare și inspirație, subliniind valorile fundamentale ale profesiei de militar.

Una dintre activitățile programului a fost familiarizarea elevilor cu misiunea, structura și specificul unităților de elită din cadrul Forțelor Aeriene Române, precum și cu oportunitățile de dezvoltare profesională oferite de cariera militară. Pe parcursul vizitei, tinerii au avut oportunitatea de a interacționa

„În activitatea noastră, indiferent de situații limită și provocări neprevăzute, militarii acționează cu tărie de caracter, disciplină și determinare. Prin aceste calități, reușim să

îndeplinim obiective dificile și să realizăm lucruri mărețe, fapte pe care nu oricine are curajul să le înfrunte”.

Vizita a oferit prilejul unei interacțiuni autentice, concretizându-se printr-un schimb de idei și curiozități, fapt care a deschis noi perspective asupra profesiei militare, și a întărit valorile care ne definesc.

Elevilor Colegiului Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia le dorim mult succes în parcursul educațional și în alegerile pe care le vor face și să rămână fideli valorilor care i-au format, păstrând curajul de a merge mai departe atunci când ceilalți se opresc.

Text și foto: Cătălin Gușu

În data de 23 octombrie, 2025, peste 100 de elevi ai Colegiului Național Militar „Mihai Viteazul” din Alba Iulia au vizitat Baza 90 Transport Aerian, Otopeni, cu scopul de orientare școlară și profesională, activitate menită să îi sprijine pe tineri în alegerea profesiei.

Însoțiți de cadre didactice, participanții au avut posibilitatea să viziteze baza aeriană și să relaționeze interactiv cu specialiștii militari care le-au prezentat capacitățile aeronavelor militare C-130 Hercules, C-27 J Spartan, IAR-90 Puma și AN-26/30 și le-au vorbit despre zbor și importanța dezvoltării personale în perspectiva alegerii unei cariere militare și a profesiilor care implică zborul.

Atmosfera a fost una deschisă și motivantă fiind promovată orientarea școlară și profesională ca perspectivă asupra propriilor obiective.

Le urăm orizonturi senine și mult succes în alegerea specialității militare!

Text: Lăcrămioara David, foto: Alessia Deaconu, Lăcrămioara David

Pe parcursul vizitei, liceenii militari au avut ocazia să primească răspunsuri și îndrumări de la cei cu experiență în domeniu, pentru a-și face o imagine clară despre ceea ce presupune fiecare armă și specialitate

Când seriozitatea devine zbor și zborul performanță: primul român instructor FAIP în ENJJPT

„Fiecăruia ni s-a încredințat un «talant», sub forma unor aptitudini, oportunități sau misiuni și avem datoria de a-l valorifica pe deplin, de a lăsa ceva mai bun în urmă și de a oferi mai mult decât primim, indiferent de meseria și contextul în care ne aflăm”.

Locotenent Claudiu Fusaru

Cel mai tânăr instructor pe aeronava supersonică de antrenament T-38 din Escadrila 469 din cadrul Euro-NATO Joint Jet Pilot Training Program, pe scurt – ENJJPT, este un român. Performanța tânărului aviator, de numai 24 de ani, este cu atât mai remarcabilă cu cât aceasta a fost obținută în cadrul unui program unic în lume, într-un mediu multinațional de elită operat exclusiv în sprijinul Alianței Nord-Atlantice, ce pregătește direct piloți de luptă pentru NATO, cu instructori, comandanți și studenți provenind din 14 țări diferite.

Euro-NATO Joint Jet Pilot Training Program – România, în elita mondială a piloților militari

Derulat de către 80th Flying Training Wing, la Sheppard Air Force Base, Wichita Falls, Texas, programul formează anual aproximativ 200 de piloți militari de vânătoare și nu numai, într-un mediu complet integrat: un student american poate avea un instructor german, un comandant de zbor olandez și un comandant de escadrilă canadian, toți cu roluri individuale, bine stabilite având un singur obiectiv comun – formarea unor piloți gata pentru a prelua sarcinile operaționale în cadrul forțelor aeriene ale țării din care provin. Așadar, standardizare și interoperabilitate reală, într-un mediu în care performanța nu este doar un simplu cuvânt, lipsit de conținut, ci este o finalitate în sine și un lucru garantat. Nu ține decât de seriozitatea, disciplina și ambiția fiecărui student ca această performanță să fie atinsă pentru că în Baza Aeriană Sheppard sunt create toate premisele necesare succesului.

Participarea Forțelor Aeriene Române la ENJJPT a început în anul 2019, când România s-a alăturat acestui program și a devenit cea de-a 14-a națiune parteneră. Șase ani mai târziu, Forțele Aeriene Române au înregistrat o premieră: **primul instructor FAIP (First Assignment Instructor Pilot), concept cunoscut pentru țări cu vechime și consacrate în program: precum SUA, Germania, Olanda, Canada, dar încă nou pentru România.**

Ținând cont de faptul că majoritatea instructorilor au mii de ore de zbor, misiuni reale, experiență operațională multinațională,

performanța obținută de locotenentul Claudiu Fusaru este cu adevărat admirabilă: cel mai tânăr instructor al escadrilei și primul român selecționat să devină instructor imediat după perioada de pregătire ca student. De altfel, în acest moment, în cadrul programului ENJJPT, se mai instruiesc încă trei piloți români, urmând ca acestora să li se alăture alții șase, iar România mai are alți instructori pe aeronavele T-6 și T-38, dar nu FAIP (First Assignment Instructor Pilot).

Claudiu Fusaru - De la Academia Forțelor Aeriene în cercul restrâns al performanței mondiale

Revenind însă la povestea locotenentului Claudiu Fusaru, trebuie spus că acesta a absolvit Colegiul Național Unirea din Focșani și, mai apoi, Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” din Brașov. Despre anii care l-au format ca pilot, acesta are numai cuvinte de laudă pentru cadrele didactice și instructorii care i-au îndrumat primii pași în academie și care l-au ajutat să descopere tainele și frumusețea zborului.

„Perioada petrecută în Academia Forțelor Aeriene m-a ajutat să mă maturizez, mi-a oferit primele contacte cu zborul, încă de la 19 ani, aici am legat prietenii adevărate, pe care îndrăznesc să le numesc chiar frăție, și mi-a oferit posibilitatea de a-mi însuși și dezvoltat calitățile de lider”.

Drumul său a fost rapid, dar construit prin disciplină extremă. În doar câțiva ani, și-a desăvârșit pregătirea pe trei platforme de antrenament în România – IAK-52, Cessna-172 și IAR-99 – înainte de a fi selecționat, în 2023, pentru programul ENJJPT.

Perioada de pregătire ca student în cadrul acestui program a cuprins **UPT (Undergraduate Pilot Training** – toate tipurile de zbor, până la patru aeronave inclusiv, pe T-6 Texan și T-38 Talon) și **IFF (Introduction to Fighter Fundamentals** – lupta aer-aer și aer-sol), program în care a reușit să obțină și **Air-to-Air Top Gun Award**, premiu oferit studentului cu cel mai bun scor în urma exercițiilor simulate de BFM (Basic Fighter Maneuvers).

„Din punctul meu de vedere, toate aceste cursuri au avut un grad de dificultate și stres foarte ridicat, cu provocări diverse, totul fiind efectuat integral în limba engleză. Progresul și performanța în urma unui zbor se

contorizează și monitorizează, sub formă de grade sheet, după un regulament foarte bine stabilit. Un tip de zbor plăcut de studenți este numit **cross-country**, acela în care se zboară departe de baza aeriană în proximitatea căreia se antrenează de obicei, către alte state, zbor menit să expună studenții la situații non-standard, proceduri instrumentale noi, proceduri locale nefamiliare, aeroporturi aglomerate și diverse transmisiuni pe frecvențele radio.

În tot acest timp, apreciez că am avut aproximativ 100 de instructori de zbor și simulator, de la care am încercat să iau ce a fost mai bun, să adaptez tehnicile lor la propriul stil de instruire și să evit a împrumuta acele comportamente ce mie nu mi-au fost benefice. Mai trebuie să precizez și faptul că aici sunt și alți 7 instructori români ce zboară și instruiesc zilnic la nivelul impus și așteptat”.

T-38 Talon - un avion supersonic cu reputație dură

În centrul pregătirii sale se află avionul T-38 Talon, un avion recunoscut ca având cerințe de exploatare stricte, dar care este o platformă-școală perfectă pentru standardele impuse de luptă modernă. Locotenentul Fusaru vorbește cu drag despre acesta, dar lăsând la o parte frumusețea zborului cu un astfel de avion, acesta se concentrează înainte de toate pe îndeplinirea în siguranță a misiunilor și a tuturor responsabilităților care decurg de aici.

„T-38 Talon este un avion bimotor, supersonic, de antrenament, destul de dificil de pilotat, cu multe restricții, dar care oferă o senzație unică de zbor. A zbura avionul în sine, însă, trece în plan secund la un moment dat, accentul punându-se pe noțiunile de wingman (a îndeplini sarcinile și responsabilitățile pe care liderul și le atribuie), lead (abilitatea de a pregăti, de a ține briefinguri și conduce o formație de 2, 3, 4 aeronave astfel încât scopul misiunii să fie îndeplinit, iar echipajul și aparatele să se întoarcă acasă în siguranță), dar nu în ultimul rând officership (a acționa în conformitate cu valorile ofițerului țării și alianței din care faci parte)”.

De la student la instructor – o provocare acceptată

La finalul perioadei de pregătire, i s-a ivit oportunitatea de a rămâne în cadrul ENJJPT ca instructor, oportunitate pe care a acceptat-o și ca pe o provocare de a-și depăși limitele. Competențele necesare unui instructor, acelea de a îndruma, corecta, ghida și susține un student în obținerea calificărilor necesare pentru a zbura aeronavele T-6 Texan sau T-38 Talon și le-a însușit pe parcurs, astfel că, după diferite cursuri în calitate de student acolo, Claudiu Fusaru a reușit să finalizeze și cursul de instructori – PIT (Pilot Instructor Training) – în aproximativ 3 luni, obținând calificarea în doar 53 de zboruri, însă provocarea de a preda cunoștințele acumulate, rămâne cea mai grea misiune a sa.

„Există studenți de diferite vârste și grade militare, astfel încât un maior îi poate fi student unui instructor cu gradul de locotenent, iar cel dintâi i se adresează instructorului cu apelativul „Sir” indiferent de grad, scoțând, astfel, în evidență respectul convenit celui ce instruieste. Factorul psihologic este extrem de important, așa că, de fiecare dată, doresc să mă asigur că atmosfera creată între mine și student, pe parcursul întregului zbor, e una relaxată. Încerc ca studentul să înțeleagă faptul că, sunt acolo pentru a-l ajuta și nu doar ca să îl evaluez, să îi transmit cât mai multe îndrumări dobândite, atât prin prisma experienței proprii, cât și din rigurozitatea procedurilor, în cât mai puțin timp, pentru că acesta este jobul meu”.

14 națiuni NATO, zeci de stiluri culturale, un singur limbaj al misiunii

În baza aeriană din Texas atmosfera este una de seriozității, disciplinei și respectului, iar piloții din cele 14 țări membre ale Alianței Nord-Atlantice vorbesc aceeași limbă – cea a misiunii.

„Suntem instructori din 14 țări diferite, de limbi, culturi, religii și obiceiuri variate, dar când vine vorba de zbor, „we're all on the same page”. Acesta este, de fapt, scopul programului în sine: ca în luptă toți să vorbim aceeași limbă, aplicând aceleași proceduri, de la prima până la ultima secundă a misiunii”.

La ENJJPT nu se formează doar piloți, se formează caractere

Euro-NATO Joint Jet Pilot Training Program se axează nu numai pe pregătirea tehnică a aviatorilor pentru a obține calificările necesare unui pilot de supersonic, dar și pe formarea și dezvoltarea abilităților necesare unor adevărați luptători. Practic, plecând de la aspectul fizic, ținută, modul de comunicare verbală și non-verbală, totul aici se rezumă la formarea unor caractere puternice, a unor adevărați învingători, cu

mentalitate de lideri. Altfel spus, modele de viață demne de urmat.

„Aici nu se școlesc doar piloți în sensul de a zbura un avion, ci viitori luptători, cu mentalitate și abilități de învingători. Accentul aici cade pe mentalitate și atitudine. Colegii mei prin exemplul personal de seriozitate, vestimentație, atitudine, nivel de pregătire, sacrificii, mentalitate, intelect, postura, putere fizică și mentală, nu oferă doar un model de pilot militar, ci un model de om. Sunt recunoscător că pot face parte din acest colectiv și pot «fura meserie» de la cei mai buni oameni din domeniu, cu background de 4th sau 5th generation fighters, cu misiuni acasă sau pe alte continente, în context de pace sau situații de criză”.

La finalul discuției noastre, l-am întrebat pe locotenentul Claudiu Fusaru ce ar dori să aducă în țară din experiența lui americană de până acum.

„Ce concept aș aduce acasă? Să faci ce se așteaptă de la tine și să faci asta nu doar pentru că așa trebuie, ci să o faci indiferent de context, indiferent dacă ești văzut, monitorizat, evaluat, sau nu. De asemenea, să îndeplinești o sarcină, o singură misiune, task/job, cum vrei să-i spunei, la nivelul maxim pe care îl poți atinge, în loc de a face patru astfel de lucruri diferite și cu rezultate mediocre”.

De altfel, mesajul pe care dorește Claudiu să-l transmită, nu este despre sine, ci despre responsabilitatea generațiilor viitoare. „Fiecăruia ni s-a încredințat un «talant», sub forma unor aptitudini, oportunități sau misiuni și avem datoria de a-l valorifica pe deplin, de a lăsa ceva mai bun în urmă și de a oferi mai mult decât primim, indiferent de meseria și contextul în care ne aflăm. Visul meu este să aduc în țară cât mai multă experiență de aici. Mi-aș dori, de asemenea, ca tot ceea ce v-am spus mai sus să servească drept material informațional, inspirațional și motivațional pentru tinerii aflați în căutarea drumului în viață, dar și pentru cei ce la a doua tinerețe care au dubii în a crede într-un nou început. Cu muncă și sacrificii orice este posibil! România poate nu a beneficiat de cele mai bune resurse în a dezvolta mari specialiști în diferite domenii, dar cu siguranță naște oameni capabili să exceleze în orice domeniu”.

Text: Ioana-Cristina Teșanu, foto: arhiva personală Claudiu Fusaru

Locotenentul Claudiu Fusaru este primul român care a îndeplinit toate condițiile pentru a rămâne instructor imediat după finalizarea pregătirii (FAIP – First Assignment Instructor Pilot)

105 ANI DE EXCELENȚĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL TEHNIC DE AVIAȚIE

În data de 16 octombrie 2025, Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” a aniversat 105 ani de existență. 105 ani de tradiție, profesionalism și dăruire în formarea specialiștilor care servesc sub semnul aripilor românești.

Activitatea a început cu un simpozion dedicat celor 105 ani de învățământ tehnic de aviație, în cadrul căruia au fost evocate momentele esențiale din istoria școlii, evoluția aviației românești și personalitatea marelui inventator Traian Vuia, cel care a făcut posibil visul zborului, patronul spiritual al școlii.

Evenimentul a continuat cu ceremonia religioasă și militară, un moment de solemnitate și recunoștință în care au fost conferite plachete aniversare invitaților de onoare.

La cele două momente au fost prezenți vicepreședintele Comisiei de Apărare, Ordine Publică și Siguranță Națională, deputat Bogdan-Ionel Rodeanu, locțiitorul șefului Statului Major al Forțelor Aeriene, general-maior Aurel-Cezar Stănculescu, reprezentanți ai administrației publice locale, ai Inspectoratului Școlar Județean, ai instituțiilor militare de învățământ din Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Afacerilor Interne, ai Asociației Române pentru Propagandă și Istoria Aviației, foști comandanți ai școlii și cadre militare în rezervă.

Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” duce de 105 ani, către cer, visul românilor de a zbura. Este continuatoarea școlii unde primii meseriași cu mâini de aur aveau grijă de primele avioane ale României. Un loc unde profesioniștii Forțelor Aeriene Române au realizat că „cine crede în zbor, este stăpân peste zare”, așa cum spunea Lucian Blaga.

Astăzi, la ceas aniversar, aduc un omagiu Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene – instituție de prestigiu, formatoare de caractere și profesioniști care a scris și continuă să scrie istoria modernă a aviației. Fiecare profesionist ce a trecut prin această instituție renumită de învățământ are responsabilitatea lucrului bine făcut, fie maistru militar sau subofițer de aviație, rachete și artilerie antiaeriană, radiolocație. Au învățat de pe băncile acestei școli că sunt parte a unui sistem în care siguranța zborului și îndeplinirea misiunilor sunt extrem de importante.

Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” a pus bazele dezvoltării multor militari care acum sunt profesioniști și au grijă de aeronavele, radarele sau sistemele antiaeriene

ale României, atât pe teritoriul național, cât și în misiunile ori exercițiile internaționale. Nu au o muncă ușoară, din contră, dar timpul a demonstrat că începuturile clădite în această școală au fost esențiale.

Îmi doresc ca performanța și meritocrația să continue. Tinerii să înțeleagă că această profesie este una frumoasă și incitantă, plină de provocări. Îmi doresc să creștem împreună, să ne dezvoltăm mai mult fiindcă resursa umană a făcut întotdeauna diferența, indiferent cât de bine se stă la capitolul înzestrare.

Se schimbă și generațiile de instructori. Îmi doresc ca spiritul profesionist al Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene să continue, să atragă tinerii către aviația militară, să fie parte la apărarea cerului senin al țării.

Știu că nu este ușor, nu este confortabil dar, DOAR ÎMPREUNĂ, vom reuși să trecem peste toate obstacolele. Privesc spre cei ce au fost în această școală și mă înclin cu respect pentru sacrificiile și efortul depus. Vă mulțumesc din suflet pentru tot ce ați făcut și ați clădit!

Ca om în primul rând, apoi ca subofițer de comandă al Statului Major al Forțelor

Dăruirea corpului didactic și a comandanților care au condus instituția de-a lungul timpului a fost răsplătită cu absolvenți eminenți și cu personalități marcante ale vieții tehnice românești, care s-au format în cadrul școlii

Ceremonia a adunat laolaltă generații, emoții și simboluri ale aviației române. A fost o zi care a scris o nouă pagină în istoria unei instituții ce continuă să inspire prin tradiție și profesionalism, respectând cu strictețe deviza școlii „Știință, Onoare, Curaj”.

Sursa: SMMMSFA, foto: Ștefan Lupu, Georgian Enache

Aeriene, îmi exprim profunda apreciere pentru cadrele didactice și instructorii care, cu răbdare și dăruire, au cultivat în sufletele tinerilor noștri dragostea de meserie, rigoarea militară și spiritul de echipă.

Celor tineri, elevilor de acum, îi rog să ducă cu cinste mai departe o profesie onorabilă, să creadă în puterile lor, fiindcă orizonturile sunt altele.

Plutonier-adjutant Ionuț Enache, subofițer de comandă al Statului Major al Forțelor Aeriene

„Mă bucur mult că echipa maiștrilor militari și subofițerilor de comandă din Forțele Aeriene Române este tot timpul lângă comandanți și personalul din aria de responsabilitate, caută soluții în aceste vremuri provocatoare și în același timp dorește să se perfecționeze, să se dezvolte, atât personal, cât și ca grup. Sunt pași importanți de făcut, este nevoie de multă implicare și responsabilitate, de a crea un front comun și a dezvolta mai mult binomul comandant-maistru militar de comandă/subofițer de comandă. Este adevărat, am mari așteptări de la această echipă, avem nevoie de feedbackul real al planurilor noastre, punând accent pe instruire, ordine și disciplină militară, precum și pe dezvoltarea personală a militarilor”

**General-locotenent
Leonard-Gabriel Baraboi**

Maiștrii și subofițerii de comandă dau tonul transformării în Forțele Aeriene

În perioada 12-17 octombrie, Cercul Militar din Bacău a găzduit prima ediție a Conferinței maiștrilor militari și subofițerilor de comandă din Statul Major al Forțelor Aeriene (SMFA). Activitatea s-a dorit a fi un nou început în ceea ce înseamnă pregătirea, implicarea, responsabilitatea și comunicarea pe mai multe paliere, precum și dezvoltarea personală a participanților.

Se spune că omul cât trăiește învață. Militarii, prin natura meseriei, sunt nevoiți să aplice aceste vorbe în practică. Problemele cu care se confruntă personalul din aria de responsabilitate, saltul tehnologic, noile achiziții ale Forțelor Aeriene Române, provocările mediului de securitate la care România trebuie să răspundă prompt, nevoile organizaționale și de dezvoltare personală sunt doar câteva din motivele pentru care echipa de maiștri militari și subofițeri de comandă din SMFA coordonată de plutonierul-adjutant Ionuț Enache a decis să intervină cu o schimbare majoră. Astfel, s-a trecut de la planul unei convocări la cel al unei conferințe, o activitate mult mai amplă, ce se desfășoară pe parcursul mai multor zile și la care au participat mai mulți militari, începând cu elevii militari cu rezultate foarte bune în procesul de învățământ, soldații/gradații profesioniști, subofițeri și maiștri militari ce au urmat forme de pregătire în străinătate, cu performanță în tot ceea ce fac, până la liderii militari care pot inspira pe cei din subordine.

Invitați la activitate au fost șeful SMFA, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi, comandantul Bazei 95 Aeriană, general de flotilă aeriană Ciprian Marin, comandantul Bazei 57 Aeriană, general de flotilă aeriană Nicolae Crețu, subofițerul de comandă al Statului Major al Apărării, plutonier-adjutant principal Florea Sas, maistru militar de comandă al Statului Major al Forțelor Navale, maistru militar principal Marius Irimia, subofițerul de comandă al Comandamentului Forțelor Întrunite, plutonier-adjutant principal Florin Bănceanu și reprezentantul Comandamentului Forțelor pentru Operații Speciale. Aceștia au susținut prezentări și a avut loc un schimb util de informații, s-au stabilit noi direcții privind dezvoltarea cooperării între categoriile de forță, a îmbunătățirii motivației personalului din aria de responsabilitate și aplecarea spre problemele acestuia, creșterea nivelului de pregătire, a ordinii și disciplinei militare.

Conferința a debutat, cum era și firesc, la Baza 95 Aeriană, „Erou căpitan aviator Alexandru Șerbănescu”, unde comandantul marii unități de aviație moldave, general de flotilă aeriană Ciprian Marin și maistru militar de comandă, maistru militar principal Laurențiu Titianu au fost gazde excepționale, atât în organizarea evenimentului, cât și în prezentarea activității structurii, a planurilor de dezvoltare, a principalelor direcții de acțiune, a provocărilor cu care se confruntă zi de zi aviatorii băcăuani. Activitatea a continuat la Cercul Militar din Bacău, clădire istorică, foarte frumos renovată și dotată. Aici, în sălile instituției, au avut loc prezentări, discuții pe subiecte planificate sau libere, întâlniri cu invitații. Echipa de maiștri militari și subofițeri de comandă din SMFA, coordonată de plutonierul-adjutant Ionuț Enache, a parcurs pas cu pas planul planificat, au dezbătut teme ce privesc activitățile participanților, adaptabilitatea

la schimbare a militarilor, efectele cumulului de funcții pe termen mediu și lung, cu motivații, argumente, contramăsuri, disciplina, ordinea militară și portul regulamentar al ținutelor, fenomenul quiet quitting (n.r. – retragere motională și profesională; militarii îndeplinesc cerințele minime din fișa postului) în Forțele Aeriene Române și, nu în ultimul rând, implicarea maiștrilor militari/subofițerilor de comandă în toate activitățile de promovare, recrutare, selecție, inserție, instruire și retenție a militarilor. S-a făcut o analiză atentă a activității participanților la conferință, au fost discuții constructive, ideile creșterii coeziunii de grup, dar s-au căutat și identificarea unor soluții viabile asupra temelor de actualitate privind personalul din aria de responsabilitate.

Cu această ocazie, șeful SMFA, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi a fost lângă participanți și a avut discuții libere pe probleme arzătoare care privesc personalul din aria de responsabilitate, de la salarizare, drepturile militarilor, leadership, comunicare eficientă, precum și direcțiile de efort ale conducerii Statului Major al Forțelor Aeriene.

La stabilirea direcțiilor de acțiune, un rol important l-au avut și invitații speciali. Pe de o parte, maiștrii militari, subofițerii și soldații/gradații profesioniști care, în ultimii doi ani, au contribuit la creșterea prestigiului și imaginii Forțelor Aeriene Române, atât pe plan național, cât mai ales internațional, pe de altă parte, elevii din cadrul Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene care au adus ideile, dorințele și așteptările noii generații.

Conform tradiției din SMFA, maistru militar clasa I Daniela Tiutiu a fost desemnată Maistru militar de comandă a anului 2025, în Statul Major al Forțelor Aeriene. Aceasta s-a evidențiat în foarte multe activități desfășurate, atât în mediul național, cât și internațional, s-a implicat cu multă dăruire și implicare în proiecte, a dovedit că este un pilon de bază a echipei de maiștri militari și subofițeri de comandă din SMFA.

„Noile provocări cu care se confruntă militarii din Statul Major al Forțelor Aeriene ne-au obligat la schimbări. Echipa maiștrilor militari și subofițerilor de comandă din Forțele Aeriene Române a hotărât să fie un nou început, un restart al activităților noastre. Nevoia de pregătire continuă aduce și ea schimbări, așa că am dezvoltat activitatea noastră anuală pe care o desfășurăm sub formă de convocare la nivel de conferință.

Prin subiectele abordate, calitatea invitațiilor, apropierea dintre generații, înțelegerea provocărilor, găsirea soluțiilor la problemele cu care se confruntă personalul din aria de responsabilitate, îmbunătățirea comunicării pe toate palierele, cu respectarea legilor și regulamentelor militare, cu sprijinul comandanților, am dorit să creștem nivelul de pregătire al participanților.

Informațiile, transformarea lor în analize pertinente și identificarea de noi rezolvări, coagularea de idei în spiritul direcțiilor stabilite la nivel de categorie de forță, mare unitate și unitate ne ajută în munca noastră. Sunt eforturi mari depuse de militari, viața este complicată, așa că ne dorim să fim acel sprijin atât de necesar atât comandanților noștri, cât și personalului din aria de responsabilitate”, a declarat subofițerul de comandă al SMFA, plutonier-adjutant Ionuț Enache.

Text: Lucian Irimia

Siguranță prin simulare:

Forțele Aeriene Române instruiesc piloți peruani pe C-27 J Spartan

Timp de aproximativ două săptămâni, la Centrul de Antrenament prin Simulare din Baza 90 Transport Aerian din Otopeni a avut loc instruirea prin simulare a unor piloți militari din cadrul Forțelor Aeriene Peruane - Fuerza del Aire del Perú (FAP) la simulatorul C-27 J Spartan (Recurent Training).

Piloții din Peru au beneficiat de cunoștințele, experiența și îndrumarea profesioniștilor din baza de la Otopeni, atât piloți, cât și personal tehnico-ingineresc. Antrenamentele au avut la bază scenarii personalizate pentru nivelul de pregătire al fiecărui pilot, cu scopul îndeplinirii obiectivelor de instruire planificate, însușirii procedurilor și tacticilor de zbor exersate prin simulare, elemente definitorii în pregătirea, formarea și adaptarea zborurilor la condițiile meteo, executarea procedurilor de urgență și exersarea misiunilor conform unor scenarii tactice.

Aviatorii militari din îndepărtata țară sud-americană, respectiv maiorul (FAP) Juan Carlos Valdivia, căpitanii (FAP) Neil Mendoza Bustinza și (FAP) Diego Alfonso Alejandro Infante Mendoza, au venit la centrul de antrenament prin simulare cu dorința de a repeta și exersa cât mai multe proceduri și scenarii tactice, pentru a-și consolida, astfel, pregătirea și pentru a putea să-și îndeplinească, la standarde înalte, misiunile odată cu întoarcerea în țară. De asemenea, prezența lor la simulator s-a constituit într-un schimb de experiență pentru piloții români și peruani care exploatează aeronava C-27 J Spartan.

Simulatorul pentru aeronava C-27 J Spartan reprezintă un instrument esențial în procesul de instruire a piloților militari. Acesta reproduce fidel cockpitul și sistemele de bord iar prin crearea de scenarii operaționale reale, permite echipajelor să exerseze atât proceduri normale sau de urgență, cât și situații complexe fără riscurile asociate zborului real. Prin utilizarea simulatorului, piloții pot acumula ore valoroase

„Misiunea centrului are două aspecte. Primul aspect evident este cel operațional, unde avem posibilitatea ca echipajele să se antreneze, practic de la A la Z, pentru partea operațională concretizată de cazurile normale de exploatare a platformei C-27 J, precum și de gestionarea cazurilor de urgență. Cu acest simulator de zbor putem să experimentăm, să exersăm și să ne antrenăm pentru toate cazurile de urgență ce pot apărea pe timpul unui zbor. Al doilea aspect este cel referitor la partea financiară. Sunt costuri mici, având în vedere că avem posibilitatea să ne antrenăm pentru situații de urgență”, ne-a detaliat comandorul Florin Ianculescu, pilot instructor-șef.

„Un aspect important pentru noi și pentru instituția noastră este că, în cazul nostru și în cazul aviației în general, siguranța operațională este prioritară. De aceea am fost trimiși la Forțele Aeriene Române pentru a putea contribui într-un fel la siguranța operațională prin efectuarea unor antrenamente simulate în care exersăm/simulăm situații de urgență sau situații care se pot întâmpla și pe care trebuie să fim pregătiți să le rezolvăm, să putem fi pregătiți pentru orice eventualitate care poate apărea pe timpul zborului. Cred că experiența pe care o aveți este foarte vastă, aveți multe ore de zbor cu acest tip de aeronavă. Mă simt deosebit de avantajat, cred că am învățat mai multe lucruri, am avut o mulțime de informații, am primit mici detalii și recomandări care îmi vor fi foarte utile în viața mea de pilot. Pe

parcursul șederii noastre am putut vedea că instructorii și personalul sunt foarte calificați, au multe cunoștințe despre aeronavă și despre fiecare dintre sistemele sale. Suntem aici pentru a dobândi aceste cunoștințe și pentru a le putea adapta și aplica în țara noastră”, a ținut să sublinieze căpitanul (FAP) Diego Alfonso Alejandro Infante Mendoza.

de antrenament, își pot perfecționa coordonarea și capacitatea de luare a deciziilor, iar Forțele Aeriene pot reduce atât costurile legate de exploatarea aeronavelor pentru antrenament, cât și uzura aeronavelor. Astfel, simulatorul contribuie direct la creșterea siguranței, eficienței și nivelului de pregătire al piloților de C-27 J Spartan.

La finalul antrenamentelor la simulator, i-am întrebat pe piloții peruani, despre modul

în care a decurs instruirea și despre schimbul de experiență cu colegii români.

„Experiența noastră a fost una benefică, pentru că noi venim aici pentru a exersa situațiile de urgență care pot apărea în timpul operării aeronavei. Exersarea într-un simulator este binevenită, deoarece economisim bani și, de asemenea, în momentul executării acestor manevre într-un avion, într-un caz real, vom fi întotdeauna mai siguri pe noi, dacă am exersat acele situații într-un simulator”, ne-a declarat maiorul (FAP) Juan Carlos Valdivia.

Colegul său, căpitan (FAP) Neil Mendoza Bustinza, a apreciat experiența piloților români cu care a interacționat la simulator și a ținut să ne prezinte pe scurt câteva dintre caracteristicile operării aeronavei C-27 J în țara sa natală.

„Cred că încă din prima zi în care am ajuns am putut să împărtășim câteva experiențe cu piloții dumneavoastră, piloții Forțelor Aeriene Române. Avem situații foarte asemănătoare în ceea ce privește operarea acestei aeronave. Operăm în zone de mare altitudine și în zone de aterizare scurte de multe ori. Geografia țării noastre este foarte diversă. Avem o linie de coastă, o fâșie destul de mică de coastă, unde se află majoritatea orașelor. Avem, de asemenea, Anzii, un lanț muntos destul de larg care traversează întregul teritoriu peruvian, unde putem găsi zone de până la peste 12.000 de picioare înălțime unde trebuie să decolăm și să aterizăm.

Și, în cele din urmă, avem jungla, o regiune destul de largă, care este cea mai mare din țară, unde avem diferite zone de aterizare, de multe ori scurte, unde desfășurăm în principal acțiuni civice, încercând să ajutăm populația care trăiește în această parte a țării”.

Pentru fiecare pilot în parte siguranța în timpul zborului este esențială, iar piloții peruani nu fac excepție.

Referitor la eficiența pregătirii prin simulare, comandorul Florin Ianculescu a ținut să ne mărturisească: „În simulare, într-adevăr situațiile nu sunt 100% ca în realitate, dar o porție destul de mare, peste 85-90% sunt foarte apropiate de cele reale. Ceea ce înseamnă că, pe partea operațională, putem să ne antrenăm și putem antrena și pe alții, din alte țări, pentru ca toți să vorbim, cum se spune în aviație, aceeași limbă, adică avem aceleași proceduri normale, aceleași proceduri de urgență, practic procedurile sunt identice, indiferent de naționalitate. La simulator putem să exersăm procedurile pe diferite tipuri de vreme, astfel încât să întâlnim condiții meteo nefavorabile și chiar extreme. În realitate, acest lucru nu prea este posibil, dar atunci când aceste condiții meteo vitrege apar pe timpul zborurilor reale, echipajele sunt antrenate. Deja de 10 ani, de când centrul a luat ființă, aici, în cadrul Bazei 90 Transport Aerian, am avut numeroase echipaje și colegi din diferite țări, din Grecia, Italia, iar pe timpul schimbului de experiență am constatat că procedurile noastre, atât cele normale, cât și cele de urgență, sunt asemănătoare.

Pe partea tactică, ne antrenăm și în realitate dar, având în vedere că, în practică, se întâmplă să zbori și un an, trei ani poate, fără nici cel mai mic incident sau situație de urgență, există riscul și tendința de a uita anumite lucruri. De aceea, e recomandat ca o dată la 6 luni, echipajul de zbor să vină să efectueze o sesiune la simulator, astfel încât, pe parcurs de un an, acel echipaj să treacă încă o dată prin toate cazurile de urgență ce pot apărea pe timpul unui zbor”.

Executarea antrenamentelor periodice obligatorii solicitate la simulatorul C-27 J Spartan, asigură în condiții optime instruirea prin simulare a personalului aeronavigant care exploatează aeronave de tip C-27 J Spartan și exersarea prin simulare a unor situații neprevăzute apărute la bordul aeronavei în timpul zborului.

Text: Ioana Teișanu, foto: Maria Ioniță

Generalul de flotilă aeriană Emil Tecuceanu (stânga), comandantul Bazei 90 Transport Aerian, a înmănat diplome piloților peruani, certificând finalizarea cu succes a ciclului de instruire. Acest moment a evidențiat angajamentul față de cele mai înalte standarde de pregătire operativă și siguranță

În interiorul simulatorului de zbor C-27J, piloții peruani s-au antrenat alături de instructorii români. Simulatorul reproduce fidel cabina și toate sistemele aeronavei, permițând echipajelor să exerseze răspunsuri la orice situație de urgență într-un mediu sigur și eficient din punct de vedere al costurilor

Centrul de Instruire prin Simulare al Forțelor Aeriene 10 ANI DE EVOLUȚIE ȘI PERFORMANȚĂ

Comandantul Centrului de Instruire prin Simulare al Forțelor Aeriene, colonel Cristian Tohăneanu

De la primele inițiative la un centru modern de instruire integrată, cu colaborări în domeniul modelare-simulare și viziune pentru viitor

Anul acesta, Centrul de Instruire prin Simulare al Forțelor Aeriene (CISFA) împlinește 10 ani de activitate neîntreruptă. Înființat la sfârșitul anului 2015 în cadrul Statului Major al Forțelor Aeriene, Centrul de instruire prin simulare al Forțelor Aeriene a pornit de la un proiect ambițios pe hârtie, susținut de o echipă dedicată, care a pus bazele unui centru de simulare modern.

În primăvara anului 2016 au fost încadrate primele funcții de conducere, iar o vizită de documentare în anul 2017 în Germania, la un centru NATO, a oferit modelul pentru proiectarea viitorului sediu. Lucrările de construcție și amenajare au durat aproximativ doi ani, implicând atât realizarea sălilor pentru exerciții (de comandă, stat major și centre operaționale), cât și infrastructura de comunicații și informatică necesară funcționării eficiente a centrului.

În decembrie 2019, după teste riguroase, recepția oficială a clădirii a marcat un moment istoric pentru CISFA. Pe parcurs, personalul centrului s-a pregătit continuu prin participarea la exerciții și cursuri naționale și internaționale, inclusiv prin programe NATO desfășurate în Italia și Germania, obținând certificări în următoarele specialități: specialist în exerciții de simulare, specialist programe de management al exercițiilor, instructor tehnic (instructor și instructor-șef) și specialist baze de date (de la nivelul I până la nivelul III). În această perioadă, performanța, profesionalismul și adaptarea continuă la noile cerințe operaționale au transformat această structură într-un pilon esențial al procesului de instruire modernă în cadrul Forțelor Aeriene Române.

Pentru a afla mai multe despre parcursul de 10 ani al Centrului de Instruire prin Simulare al Forțelor Aeriene am stat de vorbă cu comandantul acestuia, colonelul Cristian Tohăneanu.

– Domnule colonel, zece ani de instruire prin simulare la CISFA. Care este misiunea acestuia și care sunt domeniile de competență?

– Centrul de Instruire prin Simulare al Forțelor Aeriene a fost creat cu misiunea de a sprijini procesul de instruire și pregătire a personalului militar prin mijloace moderne, care reproduc cu fidelitate realitatea câmpului de luptă. Domeniile noastre de competență s-au extins continuu, acoperind simularea constructivă și integrarea progresivă a elementelor de comandă și control.

Prin simularea constructivă am reușit să formăm gândirea critică și capacitatea de luare a deciziilor în mediul operațional, într-un cadru sigur și controlat. Am contribuit la dezvoltarea exercițiilor de tip CAX

(Computer Assisted Exercise), care au devenit un instrument fundamental în pregătirea structurilor de comandă și stat major. CISFA oferă sprijin complet pentru planificarea, pregătirea, desfășurarea și analiza exercițiilor de comandament asistate de calculator (CAX – Computer Assisted Exercises), la nivel tactic, operațional sau întrunit. Personalul centrului asigură suportul tehnic și expertiza necesară fiecărei etape, garantând că exercițiile se desfășoară într-un mediu de simulare realist și scalabil, care să asigure antrenarea statelor majore și personalului de comandă în luarea deciziilor și îndeplinirea obiectivelor de instruire.

În perioada 2017-2025, personalul centrului a sprijinit pregătirea și desfășurarea a peste 20 de exerciții de instruire prin simulare cu unități din Forțele Aeriene, la care au participat mai mult de 1500 de militari.

Totodată, începând cu acest an, Centrul de Instruire prin Simulare al Forțelor Aeriene susține planificarea și desfășurarea unor exerciții de o complexitate ridicată, demonstrând capacitatea sa de a răspunde tuturor cerințelor operaționale și nevoilor de instruire ale marilor unități și unităților din Forțele Aeriene.

– Ce ne puteți spune despre personalul din cadrul CISFA?

– De-a lungul celor zece ani, centrul nostru a fost susținut de o echipă extraordinară, animată de dedicare și profesionalism. Dinamica de personal a fost una firească mediului militar, cu schimbări și provocări, dar constantul a rămas mereu același: dedicarea celor care au ales să slujească această misiune. Colegii cu vechime au devenit repere de profesionalism, mentori pentru noile generații, păstrători ai experienței acumulate și promotori ai spiritului de echipă. Împreună, am creat nu doar un centru de simulare performant, ci o adevărată comunitate profesională.

– Cum a decurs până acum colaborarea în domeniul modelare-simulare cu alte centre similare din Armata Românei și ce ne puteți spune despre schimbul de experiență cu acestea?

– Pe măsură ce capacitățile operaționale s-au extins, Centrul de Instruire prin Simulare al Forțelor Aeriene a participat la simulări interactiv-distribuite, interconectându-se cu celelalte centre de simulare din cadrul Armatei Românei prin rețeaua națională ROU NAT SIMNET, coordonată de Centrul pentru Jocuri de Război și Experimentări Doctrinale, București.

Colaborarea cu centrele de simulare ale celorlalte categorii de forțe, cu experți din domeniul operațional, tehnico-ingenieresc și din mediul academic militar, atât în cadrul convocărilor, conferințelor sau simpoziunilor în domeniul modelării-simulării, precum și pe timpul exercițiilor de tip CAX distribuit, a permis schimbul de bune practici și realizarea unei baze de date comune, conducând astfel la crearea unei adevărate comunități de modelare și simulare la nivelul Armatei Românei.

În același timp, aceste legături au oferit personalului Centrului de Instruire prin Simulare al Forțelor Aeriene oportunitatea de a se specializa în sprijinul antrenării comenzilor și statelor majore din Forțele Aeriene pentru planificarea și desfășurarea operațiilor aeriene întrunit, în conformitate cu standardele și procedurile Alianței.

– Ce presupune integrarea sistemelor de simulare și care sunt provocările interconectivității ce decurg de aici?

– Un alt pas firesc în evoluția centrului îl constituie interconectarea sistemelor de simulare cu sistemele de comandă și control (C2) reale. Această fuziune permite instruirea integrată, unde deciziile luate în mediul simulat pot fi transmise și analizate în timp real în mediul operațional.

Totuși, conectarea de rețele cu niveluri diferite de clasificare reprezintă o provocare tehnică și de securitate, ce necesită protocoale stricte, zone tampon de transfer de date și un control riguros al informațiilor. În acest context, colaborarea cu structurile specializate în domeniul securității cibernetice devine esențială pentru a garanta integritatea și confidențialitatea exercițiilor.

– Trăim într-o lume în care inteligența artificială (AI) este din ce în ce mai prezentă. În opinia dumneavoastră aceasta ar trebui să fie un partener sau un instrument în decizia militară? Cum vedeți viitorul procesului de luare a deciziilor în acest context, în care AI-ul își face tot mai simțită prezența?

– În acest moment, tehnologia avansează cu o viteză impresionantă, iar inteligența artificială (AI) devine o componentă tot mai importantă a procesului decizional militar. AI poate sprijini analiza rapidă a unor volume uriașe de date, poate identifica modele și poate oferi recomandări în timp real.

Aș dori totuși să subliniez faptul că decizia finală trebuie să rămână o responsabilitate umană. În exercițiile de tip CAX, integrarea algoritmilor de inteligență artificială poate aduce un plus de realism și complexitate scenariilor, însă, rolul lor trebuie privit ca un sprijin, nu ca o substituție a raționamentului și intuiției umane. Obiectivul nostru este de a valorifica potențialul AI pentru optimizarea instruirii, fără a pierde din vedere dimensiunea umană a actului de comandă.

– La aniversarea de 10 ani de la înființarea CISFA, ce reprezintă pentru dumneavoastră personal centrul și ce mesaj transmiteți?

atât subordonaților, cât și celor care au sprijinit activitatea instituției de-a lungul timpului?

– Aniversarea de 10 ani de la înființarea CISFA are pentru mine o semnificație profundă. Este o confirmare a faptului că eforturile noastre comune au dat roade și că viziunea de la început - aceea de a transforma simularea într-un instrument eficient al instruirii forțelor - s-a împlinit. Fiecare exercițiu, fiecare proiect și fiecare colaborare au consolidat prestigiul centrului și au demonstrat că instruirea asistată de calculator nu este doar o alternativă la instruirea tradițională, ci o necesitate într-un mediu operațional complex și în permanentă schimbare.

Cu ocazia aniversării celor 10 ani de activitate, doresc să aduc un omagiu întregului personal militar și civil al CISFA pentru profesionalismul, devotamentul și pasiunea cu care și-a îndeplinit misiunea în această perioadă. Echipa centrului nu formează doar o colectivitate de profesioniști dedicați, ci și o mică familie, unită prin respect, colaborare și dorința comună de excelență, în cadrul mării familii a Forțelor Aeriene Române.

De asemenea, transmit mulțumiri sincere conducerii și personalului Statului Major al Forțelor Aeriene, pentru îndrumarea și sprijinul constant oferit în acești 10 ani. Fiecare colaborare, fiecare sfat și fiecare intervenție tehnică sau operațională au fost esențiale pentru succesul și dezvoltarea centrului.

Datorită acestui efort colectiv, structura noastră este astăzi mai mult decât un centru de simulare - este un simbol al colaborării, dedicării și devotamentului profesional, care inspiră încredere și mândrie în întreaga comunitate a Forțelor Aeriene.

Mulțumim tuturor pentru implicare și pasiune și privim cu încredere spre următorii 10 ani de realizări și performanță!

– Ce urmează pentru instituția pe care o conduceți? Cum vedeți viitorul acesteia?

– În viitor, Centrul de Instruire prin Simulare al Forțelor Aeriene își propune câteva proiecte ambițioase, cum ar fi dezvoltarea de noi capacități de simulare integrate pentru unitățile din forțele aeriene, consolidarea programelor de pregătire a personalului de specialitate pentru a menține standardele înalte de instruire și certificare și, nu în ultimul rând, extinderea cooperării la nivel național și internațional pentru explorarea de noi direcții în domeniul simulării constructive și al instruirii asistate de inteligență artificială.

După 10 ani de muncă, putem afirma cu mândrie că am construit nu doar un centru de instruire, ci o platformă de inovație și gândire critică, pregătită pentru provocările următorului deceniu.

Text: Ioana-Cristina Teișanu, foto: Alex Nițu

Exercițiul „DECANUL 25.07”

În perioada 3-14 noiembrie 2025, la sediul Centrului de instruire prin simulare al Forțelor Aeriene, s-a desfășurat exercițiul asistat de calculator „DECANUL 25.07”, dedicat ofițerilor cursanți din cadrul Școlii de Instruire Interarme a Forțelor Aeriene de la Baza Aeriană de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic de la Boboc. Activitatea a reunit militari aflați în diferite etape ale carierei, de la proaspeți absolvenți ai Academiei Forțelor Aeriene până la cursanți ai programelor avansate de carieră și stat major.

Ridicarea nivelului de pregătire operațională

Doru Coman, expert la Școala de Instruire Interarme a Forțelor Aeriene subliniază că obiectivul principal al exercițiului este „ridicarea nivelului de cunoștințe și dezvoltarea deprinderilor ofițerilor cursanți privind conducerea și controlul bazelor aeriene, unităților și marilor unități de rachete sol-aer”.

Prin scenarii diverse și situații tactice complexe, cursanții sunt puși în postura de a lua decizii în timp real, de a analiza rapid informațiile primite și de a coordona structuri diferite ale Forțelor Aeriene.

Progres vizibil și pregătire de nivel superior

Locotenent-colonelul Gabriel Mocanu, instructor superior la Centrul de Perfecționare Armă a Radiolocației, remarcă un salt calitativ în pregătirea cursanților: „Spre deosebire de alți ani, constat un progres în cunoștințele cursanților și în modul lor de acțiune. Au reușit să rezolve majoritatea incidentelor, iar trecerea de la planificare la execuție s-a făcut cu maturitate militară”.

Acesta subliniază și rolul experiențelor externe ale unor ofițeri, experiențe care îmbunătățesc capacitatea de analiză și reacție în situații complexe.

Antrenament complex pentru viitorii comandanți ai forțelor aeriene

Un exercițiu anual esențial pentru formarea viitorilor comandanți

„DECANUL este un exercițiu anual destinat tuturor ofițerilor cursanți ai școlii. Aceștia provin atât de la cursul de bază, cât și de la cel de carieră sau de stat major. Pe parcursul exercițiului, rezolvă situații noi sau deja studiate, lucrează cu documente, hărți, aplicații informatice și sunt supuși unor scenarii inopinate pe care trebuie să le gestioneze în timp util”.

Colonelul Nicolae Manea, subliniază că astfel de experiențe sunt fundamentale pentru formarea viitorilor comandanți: „Nu poți conduce structuri militare până nu experimentezi situațiile prin care trec cei pe care urmează să-i conduci”. Cursanții sunt selectați riguros, au un nivel ridicat de competențe lingvistice și informatice, iar dorința lor de a evolua îmbunătățește anual performanța programului.

Adaptare continuă și orientare spre viitor

Fiecare ediție a exercițiului este ajustată în funcție de feedback și de evoluțiile geopolitice și tehnologice. „Ne adaptăm permanent la noile cerințe. Căutăm mereu să îmbunătățim structura exercițiului pentru a corecta ce nu funcționează perfect și pentru a pregăti cât mai bine generațiile viitoare”, afirmă colonelul Manea.

La finalul cursului și al exercițiului, mesajul transmis tinerilor ofițeri este unul clar: responsabilitate, profesionalism și încredere în forțele proprii. Ei pleacă spre unitățile din care provin mai bine pregătiți, mai conștienți de rolul lor în structurile Forțelor Aeriene și cu experiențe care îi apropie de viitoarele funcții de comandă.

Text: Ioana-Cristina Teișanu, foto: Alex Nițu

Colonelul Nicolae Manea, comandantul Școlii de Instruire Interarme a Forțelor Aeriene

Locotenent-colonelul Gabriel Mocanu, instructor superior la Centrul de Perfecționare Armă a Radiolocației

Doru Coman, expert la Școala de Instruire Interarme a Forțelor Aeriene

Curs de instruire pentru radare meteo

În perioada 20-24 octombrie, Centrul 85 Comunicații Aero și Informatică a găzduit activitatea de instruire aferentă furnizării radarelor meteorologice transportabile de tipul E700XD produse de compania EWR Radar Systems – SUA. Această activitate constituie etapa principală de instruire din cadrul programului de înzestrare a forțelor aeriene cu radare meteorologice transportabile, în perioada următoare derulându-se activitățile de instalare, testare și recepție a radarelor în unitățile Statului Major al Forțelor Aeriene.

Instruirea a constat din susținerea de către specialiștii EWR a două cursuri principale, unul de operare radare pentru generarea și utilizarea produselor meteorologice, destinat meteorologilor din bazele aeriene care vor fi asigurate cu date meteorologice de la radare, respectiv un curs de operare și mentenanță radare, destinat specialiștilor radar din subunitățile de radiolocație în care vor fi instalate radarele meteorologice. În cadrul activităților de instalare și testare de acceptanță au fost executate sesiuni practice de instruire On-Site, atât pentru operarea și utilizarea produselor meteorologice, cât și pentru instalarea și mentenanța radarelor.

EWR E700XD este un radar meteorologic transportabil proiectat special pentru utilizare militară, tactică, ușor de transportat și instalat, cu o fiabilitate ridicată și mentenanță facilă, asigurând peste 20 de produse meteorologice destinate cu precădere asigurării siguranței zborului. EWR E700XD este principalul radar meteorologic portabil al armatei SUA, fiind utilizat de US Marine Corps, US Special Operations Command și de US Air Force.

Înzestrarea forțelor aeriene cu radare meteorologice va fi continuată în anul următor cu recepția și instalarea radarelor fixe în bandă C, care împreună cu cele transportabile vor constitui rețeaua meteorologică radar integrată. Aceasta va contribui semnificativ la creșterea siguranței zborului, asigurând informații rapide, precise și extinse despre fenomenele meteo periculoase.

Text: Bogdan Marinescu

VOCAȚIA CARIEREI

Interviu cu comandantul Centrului 85 Comunicații Aero și Informatică „General Doroftei Ghermănescu”, colonel Valentin Neculai

Când privește în urmă, colonelul Valentin Neculai, comandantul Centrului 85 Comunicații Aero și Informatică „General Doroftei Ghermănescu”, are impresia că timpul s-a comprimat, de parcă ieri ar fi intrat pe poarta unității, ca tânăr sublocotenent.

„Pot spune că m-am născut și am crescut ca militar activ în această unitate, deoarece în 1997, într-o zi de august, m-am prezentat la Regimentul 85 Transmișiuni, unde am ocupat funcții de comandă în cadrul Batalionului 2 Radio-relev și Batalionului 4 Instrucție.

De-a lungul carierei, am ocupat diverse funcții în cadrul Statului Major al Forțelor Aeriene: am fost comandant de pluton, comandant de companie, șef centru, iar apoi am fost distribuit la biroul de comunicații din Statul Major al Forțelor Aeriene. Într-un final, am închis cercul, revenind în unitatea în care mi-am început cariera, după concursul pentru postul de comandant pe care l-am susținut”.

Oricine îți spune că este născut și crescut în Galați poate fi bănuț de simpatii dunărene marinărești, mai ales când îl vezi îmbrăcat în haină militară. Vorbind cu colonelul Neculai despre locurile natale, chiar mă pregăteam să-l întreb deja de ce nu s-a îndrăgostit de marină. Mi-a retezat brusc intuiția clișeistică ce-mi zburda prin minte când a accentuat că, în copilărie, l-a atras foarte mult aviația.

„Obişnuim să îi spun bunicului meu că, atunci când voi fi mare, îl voi lua cu elicopterul și-l voi plimba pe unde vrea el. Deși sunt din Galați, nu am fost atras de marină. Știu să înot, am condus bărci, dar nu am preferat această categorie de forțe. Cred că aveam vreo nouă ani când deja le vorbeam părinților mei de armată, iar aceștia mă încurajau”.

În 1988, a hotărât să susțină admiterea la un liceu militar. „Am aflat că există unul pe placul meu în Craiova, iar părinții m-au susținut, deși distanța era mare față de casă. Când am depus cererea de înscriere, cei de la Centrul Militar Județean Galați au fost curioși să știe de ce vreau să merg tocmai la Craiova. Mă priveau cu suspiciune, crezând, poate, că merg la Craiova pentru că am pile, dar nu cunoșteam pe nimeni acolo”.

Când s-a trezit că era un moldovean printre olteni, și-a dat seama că nu-i va fi ușor să se adapteze. „Îmi puneau diverse porecle, dar, cu timpul, m-am integrat și accentul meu moldovenesc nu mai era recunoscut”.

Chiar dacă Galațiul este mult mai aproape de Constanța, Breaza sau Câmpulung Moldovenesc, tânărul Valentin a ales Craiova pentru că acolo era Liceul Militar de Aviație Tudor Vladimirescu. „Am plecat în 1989 din Galați, alături de un alt elev cu care am rămas

foarte bun prieten. Din păcate, după ce am terminat liceul, din cauza unor probleme de sănătate, nu am putut urma cariera de pilot, motiv pentru care, fiind pasionat și de calculatoare, am ales arma transmisiunilor, unde am considerat că pot lucra cu partea tehnică”. Faptul că nu s-a putut încadra la piloți nu a fost ușor de digerat.

„A fost un moment foarte greu, simțeam că mi s-au năruit visurile și că nu puteam ține promisiunea pe care i-o făcusem bunicului meu”. Dar poate așa a fost să fie. În ultimul an de colegiu, din pasiune pentru calculatoare, a ales transmisiunile, un domeniu tehnic pe care îl vedea la fel de interesant și o poartă către lumea computerelor.

A ajuns, astfel, la Institutul Militar de Transmișiuni „Decebal” din Sibiu pe care l-a absolvit cu brio. „După patru ani la Sibiu, deși începutul nu a fost ușor, am descoperit oameni de la care am avut ce învăța și care mi-au ghidat pașii spre ceea ce avea să devină vocația carierei mele. Am îndrăgit arma transmisiuni și am descoperit o nouă pasiune. În plus, în cei patru ani petrecuți la Sibiu, nu m-a mai recunoscut nimeni după accent”, spune zămbind.

„La Institutul Militar, chiar am lucrat pe calculatoare cu procesor Pentium 2. Copiii din ziua de azi nici nu-și pot imagina acele vremuri. Fiul meu, de exemplu, mă întreba recent ce telefon mobil aveam când eram tânăr”.

Pentru transmisioniști, abilitățile tehnice reprezintă esența meseriei, dar nu uită niciodată că au un camarad alături pe care trebuie să-l prețuiască. O parte din echipa cu care se mândrește Centrul 85 Comunicații Aero și Informatică „General Doroftei Ghermănescu”

Comandantul Centrului 85 Comunicații Aero și Informatică „General Doroftei Ghermănescu”, colonel Valentin Neculai

Trecerea la era digitală i s-a părut ușoară, deoarece, din 2000, a participat la toate cursurile disponibile pentru dezvoltarea sistemului român național de comunicații. A urmat cursuri în Italia, în țară, și a gestionat centre de comunicații importante. În 2007, a participat la misiunea NATO Baltica 2007, unde a fost numit în funcția de șef al structurii de comunicații.

Împreună cu subordonații, a asigurat suportul de comunicații și informatică al detașamentului ADI (Air Defence Interceptor) al Bazei 71 Câmpia Turzii, dislocat în Lituania.

Datorită pregătirii de specialitate, a participat la misiuni specifice asigurării și coordonării zborului, organizând puncte de comandă a zborului în cadrul misiunilor Blue Danube 2004 (Porțile de Fier II) și Dacia 2010 (Cincu), și în cadrul Reuniunii informale a miniștrilor apărării din statele membre NATO în 2004

(Poiana Brașov) și al Summitului NATO desfășurat în București, în 2008.

Îl întreb, inevitabil, ce calități ar trebui să aibă un transmisionist bun. „Trebuie să fie un spirit ingineresc, pasionat de tehnică și cu dorința de a învăța constant. Nu în cele din urmă, capacitatea de adaptare și preocuparea pentru dezvoltare personală sunt necesare pentru avansarea în carieră. Trebuie să fii mereu deschis la nou, să fii autodidact și să ai dorința de a cunoaște cât mai mult”.

Recunoaște că, în prezent, calculatoarele și aparatura de comunicații evoluează atât de rapid încât, de multe ori, echipamentele achiziționate azi se dovedesc a fi depășite de noi apariții în jumătate de an. Observă acest lucru și pentru că unitatea pe care o conduce servește ca hub de comunicații pentru aviație și vede cum echipamentele distribuite sunt repede depășite de noile cerințe tehnice.

„Cam toate echipamentele de rețelistică ajung să nu mai facă față cerințelor hardware tot mai mari. De exemplu, la proiectarea modului de comunicații, am folosit parametrii routerelor existente la acel moment, dar, ulterior, acele caracteristici au fost rapid depășite”. Vorbind despre modulul de comunicații al Centrului 85, află că acesta este rezultatul muncii unei echipe.

„Ideea a plecat de la o nevoie, a fost schițată, gândită și dezvoltată de o echipă dedicată, care a proiectat un modul complet independent energetic și mobil, într-un container ISO 20, cu o infrastructură de securitate de ultimă generație. Inițial, am montat totul pe un camion Roman, apoi am trecut la platforma Iveco. Am avut anumite limitări la partea de pilon pentru antenă, care era destul de greu de ridicat, fiind nevoie de 12 persoane și câteva ore pentru instalare. Pe parcurs, am optat pentru un compromis între ușurința de instalare și robustețe”.

Odată cu izbucnirea conflictului din Ucraina, militarii Centrului 85 Comunicații au instalat aceste module și în nordul țării, pe terenuri denivelate. „Diferențele mari de nivel nu au permis legătura directă, fiind nevoie de retranslații complexe. Am încercat și alte metode temporare, dar mi-am dorit o soluție proprie, independentă. Aveam două opțiuni: legături satelit sau legături troposferice. Am preferat a doua variantă pentru control și securitate”.

Legăturile satelit implică colaborarea cu firme civile, iar pentru anumite misiuni sensibile nu este acceptabil. Soluția de link troposferic s-a dovedit eficientă, fiind rapid de instalat și oferind performanțe bune. Soluția este preluată de la armata SUA. „Am studiat mai multe modele, am ales ce se potrivește nevoilor noastre, iar platforma auto este modernă, adaptată pentru diverse terenuri”.

La Centrul 85 Comunicații, lucrul în echipă este esențial pentru reușita misiunilor și a activităților curente. Pentru transmisioniști, abilitățile tehnice reprezintă esența meseriei, dar nu uită niciodată că au un camarad alături pe care trebuie să-l prețuiască.

Text: Liviu Anghel

Investiție în sport

Inaugurarea Complexului sportiv al Centrului 85 Comunicații Aero și Informatică

În data de 3.11.2025, a avut loc inaugurarea Complexului sportiv al Centrului 85 Comunicații Aero și Informatică „General Doroftei Ghermănescu”, în prezența locțiitorului pentru resurse al șefului SMFA, comandor Cristian Pătrașcu.

Acest complex modern oferă condiții excelente pentru activitățile sportive și antrenamentele fizice esențiale pentru menținerea capacității operaționale și a sănătății personalului din Forțele Aeriene Române și a personalului din cadrul Comandamentului Forțelor Navale Române.

În timpul festivității, în semn de apreciere a eforturilor depuse pentru îndeplinirea cu succes a misiunilor încredințate, au fost conferite Emblema de Onoare a Forțelor Aeriene și Emblema de Onoare a Comandamentului Comunicațiilor și Informaticii unor cadre militare, soldați gradați profesioniști și personal civil contractual.

Investiția în sport este o investiție în performanță!

Text: BIRP SMFA, foto: Bogdan Pantilimon

Pista specială este dotată conform regulamentului și standardelor militare. Aceasta este folosită atât pentru antrenamente, cât și pentru competiții militare

În fiecare punct de lucru există instructori desemnați să ofere participanților ajutorul necesar

Bazinul de înot este dotat cu vestiare pentru bărbați și femei cu circuit complet: dezbrăcare, dușuri, tăvițe pentru dezinfectare

CURAJUL NU ARE GEN

Cu o privire sigură și o voce calmă, locotenentul Bianca Botaș face parte din elita aviatorilor militari români. A doua femeie pilot de F-16 din Forțele Aeriene Române, Bianca a transformat disciplina și nevoia de adrenalină în combustibilul necesar pentru a-și îndeplini visurile. De la primele uniforme purtate în liceul militar din Alba Iulia până la misiunile de la manșa aeronavei multirol F-16, parcursul ei vorbește despre curaj, echilibru și despre o generație care redefinește felul în care ne raportăm la zbor.

Locotenentul Bianca „Elsa” Botaș este pilot de F-16 în cadrul Escadrilei 48 Vânătoare de la Câmpia Turzii. A îmbrăcat prima dată uniforma militară în Colegiul Național Militar Mihai Viteazul de la Alba Iulia. Își amintește că a ales acest drum pentru calitatea studiilor oferite de liceul militar. „Pot să zic că și pentru disciplină, aș fi avut nevoie de ea la momentul respectiv”, zâmbește ofițerul. Acolo a descoperit arma aviației, care i-a deschis noi perspective asupra carierei ulterioare. „A venit ca o aliniere a dorinței mele de adrenalină și a nevoii de lucruri palpabile, care să mă țină mereu activă. A fost și o provocare pentru că nu multă lume trecea probele militare, medicale și psihologice pentru admitere”, își amintește locotenentul Botaș.

A urmat Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” din Brașov și, concomitent, cursurile Școlii Superioare de Aviație Civilă, la Strejnic și Băneasa. „Prima dată când am zburat a fost în cadrul academiei. Mă zburasem nici măcar pe linie până la momentul respectiv. Pentru mine, zborul reprezintă foarte multe emoții și foarte multă responsabilitate”, recunoaște ea. După absolvirea academiei, a urmat cursul de bază de la Boboc. A acumulat experiență și ore de zbor pe aeronava IAR-99 Șoim, în Baza 95 Aeriană, „Erou Căpitan Aviator Alexandru Șerbănescu” de la Bacău. Toate au făcut parte dintr-un set de cerințe mai larg, pentru a putea fi admisă în programul F-16, la Centrul European de Instruire F-16 de la Borcea.

Pregătirea de la Borcea începe în primul rând cu o parte teoretică, în care piloții învață sistemele aeronavei, cazurile speciale, modul de operare și de întreținere a acesteia. Urmează pregătirea la simulator. În momentul în care piloții urcă în aeronava reală, trebuie să fie deja în stare să facă față oricărei situații care poate apărea în zbor, după care încep orele propriu-zise de zbor. Este o perioadă extrem de concentrată, solicitările sunt mari, totul este într-un ritm alert și pregătirea vine cu o oarecare uzură fizică și psihică, detaliază ofițerul.

În schimb, zborul oferă satisfacția și motivația de a continua. „De sus, lumea se vede foarte frumos, mai ales dacă prinzi un apus, un răsărit, ceva privilegiat. Zborul vine și cu un sentiment de mândrie și responsabilitate, pentru că suntem în armată și am ales meseria asta cu scopul de a ne apăra țara. 99% din timp stau și mă concentrez pe misiunea pe care o am de îndeplinit, dar prefer să îmi iau și niște momente în care să admir zborul, să fac niște figuri acrobatiche, să mă bucur și eu de aeronavă, de aviație”. Mărturisește că familia sa a fost circumspectă în privința carierei de pilot. Nu pentru că n-ar fi crezut-o capabilă, ci pentru că s-au gândit că implică riscuri specifice. „Acum sunt foarte mândri, aduc vorba peste tot, chiar dacă la început au fost temători. Totuși, au avut încredere în mine și i-am convins, până la urmă, să fie de acord cu alegerea mea”.

De câteva luni, locotenentul Bianca Botaș face parte din Escadrila 48 Vânătoare din cadrul Bazei 71 Aeriană, „General Emanoil Ionescu” de la Câmpia Turzii, escadrilă reînființată acum un an și înzestrată complet în ianuarie 2025, după livrarea aeronavelor F-16 de Forțele Aeriene Norvegiene. „În timpul petrecut aici, am întâlnit oameni extrem de profesioniști, concentrați pe dezvoltarea continuă a bazei. Oamenii sunt foarte cooperativi, m-am integrat extrem de bine în cadrul colectivului. Baza este într-un continuu proces de dezvoltare, mai ales pentru că în Baza 71 Aeriană urmează să fie aduse și aeronave multirol de generația a cincea”, transmite Bianca Botaș.

Până în momentul înzestrării cu aceste aeronave, Escadrila 48 Vânătoare este dotată complet cu aeronave F-16 Fighting Falcon. „F-16 este o aeronavă multirol. Poate să îndeplinească atât misiuni aer-aer, cât și aer-sol, lucru pe care toți piloții sunt calificați să le realizeze. Este o aeronavă extrem de manevrabilă. Este printre primele dotate cu sistemul fly-by-wire și atunci întreg procesul de zbor este facilitat de sisteme electronice. Oarecum, munca asta este luată de pe umerii pilotului și el se concentrează doar pe operarea aeronavei”, detaliază pilotul.

Bianca Botaș este a doua femeie pilot de F-16 din Forțele Aeriene Române, însă recunoaște că un astfel de titlu nu-i oferă satisfacție în mod special.

„Nu pot să spun că îmi face bucurie. Adică până la urmă suntem cu toții la același nivel. Faptul că suntem bărbați sau femei nu face nicio diferență. Mă simt la fel de capabilă precum sunt colegii mei și simplul fapt că sunt pilot pe F-16 mă face foarte mândră de mine și îmi aduce o mare responsabilitate”. Această responsabilitate o resimte și în ceea ce privește generațiile mai tinere de femei și fete care s-ar putea uita la ea ca la un model de urmat.

„Eu n-am plecat la drum având neapărat un model feminin. Modelele pot fi de orice gen și fetele care-și doresc o asemenea carieră trebuie doar

să fie perseverente. Am demonstrat de atâtea ori că se poate evolua și performa într-un mediu pe care multă lume îl consideră poate mai agresiv, mai masculin”, afirmă locotenentul Botaș. „Pe lângă perseverență, orice tânăr care se gândește la o carieră în aviația militară ar trebui să aibă și o atitudine potrivită, adică să știe cum să accepte criticile, să nu ia nimic personal, pentru că totul este constructiv, totul e pentru evoluția personală și evoluția grupului escadrilei. Candidații trebuie să fie curajoși și pregătiți pentru un proces continuu de învățare”, adaugă pilotul.

Totodată, viitorii piloți ar trebui să știe că, dincolo de adrenalina zborului, profesia presupune și numeroase activități de rutină, mai puțin vizibile celor din afară. „O zi normală în cadrul escadrilei începe cu stabilirea priorităților pe ziua respectivă, a antrenamentelor care urmează și tipul misiunilor de efectuat. Cu două ore înainte de zbor, începem briefingul misiunii în care detaliem toate lucrurile care urmează să se întâmple în zbor, toate situațiile neprevăzute care pot apărea și cursul de

acțiune pe care să-l urmărim, după care urmează echiparea, luarea în primire a avionului, pornirea și executarea misiunii”, detaliază tânăra.

După întoarcerea în unitate, urmează debriefingul, un proces important în aviație, în care se discută misiunea, acțiunile fiecărui pilot, eventuale soluții pentru lucrurile care n-au mers tocmai bine. După ce sunt trase toate concluziile, piloții sunt implicați și în munci administrative. „Mie chiar îmi place procesul de organizare a misiunilor. Pregătindu-mi personal misiunea, mă simt mult mai pregătită psihic pentru a o executa”, transmite locotenentul Botaș.

Drumul Bianca Botaș este dovada că în aviație se tinde spre eliminarea barierelor de gen și contează standardele de profesionalism și dedicare. Cu fiecare misiune executată, locotenentul Botaș contribuie la consolidarea unei escadrile moderne și la formarea unui nou spirit în Forțele Aeriene Române, acela al perseverenței și al mândriei de a zbura pe o aeronavă modernă, multifuncțională și versatilă.

Text: Dorin Luca, foto: Alexandru Aioanei

DISCIPLINA, ONOAREA ȘI SPIRITUL DE ECHIPĂ: REPERE DE VIAȚĂ

„Am ales cariera militară din dorința sinceră de a-mi servi țara și de a face parte dintr-o instituție în care disciplina, onoarea și spiritul de echipă sunt repere de viață. Încă din copilărie, am privit cu admirație uniforma și ceea ce ea reprezintă, iar tatăl meu, un model de demnitate și dedicare, m-a inspirat să urmez această cale. Pentru mine, a fi militar înseamnă nu doar o profesie, ci un angajament de onoare față de țară, față de camarazi și față de valorile care ne definesc.

Pe aeroportul din Sarajevo am simțit emoția și responsabilitatea de a păși într-o zonă cu un trecut dificil, dar și mândria de a reprezenta România într-o comunitate internațională unită prin cooperare și solidaritate. Viața în Camp Butmir a adus diferite provocări: climat diferit, condiții de trai simple, dar corecte, un program strict care ne ajută să ne păstrăm disciplina. În calitate de comandant de pluton, am responsabilitatea de a menține profesionalismul la cel mai înalt nivel și de a coordona o echipă multinațională, în care respectul reciproc și comunicarea sunt esențiale.

Un moment care mi-a rămas în minte a fost primul exercițiu multinațional, când am lucrat cot la cot cu militari din mai multe țări. Atunci am înțeles că, dincolo de diferențele culturale, ne unește același obiectiv: siguranța și stabilitatea. Cea mai mare provocare rămâne distanța față de familie și dorul de cei dragi, dar tocmai această legătură mă motivează să dau tot ce am mai bun. Port uniforma cu mândrie, cu respect pentru camarazii mei și cu dorința de a contribui la succesul misiunii noastre comune.”

Locotenent Nicu Andrei Sătmar comandant pluton în compania manevră din cadrul Batalionului Multinațional participant la operația „EUFOR ALTHEA”, în Teatrul de Operații din Bosnia și Herțegovina.

Text și foto: Robert Oancea

Locotenent Nicu Andrei Sătmar

DETERMINAREA POATE SĂ DOBOARE ORICE OBSTACOL

Încă din copilărie am fost convinsă că aceasta este vocația mea. Am participat la toate defilările organizate la diverse ocazii în orașul natal și am promis, că într-o zi, nu voi mai urmări ca spectator, ci voi defila.

Pentru a-mi îndeplini visul, au urmat ani de muncă, iar în anul 2015 am fost admisă prima pe lista armii Radiolocația la Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia”. În urma admiterii, a urmat altă promisiune, și anume, să încununez anii de instruire și de muncă finalizând studiile prima pe listă.

Am învățat că determinarea poate să doboare orice obstacol iar munca este răsplătită. Am finalizat studiile în anul 2017 îndeplinindu-mi promisiunea.

Începutul de carieră militară mi-a confirmat faptul că militarii sunt mai mult decât colegi, sunt familie. Am fost repartizată într-o unitate în care, am fost susținută și îndrumată să deprind abilități practice de operare radar și mentenanță. Prietenia cu care am fost întâmpinată m-a făcut să înțeleg că, indiferent de domeniu, lucrurile funcționează la capacitate maximă atunci când spiritul de echipă și comunicarea își fac simțite prezența.

Cu promisiunea prieteniei și nostalgia cuvenită, în anul 2019 m-am întors în orașul natal.

Prima defilare ca și cadru militar cu familia alături mi-a confirmat că tot efortul a fost răsplătit.

Perfecționarea este imperios necesară, astfel că în anul 2021 am parcurs cursul de operare și mentenanță radar în Statele Unite ale Americii. Experiența aceasta mi-a ridicat standardele profesionale la un nivel superior, astfel că, acum să pot să îmi desfășor și mai bine

Maistra militară clasa a III-a Mihaela Părăuan

activitatea, conform cerințelor. Au urmat apoi, ani de învățare și muncă, misiuni în teritoriul național și satisfacția că, indiferent de gen, profesionalismul creează o echipă puternică.

Radiolocația este arma nevăzută a Forțelor Aeriene, care veghează neîncetat la liniștea de la Porțile Albastre ale României.

Semper Vigilans!

Maistra militară clasa a III-a Mihaela Părăuan

PROFESIONALISM, ÎMPLINIRE ȘI RECUNOȘȚINȚĂ

Zborul este modul prin care îmi demonstrez mie însumi că pot orice

„Mi-am dorit o carieră în care fiecare zi contează, în care simți că faci parte din ceva mai mare decât tine. În aviație, efortul și seriozitatea chiar se văd, iar rezultatele nu țin de vorbe, ci de fapte. Îmi place sentimentul de control pe care îl am în timpul zborului. În aer reușesc să-mi canalizez toată pregătirea, concentrarea și efortul către misiune, dar fără să pierd din vedere cine sunt eu ca om. Zborul e un mix între oameni, aeronavă și context — o combinație care creează autenticitate, iar autenticitatea e o valoare pe care țin s-o păstrez.

Zborul este exact ceea ce ai nevoie în momentele când te pierzi, când uiți cine ești sau de ce ai început. Dincolo de misiuni și antrenamente, are și o latură profund personală — uneori devine terapie. Sunt momente, fie la o decolare, fie la ultima aterizare din zi, în care simți cum tot ce e negativ dispare, iar tot ce e bun în tine se amplifică.”

Atunci când vorbește despre Baza 95 Aeriană, Andrei știe că în timp va fi unul dintre acele locuri care lasă urme adânci. Aici a învățat ce înseamnă să se dezvolte ca om înainte de a fi pilot. „Am avut norocul să întâlnesc oameni excepționali, adevărați mentori, care mi-au arătat prin exemplu, nu prin cuvinte, ce înseamnă munca și caracterul. În cei peste doi ani petrecuți aici, fiecare zbor și fiecare zi pe sol m-au schimbat — m-au făcut să văd lumea altfel. Fac parte dintr-un colectiv tânăr, ambițios și unit. Deși suntem la început de drum, nivelul de profesionalism este incredibil. Ne sprijinim unii pe alții, învățăm împreună și avem același obiectiv: să evoluăm constant și să fim cei mai buni în ceea ce facem.

Munciți. Este greu, dar merită fiecare clipă.”

Locotenentul Andrei Jarđa consideră că pentru a ajunge să stăpânești un elicopter puternic, să gestionezi simultan calcule, analize și decizii, în timp ce protejezi vieți și zâmbești pentru că îți place ceea ce faci reprezintă satisfacția supremă.

„Drumul până la a deveni pilot militar nu este atât de lung cum pare. Timpul trece repede, iar fiecare etapă te formează. Important este să înveți de la început să îmbini utilul cu plăcutul: să muncești și să înveți, dar și să te dezvolți personal, social, sportiv, cultural. Cariera este doar o parte din tine. Nu fi unic pentru că ești pilot, ci fii pilot pentru că ești unic. Perseverența și seriozitatea te vor duce departe, dar ceea ce te va defini cu adevărat va fi autenticitatea ta.”

De asemenea, Andrei descrie legătura dintre piloți și tehnici ca fiind una simplă, dar esențială: „Fără ei, noi nu existăm. Adesea, prinși în pregătirea misiunilor, nu apucăm să le mulțumim suficient, așa că prin aceste rânduri vreau să transmit un sincer «mulțumim» din partea tuturor

Locotenent Andrei Jarđa

piloților. Este o relație bazată pe respect și încredere totală. Ne urcăm în aeronavă știind că tot ce ține de partea tehnică a fost realizat impecabil. Munca lor, discretă dar extrem de importantă, este temelia siguranței noastre și parte integrantă din fiecare misiune.”

Originar din județul Suceava, locotenentul Andrei Jarđa este absolvent al Colegiului Național Militar „Ștefan cel Mare” din Câmpulung Moldovenesc și al Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă” din Brașov.

Sursa: Baza 95 Aeriană

CARIERA MILITARĂ – UN MOD DE A TRĂI, O CHEMARE ȘI O ONOARE

După absolvirea liceului, atras încă din copilărie de uniforma militară, am decis să mă alătur frumoașei familii a Armatei Române ca soldat gradat profesionist. După finalizarea modului de instrucție am fost repartizat la Brigada Sprijin Logistic „Muntenia”. Drumul meu nu s-a oprit aici, un ordin de executare a unei misiuni m-a purtat în teatrul de operații, acolo unde deciziile se iau, de cele mai multe ori, sub presiune, iar solidaritatea dintre militari este esențială. Tot acolo am descoperit și o nouă pasiune, aviația. Fiecare decolare și aterizare pe care le urmăream în baza militară trezea în mine dorința de a cunoaște mai mult despre acest domeniu fascinant.

La finalul misiunii, mi-am urmat această pasiune și am depus dosarul la Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia”, unde am fost declarat „admis”. După absolvire mi-am

continuat procesul de formare, trecând prin Baza Aeriană de la Bacău, unde sub îndrumarea unui colectiv profesionist am înțeles ce înseamnă cu adevărat zborul, ce înseamnă să faci parte dintr-o echipă care se antrenează zi de zi să protejeze spațiul aerian național și aliat.

În prezent îmi desfășor activitatea în cadrul Comandamentului Componentei Aeriene, un loc special, alături de oameni deosebiți, unde contribuim la asigurarea supravegherii aeriene, la managementul traficului aerian și la controlul misiunilor aeriene. Dornic să învăț lucruri noi și să mă perfecționez, atât în domeniul militar, cât și pe plan sportiv, am participat la diverse competiții, precum „Cel mai bun dintre cei buni”. Acolo am făcut față provocărilor, reușind să îmi reprezint cu cinste unitatea și obținând doi ani consecutiv locul III la grupa subofițerilor.

Sergent major Ionel Lungu

Sergent major Ionel Lungu

ALTE VEȘTI DE LA SKY LORDS

În Baza 71 Aeriană „General Emanoil Ionescu” de la Câmpia Turzii modernizările sunt la ordinea zilei. Avioanele F-16 Fighting Falcon sosite de curând și lucrările de infrastructură avansate sunt puncte ce aduc un alt aer în marea unitate de aviație transilvană. La Escadrila 48 Aviație Vânătoare, Sky Lords (n.r.- Lorzii cerului), personalul tehnico-ingenieresc acționează cu multă seriozitate și responsabilitate pentru un zbor în siguranță.

Inginerii și maiștrii militari de aviație sunt o piesă importantă în tot ceea ce înseamnă Escadrila 48 Aviație Vânătoare, Sky Lords, așa cum sunt cunoscuți acum aviatorii transilvani. Fiecare aeronavă, zbor, misiune sunt tratate cu maximă responsabilitate, chiar dacă mulți din structura de mentenanță a escadrilei sunt tineri.

Sublocotenentul inginer Adelin Leahu este din comuna Avram Iancu, județul Alba. În clasa a șaptea s-a decis să urmeze o carieră militară, deoarece credea în ordine, disciplină și că armata este un loc de muncă sigur.

Așa că a urmat cursurile Colegiului Național Militar „Mihai Viteazul” din Alba Iulia pe care l-a absolvit în 2020. Primul pas spre aviație a fost în clasa a X-a, când a vizitat Baza 71 Aeriană de la Câmpia Turzii. Pe atunci era încă în activitate MiG-ul 21 LanceR. A simțit că aceasta i-ar plăcea să facă, fiindcă era pasionat de cum funcționează un lucru, cum să-l repare.

Prin urmare a ales să urmeze cursurile Academiei Tehnice Militare, specialitatea motoare de aviație, pe care a absolvit-o în 2024.

„După repartiție, am mers în Baza 86 Aeriană, la secția mentenanță linie, pentru un an de zile. Din vară sunt detașat în Baza 71 Aeriană de la Câmpia Turzii, unde vreau să rămân. Prima dată am văzut un avion F-16 la Borcea, în clasa a XI-a. În momentul acela cred că mi-am dorit să ajung să lucrez pe această aeronavă. Sunt la capitolul când învăț foarte mult și aplic în practică. Avem schemele, diagramele și manuale de mentenanță pentru F-16. Sunt foarte clare, concise, cu pașii de urmat, cu ramuri pe care poți să te duci în funcție de ce defect întâlnești sau ce cazuri speciale sunt”, afirmă sublocotenentul inginer Adelin Leahu.

Inginerii și maiștrii militari pot să răspundă cerințelor operaționale. În Escadrila 48 Aviație Vânătoare sunt oameni pregătiți, care au tot suportul și materialul logistic ca să își facă treaba. Ei își dau toată silința în tot ceea ce fac. Sunt mulți tineri, dar și câțiva maiștri militari cu experiență, ce au prins MiG-21 LanceR. Este adevărat, sunt diferențe mari între cele două aeronave, dar experiența se simte și ajută.

„Atmosfera la noi este una dinamică. E un mediu de lucru rapid, în continuă schimbare. Așa avem de învățat din fiecare situație pe care o

întâlnim și în care se pune în prim-plan lucrul în echipă. Finalul este, bineînțeles, zborul în siguranță. Mă bucur că fac parte din această echipă ce crește în fiecare zi pentru a atinge un țel comun”, a specificat sublocotenentul inginer Adelin Leahu.

Maistrul militar clasa a IV-a Laura Pintilie este de loc din Turda, județul Cluj și are specialitatea avion motor. A ales această carieră în aviație datorită faptului că provine dintr-o familie de militari și a dorit să îl urmeze pe tatăl său, fost maistrul militar CBRN-ist la o unitate de tancuri. A dat examen la liceul militar, dar a căzut a doua sub linie. Inițial, a absolvit Universitatea Tehnică din Cluj Napoca, Facultatea de Mecanică la specializarea mecanică fină și nano-tehnologii, apoi a urmat un master în inginerie de precizie și managementul calității. În 2021 a absolvit Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene de la Boboc, ca șefă de promoție. Nu s-a oprit și a continuat studiile cu un doctorat în inginerie industrială, pe care speră să-l termine cel târziu anul viitor. „Nimeni nu a știut când m-am dus să dau examen la școala militară. Nu am renunțat la visul unei cariere militare. Terminasem facultatea și masterul,

dar am simțit că aici, în armată, îmi este locul. Se pare că așa a fost scris. Să fiu cadru militar în cele din urmă!”, spune Laura zâmbind.

În Baza 71 Aeriană a prins MiG-21 LanceR. A fost ceva superb, deoarece totul i se părea foarte interesant și provocator în același timp. S-a întors din concediu de creșterea copilului și... o ia de la început cu avionul F-16. Se bucură că lucrează într-un colectiv tânăr, întărit cu oameni cu experiență. Consideră că toată lumea de la escadrilă este într-o continuă perfecționare, dat fiind faptul că este o aeronavă nouă despre care nu s-a știut foarte mult înainte. Are colegi care au fost la curs în Norvegia și împărtășesc din experiența lor. Până nu de mult, a fost singura fată la escadrilă pentru o perioadă de câțiva ani. Acum sunt mai multe femei și fac echipă bună, alături de colegi.

„Acum se lucrează cu tehnică performantă, alte scule, alte dispozitive, altă concepție de mentenanță. Lucrul acesta era și normal să se întâmple, viitorul a început să se concretizeze bine aici în Baza 71 Aeriană”, spune maistrul militar clasa a IV-a Laura Pintilie.

Text: Lucian Irimia

„Totul începe de la pregătire. Majoritatea inginerilor și maiștrilor militari, care sunt aici, au cursurile făcute în Norvegia. De asemenea, învăț de la cei cu mai multă experiență. Am studiat multe la Borcea la diverse cursuri, specializări, aprofundări. Importantă este pregătirea continuă, fiecare om se perfecționează, învață mai mult, își dorește mai mult”.
Sublocotenent inginer Adelin Leahu

„Am o mare satisfacție aici. Ne facem bine treaba, lucrurile decurg așa cum ar trebui. Învățăm în fiecare zi și, de ce nu, mi-aș dori să particip la o misiune externă cu avionul din dotarea noastră F-16 Fighting Falcon”.
Maistrul militar clasa a IV-a Laura Pintilie

INSTRUIRE PRACTICĂ

Sâmbătă, 8 noiembrie 2025, participanții din cadrul Semestrului Internațional în Forțele Aeriene au luat parte la activitățile desfășurate în Tabăra de instrucție Tărlungeni, un spațiu unde spiritul de echipă și dorința de autodepășire s-au îmbinat perfect.

Înconjurați de peisajul montan, studenții au participat la ateliere aplicative și activități cu arme airsoft, care le-au testat abilitățile de coordonare, adaptabilitate și comunicare. Dincolo de aspectul tactic, exercițiile au fost o adevărată lecție despre colaborare și încredere reciprocă.

„Activitățile din Tărlungeni mi-au arătat cât de important este să gândești și să acționezi ca parte a unei echipe. Fiecare exercițiu ne-a apropiat mai mult și ne-a oferit ocazia să aplicăm în mod practic valorile leadership-ului militar”, a povestit unul dintre studenții internaționali.

Astfel, ziua de 8 noiembrie 2025 rămâne o filă aparte în Jurnalul Internațional Air Force Semester, o zi a provocărilor, a cooperării și a spiritului de camaraderie, trăite sub semnul profesionalismului și al prieteniei internaționale.

Sursa: Academia Forțelor Aeriene

PRIMUL MARȘ AL BOBOCILOR ȘCOLII O PROBĂ DE RĂZBÎNĂ

Primul marș de opt kilometri a pus la încercare determinarea și coeziunea bobocilor Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia”.

De la prezentarea ordinului de operații și însușirea misiunii, până la orientarea pe hartă, deplasarea rapidă, trecerea printr-un teren posibil contaminat, reacția la contact și acordarea primului ajutor – fiecare etapă a fost o lecție practică despre spiritul de echipă, disciplină și adaptare.

Marșul s-a încheiat cu succes, confirmând încă o dată că drumul spre a deveni militar nu se măsoară doar în kilometri, ci în perseverență și caracter.

Sursa: SMMMSFA, foto: Georgian Enache

PROVOCĂRI ȘI INTEROPERABILITATE

Forțele Aeriene Române au participat cu trei avioane F-16 aparținând Bazei 86 Aeriană la ultimul stagiu din 2025 organizat de Tactical Leadership Program (TLP – Programul de Conducere Tactică). Stagiul, axat pe Composite Air Operations (COMAO – Operațiuni Aeriene Compozite), s-a desfășurat între 6 și 28 noiembrie 2025 și a reunit aproximativ 550 de participanți care au lucrat în echipe mixte pentru a exersa operațiuni aeriene complexe, a valida proceduri comune și a consolida interoperabilitatea în condiții credibile de luptă.

Structura antrenamentului

Programul a fost conceput pentru a avansa treptat de la instruirea teoretică la aplicațiile practice în medii mixte. Primele zile au cuprins instruire teoretică și sesiuni pe simulatorul MACE, unde piloții și controlorii au exersat tactici și proceduri de comunicare într-un cadru live-virtual.

Misiunile reale de zbor, introduse începând cu 17 noiembrie, le-au oferit participanților oportunitatea de a aplica scenariile simulate în provocările operațiilor aeriene. Succesiunea activităților a facilitat o formare etapizată, maximizând beneficiul operațional.

Componenta aeriană multinațională

Pachetul „aliat” (Blue) a reunit aproximativ 20 de aeronave de luptă: Eurofighter din Italia și Spania, Harrier AV-8 din Spania, F-16 din Turcia și România, Tornado din Germania și Mirage 2000 din Franța. Forțele „adverse” (Red) au fost reprezentate de nouă aeronave, configurate pentru a simula un adversar credibil – inclusiv Mirage, Eurofighter, F/A-18 și F-16.

Sprijin integrat

AWACS – Airborne Warning and Control System (Sistem de avertizare și control aeropurtat) a gestionat imaginea aeriană și coordonarea generală a operațiunilor, în timp ce sistemele de Command and Control (C2 – Comandă și Control) au asigurat managementul și desfășurarea coerentă a misiunilor.

Capabilitățile de Intelligence, Surveillance, Reconnaissance (ISR – Informații, Supraveghere, Recunoaștere) au fost furnizate de un MQ-9 Predator B (NR-05), iar platformele de Electronic Warfare (EW – Război Electronic) au adăugat complexitate mediului electromagnetic. La sol,

sisteme sol-aer precum NASAMS, Skyguard și Mistral au generat amenințări antiaeriene realiste, iar ARPEGE – sistemul francez de simulare a apărării aeriene – a replicat o structură integrată de apărare la scară largă.

Recuperare și mobilitate tactică

Componenta Combat Search and Rescue (CSAR – Căutare și Salvare prin Luptă) a fost integrată în scenarii complexe. Un elicopter NH-90 spaniol a fost pregătit pentru misiuni CSAR alături de echipele de extracție, iar transportul tactic a fost asigurat de un C-27J italian și de un C-295 spaniol. Un elicopter spaniol echipat pentru misiuni Search and Rescue (SAR), disponibil la Baza Aeriană San Javier, a completat resursele pentru recuperare.

Aceste capacități au permis exersarea procedurilor de recuperare, extracție și transport aerian tactic în același cadru operațional folosit de elementele de atac și de suprămărire a apărării adverse.

Instruire mixtă

Simulatorul MACE, interconectat prin legătura de date Link-16 (rețea tactică de date), a integrat atât participanții virtuali, cât și pe cei reali în exerciții la scară largă. Modelul mixt a permis replicarea scenariilor cu risc ridicat.

Rezultate operaționale

Din perspectivă operațională, participanții și-au îmbunătățit aptitudinile de evaluare tactică, coordonarea interservicii și procedurile pentru operarea în medii conflictuale. Pentru națiunile participante, stagiul de pregătire a reprezentat un test practic al interoperabilității echipamentelor și al armonizării doctrinelor în condiții operative reale. La nivel de coalitie, rezultatul a fost o creștere semnificativă a capacității comune, consolidând predictibilitatea, ritmul și reziliența operațiunilor aeriene aliate.

Participarea Forțelor Aeriene Române la aceste stagii de pregătire a consolidat interoperabilitatea cu aliații și aptitudinile tactice ale echipajelor. Coordonarea între componente a fost optimizată, iar capacitatea operațională a devenit mai integrată, predictibilă și rezilientă, pregătită pentru misiuni complexe și pentru descurajarea eficientă a potențialilor adversari.

Text: Adrian Sultănoiu

25 octombrie Ziua Armatei României

Ziua Armatei României a fost instituită prin Decretul nr. 381 din 1 octombrie 1959 și este sărbătorită anual printr-o serie de manifestări organizate în principalele garnizoane din țară, în bazele militare din teatrele de operații unde sunt dislocați militarii români, în statele în care România are acreditată atașați ai apărării și în capitalele statelor unde țara noastră are reprezentanțe permanente.

Prin urmare, această zi este una dintre cele mai importante sărbători naționale, în care poporul român își omagiază armata, faptele ei de arme din trecutul mai depărtat și mai apropiat, pe toți cei care astăzi, în haină militară, sunt permanent la datorie.

În efortul de război, România a pierdut circa 170.000 de ostași, alte sute de mii fiind răniți sau dați dispăruți.

Eliberarea teritoriului național, la 25 octombrie 1944, a fost obținută prin lupta a peste 520.000 de militari români. În noua etapă a participării

României la cel de-al Doilea Război Mondial, Armata Română a luptat dincolo de frontierele naționale, de data aceasta alături de Națiunile Aliate, în vest, pe teritoriul Ungariei și al Cehoslovaciei. În lupta împotriva armatelor germane și ungare de pe teritoriul maghiar, între 8 și 30 octombrie 1944, Corpul 1 Aerian Român și-a desfășurat acțiunile în cadrul Operației Debrețin, iar după această dată, până la 20 decembrie 1944, în cadrul Operației Budapesta.

Armata României a contribuit, astfel, prin noi jertfe și sacrificii, la marea victorie obținută la 9 Mai 1945, ce a marcat sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial în Europa.

Forțele Aeriene Române au marcat Ziua Armatei României prin ceremonii și survoluri în principalele orașe ale țării.

În data de 25 octombrie, aeronave aparținând Forțelor Aeriene Române au efectuat survoluri deasupra orașelor București, Bacău, Buzău și Câmpia Turzii, marcând astfel momentul aniversar.

Cu prilejul Zilei Armatei României, la Statul Major al Forțelor Aeriene s-a desfășurat o ceremonie militară în cadrul căreia s-a dat citire avansărilor în grad, precum și înmânarea unor distincții militare și embleme. Tot cu această ocazie au fost conferite distincții militare onorifice de către șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi, membrii Aeroclubului României și ale lacărilor acrobați, în semn de apreciere pentru înaltul profesionalism dovedit în îndeplinirea misiunilor desfășurate în comun cu Forțele Aeriene Române, precum și pentru recunoașterea meritelor personale.

Foto: Maria Ioniță

Activitățile au marcat un moment de recunoștință și respect față de toți cei care contribuie, zi de zi, la promovarea valorilor aviatice și la întărirea spiritului de echipă între structurile militare și cele civile de zbor

Ministrul apărării naționale, Liviu-Ionuț Moșteanu, generalul-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi, șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, împreună cu înalte oficialități au participat la manifestările organizate în Parcul Carol din București și în principalele orașe din țară

În discursul său, comandantul Academiei Forțelor Aeriene, general de flotilă aeriană Marius Șerbeszki, a adus un omagiu celor care și-au sacrificat viața pentru apărarea valorilor și libertății noastre

La Brașov, studenți și cadre militare de la Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” au participat la ceremonia de depunere de coroane de flori la Monumentul Eroilor din Piața Unirii. Activitatea s-a desfășurat alături de Brigada 2 Vânători de Munte „Sarmizegetusa”, comandanți ai unităților din garnizoană și reprezentanți ai autorităților locale. Prin acest gest simbolic, cadrele militare și studenții academiei au adus un omagiu eroilor care au apărut libertatea și suveranitatea României.

La Chitila, Brigada 1 Rachete Sol-Aer „General Nicolae Dăscălescu” a organizat o ceremonie militară și religioasă la Monumentul Eroilor ridicat în anul 1924. La eveniment au participat primarul orașului Chitila, comandantul Școlii de instruire pentru logistică, oficialități locale și un sobor de preoți condus de preotul militar al brigăzii. Ceremonia a fost marcată de momente de reculegere, alocuțiuni și rugăciuni pentru eroii căzuți în lupte. În mesajul adresat participanților, comandantul brigăzii a subliniat importanța Zilei Armatei României ca moment de reflecție și responsabilitate, exprimând totodată aprecierea pentru contribuția veteranilor, rezerviștilor și a comunității locale la restaurarea Monumentului Eroilor.

Foto: Cătălin Guțu

Cu prilejul Zilei Armatei României, Forțele Aeriene Române au organizat o expoziție interactivă în AFI Mall Cotroceni, prin care publicul a avut ocazia să descopere o parte din specificul activităților militare și al instruirii de zbor. Evenimentul a stârnit interesul vizitatorilor, în special al tinerilor pasionați de aviație

Forțele Aeriene Române, la Bucharest Gaming Week 2025!

Realitatea virtuală este folosită în pregătirea militară pentru a crea simulări realiste. Tehnologia ajută la familiarizarea cu platforme sau alte echipamente specifice, permițând o experiență practică înainte de a le folosi în situații reale

Cel mai mare eveniment dedicat pasionaților de jocuri video din România, Bucharest Gaming Week 2025, s-a desfășurat pe 11 și 12 octombrie. Timp de două zile, zeci de mii de vizitatori au participat la competiții în cele mai populare jocuri video, au testat experiențe de gaming și realitate virtuală și și-au întâlnit creatorii de conținut preferați.

Forțele Aeriene Române au participat la Bucharest Gaming Week 25, eveniment găzduit de Romexpo. Participanții au testat două simulatoare VR (Realitate Virtuală) pentru avionul IAK-52, simulatoare care sunt folosite

de studenții Academiei Forțelor Aeriene în toate fazele de instruire, de la pornire motor, verificare parametri, misiuni simple sau complexe precum și pentru simularea situațiilor deosebite ce pot apărea în timpul zborului.

Totodată, piloți din cadrul Bazei 90 Transport Aerian, Comandor Aviator Gheorghe Bănculescu au prezentat Casca MIDASH. Acest tip de cască oferă echipajului dezvoltarea abilității de a menține un zbor la joasă înălțime, atât ziua, cât și noaptea, în timp ce utilizează o mare parte din sistemele elicopterului, fără a fi nevoit să își mențină privirea în interiorul cabinei.

În cadrul evenimentului, toți cei interesați au putut afla detalii privind oferta educațională a învățământului militar de aviație și aspecte legate de viața piloților și a militarilor din Forțele Aeriene, oferite de reprezentanții ai Academiei Forțelor Aeriene, Școlii Militare de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene și elevi ai Colegiului Național Militar din Alba Iulia, dar au avut ocazia să interacționeze și cu militarii din cadrul DCSL (Detașamentul Căutare-Salvare prin Luptă) al Forțelor Aeriene.

Sursa: BIRP SMFA, foto: Alexandru Helerea

CROSSFIT un nou concept în sportul militar

Baza Aeriană de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic „Aurel Vlaicu”, județul Buzău, a găzduit, în perioada 6-9 noiembrie, prima ediție a Campionatelor militare de CrossFit pentru instituțiile militare de învățământ. Competiția a fost organizată sub egida Serviciului Educație Fizică Militară din cadrul Statului Major al Apărării. Cu toate că a fost pentru prima dată când s-a organizat o astfel de competiție în România, participanții au răspuns cu mare entuziasm unor provocări deosebite, diferite față de alte competiții sportive sau aplicativ-militare.

CrossFit-ul reprezintă un traseu cu mai multe stații (opriți) în care concurentul trebuie să execute diverse sarcini, cum ar fi sărituri, abdomene, manevrarea mingii medicinale, haltere sau deplasarea cu gantere de diverse greutăți. Pionierii acestei noi discipline sportive au fost studenții de la Academia Navală „Mircea cel Bătrân”, iar acum, după concursurile lor, grație implicării sublocotenentei Daniela Constantin, CrossFit-ul a apărut și pe agenda oficială a sportului militar.

La festivitatea de premiere a fost prezent generalul de brigadă Cristian Apopei, comandantul Brigăzii de Informații Militare „Mareșal Alexandru Averescu”.

Competiția de CrossFit, din cauza condițiilor meteorologice, s-a desfășurat la interior, în sala de sport a unității militare.

CrossFit-ul este un concept de fitness dezvoltat în SUA, de către Greg Glassmann, în anii 2000. Acesta combină exerciții funcționale de gimnastică și forță, realizate în condiții de mare intensitate și de concurență. Practic, CrossFit înseamnă un tip de antrenament de intensitate ridicată, bazat pe exerciții variate, care dezvoltă forța, rezistența și mobilitatea. Structura antrenamentelor, după americani, este diversificată tocmai pentru a evita rutina, fiind cunoscută sub numele sugestiv de Workout of the Day.

Îmbunătățirea condiției fizice generale prin direcții cum ar fi creșterea forței, a rezistenței cardiovasculare și a flexibilității reprezintă principalele obiective pentru practicanții acestui gen de disciplină sportivă. În România, principalul promotor al CrossFit-ului este sublocotenentul Daniela Constantin, ofițer specialist cu educația fizică militară în Statul Major al Apărării. Pe lângă competițiile militare, anul viitor urmează o competiție similară și pentru unitățile de instrucție, se urmărește dezvoltarea CrossFit-ului în mediul civil, prin organizare de evenimente demonstrative, dar și competiționale.

Rezultatele tehnice înregistrate la competiția de la Boboc

Individual feminin:
Locul I – student Daria Mihalcea (ATM);
Locul II – elev Alexandra Calac (SMMMSTCIAC);
Locul III – cadet Bianca Badea (AFT).

Individual masculin:

Locul I – elev Mirel Gherghinescu (SMMMST);
Locul II – student sergent major Sergiu Fleșeriu (ANM);
Locul III – cadet sergent David Ghiță (AFT).

Echipe feminin:

Locul I – SMMMSTCIAC;
Locul II – ATM;
Locul III – AFT.

Echipe masculin:

Locul I – SMMMST;
Locul II – AFT;
Locul III – ANM.

Clasament general pe loturi:

Locul I – Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Terestre Basarab I (SMMMST);
Locul II – Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri pentru Comunicare, Tehnologia Informației și Apărare Cibernetică (SMMMSTCIAC);
Locul III – Academia Forțelor Terestre Nicolae Bălcescu (AFT);
Locul IV – Academia Navală Mircea cel Bătrân (ANM);
Locul V – Academia Tehnică Militară Ferdinand I (ATM);
Locul VI – Universitatea Națională de Apărare Carol I (UNAP);
Locul VII – Academia Forțelor Aeriene Henri Coandă (AFA);
Locul VIII – Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene Traian Vuia (SMMMSTCIAC);
Locul IX – Institutul Medico-Militar (IMM);
Locul X – Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Navale Amiral Ion Murgescu (SMMMSTCIAC).

Text: Cristian Frisk

ȘTAFETA VETERANILOR - Ediția a XII-a Din respect pentru trecut, alergăm pentru viitor

Pe 1 octombrie 2025, din București, a luat startul cea de-a XII-a ediție a Ștafetei Veteranilor – cel mai amplu proiect de educație și voluntariat dedicat memoriei eroilor și sprijinului militarilor răniți în acțiuni militare, misiuni și operații.

Inițiată în 2014 de voluntarii Invictus România, Ștafeta Veteranilor a devenit o tradiție națională care, an de an, adună sute de voluntari – militari activi și în rezervă, sportivi, tineri, profesori, familii întregi – în jurul unei misiuni simbolice: purtarea Drapelului Național, în alergare sau pe bicicletă, din Capitală până la Carei, locul unde, în 25 octombrie 1944, s-a încheiat eliberarea teritoriului național în cel de-al Doilea Război Mondial.

Fiecare pas al Ștafetei înseamnă opriți la monumentele eroilor, aducerea unui omagiu

celor care au luptat pentru țară și trezirea conștiinței naționale prin exemplu personal, transformând alergarea într-un mesaj viu despre respect, memorie și unitate.

În acest an, ștafeta s-a desfășurat simultan pe trei trasee simbolice – Albastru, Galben și Roșu – ce străbat țara din sud prin vest, centru și est. Îți trebuie o doză uriașă de determinare ca să te ridici, să-ți pui echipamentul ud și să te avânți din nou în ploaia deasă care te apasă și îți pătrunde în tot corpul.

Dar ei o fac. Zi de zi, kilometru cu kilometru, merg mai departe. Pentru că atunci când alergi din respect pentru eroi, nu există vreme rea – există doar misiune.

Tronson dificil, cu vânt și ploaie, dar cu aceeași dârzenie în priviri și cu același tricolor purtat cu mândrie.

În ciuda vremii și a oboselii, spiritul Invictus rămâne neclintit.

Pentru că dragostea de țară e mai puternică decât frigul, iar voința e mai puternică decât ploaia.

Cele trei ștafete s-au reunit la Carei, ultima localitate eliberată de soldații români la 25 octombrie 1944. Evenimentul s-a integrat în ceremonia organizată la Monumentul Ostașului Român, de Ziua Armatei României, întregind astfel drapelul tricolor.

Ștafeta Veteranilor este un proiect de marcă al voluntarilor Invictus, care se organizează an de an, înainte de Ziua Armatei, și are ca scop promovarea respectului față de eroi și valorile naționale, dar și sprijinirea reintegrării militarilor răniți prin sport.

Sursa: Invictus Romania

„AVIATORI DE LEGENDĂ”

Omagiu filatelic adus căpitanului aviator Constantin Cantacuzino

Mărti, 11 noiembrie 2025, la sediul Bazei 57 Aeriană „Căpitan Aviator Constantin Cantacuzino”, personalul bazei a retrăit o pagină de istorie, aducând un omagiu unuia dintre cei mai mari aviatori români – căpitanul aviator Constantin Cantacuzino, cu prilejul împlinirii a 120 de ani de la nașterea sa.

Evenimentul a cuprins o sesiune plenară emoționantă, în care au fost evocate de către istorici de renume momente din viața și cariera legendarului pilot, simbol al curajului și demnității românești, urmată de o ceremonie militară desfășurată cu solemnitate și respect.

Activitățile comemorative desfășurate la Baza 57 Aeriană „Căpitan Aviator Constantin Cantacuzino”, au inclus un moment de înaltă reverență culturală și instituțională: lansarea oficială a emisiunii filatelice „Aviatori de Legendă”, avându-l ca protagonist pe căpitanul aviator Constantin Cantacuzino, personalitate emblematică a aviației române.

Prezentarea noii emisiuni filatelice s-a desfășurat în prezența directorului Romfilatelia, domnul Florin Gabriel Bulumac și a directorului Poștei Române, domnul Florin-Valentin Ștefan care au evidențiat importanța acestui demers de valorificare și promovare a patrimoniului aeronautic național. Marca poștală dedicată căpitanului aviator Constantin Cantacuzino pune în lumină contribuția sa excepțională și rolul său definitiv în istoria aviației militare.

Noua emisiune filatelică prezintă o reprezentare grafică realizată cu rigoare și respect, menită să onoreze memoria unuia dintre cei mai apreciați aviatori români, consolidând totodată legătura dintre tradiția filatelică și momentele de referință ale istoriei naționale.

Reprezentanții Romfilatelia au subliniat că proiectul „Aviatori de Legendă” urmărește să onoreze personalitățile care au marcat evoluția aviației românești, iar includerea acestui moment în cadrul ceremoniei comemorative conferă lansării un plus de semnificație.

Prin această inițiativă, instituțiile partenere reafirmă importanța conservării memoriei eroilor aerului și contribuie la transmiterea valorilor de profesionalism, curaj și devotament către generațiile viitoare.

Emoția a fost amplificată de prezența domnului Constantin Șerban Cantacuzino, care a evocat cu profund respect moștenirea spirituală și morală a celebrului său unchi, reamintind tuturor că numele Cantacuzino rămâne sinonim cu onoarea, noblețea și dragostea de țară.

Un moment deosebit l-a reprezentat participarea campioanei noastre, doamna Simona Halep, „asul tenisului românesc”, care a dorit să aducă un omagiu „asului aerului” – căpitanul Cantacuzino. Într-un gest de apreciere și solidaritate, Simona a oferit tricouri personalizate tinerilor militari dispuși în formație, având alături unele dintre cele mai apreciate și populare aeronave de luptă la nivel mondial – F-16 și EF-2000 „Typhoon”, precum și renumitele elicoptere IAR/SA-330 Puma și UH-60 Black Hawk. Acești tineri, evidențiați prin profesionalism, disciplină și devotament, au primit gestul simbolic ca pe o recunoaștere a responsabilităților pe care le îndeplinesc în serviciul țării, un moment care a subliniat legătura dintre excelența sportivă și spiritul militar.

Prezența doamnei Simona Halep, a adăugat evenimentului o notă caldă și un plus de vizibilitate, consolidând legătura dintre performanța sportivă și recunoștința față de eroii naționali. La ceremonie au mai participat prefectul județului Constanța, domnul Adrian Teodor Picoiu,

comandanți ai structurilor din sistemul național de apărare, siguranță și ordine publică, comandanții structurilor aliate și parteneri dislocate în bază, precum și personal militar în rezervă, care au adus, la rândul lor, un omagiu celui care continuă să inspire generații de aviatori și români.

Prin astfel de momente, păstrăm vie flacăra recunoștinței pentru eroii noștri și reafirmăm legătura indestructibilă dintre curaj, performanță și spiritul de excelență românesc, valori care ne definesc și ne unesc ca națiune.

Acest eveniment a reunit performanța sportivă, excelența militară și mândria românească într-un singur zbor al recunoștinței!

**Sursa: Baza 57 Aeriană,
foto: Ghiță Fatih, Ștefan Manole, Romfilatelia**

Arc peste timp

Muzeul Național al Aviației Române a fost înființat pentru cinstirea iluștrilor înaintași ai aripilor românești și pentru reintregirea în patrimoniul național a realizărilor de prestigiu din domeniul aeronautic.

În data de 25 septembrie 2025, la sediul Statului Major al Forțelor Aeriene a avut loc o întâlnire între reprezentanții Statului Major al Forțelor Aeriene, Aeroclubul României, Academia Română, Liga Aeriană și Asociația Culturală Bartoc. Scopul acestei întâlniri, precum și discuțiile purtate au fost în legătură cu reabilitarea, modernizarea și reamenajarea expozițională a Muzeului Național al Aviației Române.

Din partea Statului Major al Forțelor Aeriene au fost prezenți: șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi, locțiitorul șefului SMFA, general-major Aurel-Cezar Stănculescu, locțiitorul pentru Operații și Instrucție al șefului SMFA, general de flotilă aeriană Ioan Mischie, directorul SMFA comandor Relu Macovei, directorul Muzeului Național al Aviației Române, comandor Mihai-Iulian Pena, șeful Secției Învățământ, Tradiții și Cultură/SMFA, comandor Sorin Paraschiv, șeful Secției Coordonare Proiecte NSIP, colonel Narcis Rădan și șef Birou Tradiții și Cultură/SMFA, locotenent-comandor Diana Zamfir.

Au fost invitați: general (r) Gheorghe Catrina, fost șef al SMFA, general (r) Ștefan Dănilă, fost șef al Statului Major General, colonel (rtr.) ing. Dan Șerban, Divizia de Istoria Tehnică (DIT) din cadrul Consiliului de Cercetare Interdisciplinară pentru Știință și Tehnologie (CRIFST) al Academiei Române, general-locotenent (rtr.) Dumitru-Dorin Prunariu, general de flotilă aeriană (r) Victor Strimbeanu - Liga Aeriană, domnul George Rotaru - directorul Aeroclubului României, domnul Alexandru Bartoc - Asociația Culturală Bartoc și domnul dr. ing. Sorin Dinea.

Șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, general-locotenent Leonard-Gabriel Baraboi a inițiat această activitate de suflet, creând astfel o punte de legătură între generații – nucleul care a pus bazele Muzeului Aviației și cei care astăzi pun bazele unui muzeu modern – Muzeul Național al Aviației Române, instituție de cultură care promovează istoria aeronauticii, începând cu perioada de pionierat a aviației, până în zilele noastre. Un arc peste timp în care Muzeul Național al Aviației Române duce mai departe tradițiile aviației oferind publicului larg și pasionaților din acest domeniu o lecție impresionantă de istorie. Nucleul de ieri alcătuit din pasionați de aviație este baza pe care se reconstituie instituția de azi, căpătând noi valențe spirituale și culturale, dându-le generațiilor de azi și de mâine, prilejul de a păstra vie memoria aripilor românești. Astăzi, sunt în plină desfășurare, etapizat, lucrările de reabilitare și modernizare a Muzeului Național al Aviației Române, modernizare care va alinia instituția la standardele conceptuale similare celorlalte instituții de cultură din țară și străinătate.

Text: muzeograf Micuța Jianu

1989: Flotila 50 Av. Tp, nucleul Muzeului Aviației Române, de la stânga: colonel Liviu Tomi (MAPN), Ion Țarălungă (pictor SAPA), căpitan Rodeanu (din nucleul MAV), colonel Mocanu (șeful nucleului MAV), M.M. Boboc (din nucleul MAV), Dan Bartoc (președintele Asociației Culturale Bartoc), Victor Dima (pictor SAPA)

Omagiu prințului aviației române

Căpitanul aviator Constantin Cantacuzino, cunoscut sub porecla „Băzu”, a fost (și sperăm să rămână) pilotul român de vânătoare cu cel mai bogat palmares: 60 de avioane inamice doborâte. În 2025 s-au împlinit 120 de ani de la nașterea lui (11 noiembrie 1905), ceea ce ne-a oferit ocazia nouă, românilor, urmașii săi, să ne adunăm pentru a-i cinste memoria.

Asociația Aviatorilor Brașoveni, cea mai veche organizație din România care are ca principal obiectiv statutar cercetarea istoriei Aviației Române și elogiarea eroilor săi, și-a asumat răspunderea de a oferi românilor o activitate demnă de căpitanul Băzu Cantacuzino și a ales și locul cel mai potrivit: comuna Jilavele, din Ialomița, locul unde aviatorul și-a petrecut copilăria și unde a rămas viu în memoria localnicilor, care i-au dedicat un monument. Oamenii cu ideile și cu „alergătura” au fost Aurelian Bucur, Traian Dumbrăveanu și Mihai-Atanasie Petrescu, ajutați și de localnicul Doru Dumitru și de doamna Liliانا Gavrilu, care a „desenat” afișul. Am avut numeroase sesiuni de brainstorming, iar în scurt timp am putut alcătui un proiect de desfășurare. Am luat legătura cu oamenii inimoși din Jilavele și i-am molipsit cu entuziasmul nostru. Am solicitat sprijinul Forțelor Aeriene și ne-am bucurat de un răspuns pozitiv cât se poate de prompt. Aurelian Bucur s-a ocupat de monumentul aviatorului, plasat chiar în fața Primăriei Jilavele, ajutat de prietenul

nostru, comandor (r) aviator Ion Breazu și de administrația locală. Palele de elice de lângă bustul lui Băzu au primit o vopsea nouă, o eșarfă tricoloră și plăcuțele argintii care mărturisesc admirația și respectul Asociației Aviatorilor Brașoveni. Părintele Daniel Minea, de la Biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” din Jilavele, a fost omul nostru „din interior”, participând la rezolvarea tuturor problemelor de organizare. Colectivul de cadre didactice de la Școala Gimnazială „Constantin Cantacuzino” a inițiat o serbare școlară, pe care a inclus-o în program. Domnul primar Marius Brutaru, un spirit deschis și un colaborator perfect, a supravegheat toate pregătirile și... zorii zilei de 21 septembrie 2025 au vestit o zi frumoasă, cum nu se poate mai bună pentru o activitate reușită.

Am ajuns la Jilavele, noi, delegația Asociației Aviatorilor Brașoveni, în jurul orei 10. Am parcat mașina în fața Primăriei și am făcut cunoștință cu jilavenii, pe care i-am simțit din prima clipă cât ne sunt de apropiați; domnul primar Marius Brutaru și angajații Primăriei ne-au făcut imediat să ne simțim „de-ai casei” și, împreună, am finisat toate detaliile pentru desfășurarea activității. Surpriza pregătită de Aurel, cele câteva sticle de vin care aveau pe etichetă afișul activității, a fost extrem de bine primită.

Nu e o premieră pentru noi, dar de fiecare dată simțim aceeași bucurie atunci când, câte unul sau în grupuri, sosesc prietenii, colaboratorii și invitații. Istoricul Dan Antoniu, cunoscutor perfect al biografiei și activității personalității sărbătorite; generalul de flotilă aeriană Nicolae Crețu, comandantul Bazei 57 Aeriană „Căpitan aviator Constantin Cantacuzino”, urmat, după scurt timp, de un autocar care îi aducea pe subordonații domniei sale, apoi acțița Doina

Ghițescu, comandorul Mihai Pena, directorul Muzeului Național al Aviației Române și domnul Șerban, Principe Cantacuzino, urmașul eroului care ne aduse pe toți acolo. Se mărea, în fiecare clipă, și grupul de localnici care completau „distribuția”, copii și adulți care purtau costume populare. Tribuna improvizată pentru public s-a umplut de asemenea, și am observat cu bucurie prezența unor prieteni, unul fiind chiar fostul nostru elev la Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu” din Roșiorii de Vede, aviatorul Petre Ionescu. Apoi s-a făcut ora 12.00, ora oficială de începere a activității. Marșul de întâmpinare a anunțat sosirea în dispozitiv a militarului cu gradul cel mai mare, generalul de flotilă aeriană Nicolae Crețu, care, după ce a salutat Drapelul de luptă al Bazei 57 Aeriană „Căpitan Aviator Constantin Cantacuzino”, a primit onorul Gărzii și a aprobat începerea programului.

Sublocotenentul Piticar, speakerul care a prezentat activitatea, a început în forță: a anunțat că monumentul lui Băzu Cantacuzino și participanții la adunarea festivă vor fi survolați de două elicoptere IAR-330 Puma de la Baza 57 Aeriană. Slujba de pomenire a eroului aerului a fost săvârșită de un sobor de preoți, coordonat de Părintele Daniel Minea. După Veșnica Pomenire ne-am bucurat de a doua trecere a Pumelor. Cunoșcând cum gândesc copiii, sunt sigur că mulți dintre tinerii jilaveni s-au visat să înlocuiască, la un moment dat, echipajele elicopterelor de la Mihail Kogălniceanu.

În continuare, la microfon au venit domnul primar Marius Brutaru, cercetătorul Dan Antoniu, fostul primar de Jilavele, domnul Stoene, acela care, și cu ajutorul regretatului profesor Ion Alexandrescu a edificat monumentul pilotului, doamna profesoară Mihaela Pascu, cea care a

inițiat proiectul atribuirii denumirii „Căpitan Aviator Constantin Cantacuzino” Școlii gimnaziale din Jilavele (mi-am amintit că și eu am încercat dar fără succes, acum 15-20 de ani, să propun un nume pentru liceul în care funcționam), Alțeța Sa, Șerban Principe Cantacuzino, Mihai-Atanasie Petrescu, scriitorul Titi Damian (frumoasă surpriză pentru noi, l-am cunoscut la Roșiorii de Vede la o întâlnire între scriitorii teleormăneni și cei ialomițeni, i-am citit opera, dar nu știam că domnia sa a fost profesor chiar la școala din Jilavele), Doina Ghițescu, acțița care știe de fiecare dată să pătrundă în inimile publicului și, la final, generalul de flotilă aeriană Nicolae Crețu. Cred că asistența a primit cu căldură alocuțiunile și sper că, așa cum am avut

onoarea să spun și la microfon, copiii au înțeles cine a fost Băzu Cantacuzino și de ce atâtă lume a invadat duminica, 21 septembrie 2025, localitatea Jilavele. Elevii, îndrumați de profesorii lor, au prezentat un foarte frumos program artistic, alcătuit din recitări, cântece și dansuri populare. Nu s-au lăsat mai prejos nici membrii grupului vocal bărbătesc, interpreții unor frumoase cântece patriotice. Când speakerul a anunțat sfârșitul activității am simțit din partea tuturor satisfacția unui lucru bun, bine făcut și bine primit. Am avut sentimentul că ne-am făcut datoria față de un mare luptător și, prin el, față de toți eroii poporului român.

Activitatea „Omagiu Prințului Aviației Române”, desfășurată la Jilavele, duminică, 21

septembrie 2025, a fost inițiată de Asociația Aviatorilor Brașoveni și organizată de noi cu sprijinul și împreună cu autoritățile și instituțiile din Jilavele și Baza 57 Aeriană. Subliniez că Asociația Aviatorilor Brașoveni nu a avut nevoie de aprobarea sau implicarea vreunei alte asociații pentru istoria aviației în organizare și nici nu ne-am substituit nimănui. Asociația Aviatorilor Brașoveni a fost înființată, în 1987, de un grup de aviatori militari veterani ai celui de-al Doilea Război Mondial și constructori de aeronave de la ICA Brașov, are personalitate juridică, așa cum prevede legea și nu este nici subordonată, nici filială locală a altei asociații.

Prof. Aurelia Petrescu
Prof. Mihai-Atanasie Petrescu

Istoria aviației române este o filă vie din cartea demnității naționale

Reprezentanți ai Bazei 95 Aeriană au participat în data de 10 octombrie 2025, la Conferința Națională „Iași și Aeronautica Română. Personalități, evenimente, fapte excepționale în serviciul țării”, desfășurată la Cercul Militar Iași.

Evenimentul a fost organizat de Statul Major al Forțelor Aeriene, prin Muzeul Militar „Ștefan cel Mare” – Filiala Moldova, Iași, Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” și Liga Aeronautică Română – Filiala Iași, în parteneriat cu Primăria Municipiului Iași, Ateneul Național Iași, Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași și Brigada 15 Mecanizată „Podu Înalt” Iași, în colaborare cu Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” Brașov, Baza Aeriană de Instruire și Formare a Personalului Aeronautic „Aurel Vlaicu” Boboc – Buzău, Baza 95 Aeriană „Căpitan Erou Aviator Alexandru Șerbănescu” – Bacău și Aeroclubul „Alexandru Matei” Iași, și în cooperare cu Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Dieceza Romano-Catolică Iași, Academia Română – Filiala Iași, Institutul Teologic

Romano-Catolic „Sf. Iosif” Iași, Muzeul Municipal „Regina Maria” Iași, Asociația „Sf. Ierarh Alexandru”, Cercul Militar Iași și Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România – Filiala Iași.

Manifestarea a debutat cu o ceremonie militară și religioasă, urmată de dezvelirea bustului generalului aviator Ernil Gheorghiu, personalitate marcantă a aviației române, și a continuat cu comunicări științifice, momente artistice și expoziții dedicate tradițiilor aeronautice românești. În acest context, aeronave IAR-330 SOCAT aparținând Bazei 95 Aeriană și aeronave aparținând Aeroclubului României au survolat regiunea Moldovei, în onoarea eroilor aviatori.

Prin acest eveniment, a fost adus un omagiu eroilor aerului și a fost reafirmată importanța păstrării tradițiilor și valorilor care definesc aviația militară română.

„Eroii nu mor niciodată – ei continuă să zboare prin inimile celor care le urmează exemplul”.

Text: Roxana Cioroabă,
foto: Roxana Cioroabă, Lucian Irimia

IAR-330 PUMA

50 de ani
de continuitate
prin modernizare

Orientându-se către asimilarea de tehnologii avansate în domeniul militar, România a inițiat în anii '70 un parteneriat tehnologic cu țări din Europa Occidentală pentru dezvoltarea flotei sale de elicoptere. Acest drum a fost deschis prin semnarea contractului pentru elicopterul ușor IAR-316 Alouette III în 1970.

Succesul acestui proiect a stat la baza unui acord și mai ambițios. Astfel, la 30 iulie 1974, România a semnat contractul de licență cu fabricantul francez Aérospatiale pentru producția elicopterului mediu de transport SA 330 Puma. Această colaborare cu o țară NATO a adus în dotare o aeronavă cu capacități superioare pentru forțele armate române. În aceeași perioadă, din Franța au fost achiziționate și recepționate elicopterele bimotor ușoare de transport SA-365 C Dauphin, în două loturi: două aeronave în 1979 (înmatriculate YR-DFE și YR-DFF) și două în 1980 (YR-DFG și YR-DFH).

MOMENTUL ISTORIC: 22 OCTOMBRIE 1975

Istoria Puma în România a debutat la 22 octombrie 1975, când prototipul IAR-330, cu numărul de înmatriculare 02, a efectuat zborul inaugural de pe aerodromul fabricii I.Av. Brașov (astăzi IAR S.A. Ghimbav).

Acest moment a marcat și începutul pregătirii echipajelor și a personalului tehnico-ingenieresc de sol: inițial la fabrica din Ghimbav (cunoașterea tehnică a materialului volant), apoi în Franța (pregătirea în zbor) cu instructori francezi. Până în 1977 a fost produsă varianta IAR-330 H apoi, odată cu introducerea palelor din materiale compozite s-a trecut la construcția variantei IAR-330 L. Noile pale pentru rotorul portant au îmbunătățit performanțele elicopterului – viteza de croazieră, plafonul la punct fix și greutatea maximă la decolare.

Rapid, IAR-330 și-a dovedit utilitatea în numeroase proiecte naționale: a susținut lucrările de construire a Transfăgărășanului și a

IAR-330 și-a demonstrat rapid valoarea operațională în sprijinul multiplelor proiecte naționale strategice. Misiunile sale au inclus sprijin logistic pentru construcția autostrăzii Transfăgărășan și a unor instalații hidroelectrice majore, intervenții în caz de dezastre și operațiuni de ajutor în caz de inundații în anii 1970, sprijin logistic maritim pentru platformele de foraj marin și asigurarea transportului aerian securizat pentru personalul guvernamental și militar

marilor hidrocentrale, a intervenit în operațiuni de salvare în timpul inundațiilor din anii '70 și a asigurat transportul către platformele maritime de extracție, servind totodată și ca mijloc de transport pentru oficiali.

O ARHITECTURĂ STRATEGICĂ

Intarea în dotarea Forțelor Aeriene Române a elicopterelor de fabricație autohtonă – IAR-316B Alouette III (construit în 250 de exemplare, dintre care 120 pentru Forțele Aeriene Române) și IAR-330 L Puma (în 160 de exemplare, dintre care 112 în variantă militară) – a determinat o dezvoltare semnificativă a unităților de elicoptere din țară:

– în iulie 1976, pe aerodromul Boteni s-a înființat Escadrila 126 Elicoptere, care în anul următor a devenit Regimentul 61 Elicoptere, alcătuit din două escadrile de IAR-330 Puma și o escadrilă de IAR-316B Alouette III;

– la 6 august 1976, pe aerodromul Mihail Kogălniceanu s-a înființat Escadrila 141 Elicoptere, unitate care a devenit Regimentul 59 Elicoptere la 1 iulie 1977 și s-a dislocat pe elidromul Tuzla între 15 și 19 mai 1978; inițial Regimentul 59 a fost format dintr-o escadrilă de IAR-330 și două

de IAR-316B, iar după 1985 IAR-330 a fost organizat în două escadrile, iar Alouette III într-una singură; această unitate era destinată protecției zonei de coastă, cooperării cu unitățile Marinei Militare și asigurării platformelor de foraj maritim – câteva elicoptere IAR-316B și IAR-330 fiind echipate special (floatoare gonflabile, costume de supraviețuire pe mare și bărci gonflabile) în caz de amerizare forțată;

– între 1 și 30 octombrie 1976, pe aerodromul Sibiu s-a înființat Escadrila 115 Elicoptere, subordonată inițial Comandamentului Apărării Antiaeriene a Teritoriului (din 1 mai 1977, Comandamentului Aviației Militare; din 30 octombrie 1978, Diviziei 70 Aviație); personalul acestei unități a efectuat trecerea pe elicopterele IAR-316B și IAR-330 în cadrul Regimentului 94 Elicoptere de la Alexeni (în perioada 18 octombrie – 30 noiembrie 1976); în octombrie 1978 unitatea a fost reorganizată ca Regimentul 58 Elicoptere; inițial compus dintr-o escadrilă de IAR-316B și una de IAR-330, începând din 1979 Regimentul 58 a ajuns la două escadrile de IAR-330 și una de IAR-316B; unitatea era destinată specializării personalului aeronavigant pentru misiuni în teren muntos și susținerii operațiilor Armatei a IV-a;

– la 30 iunie 1981, pe aerodromul Alexeni a fost înființată Escadrila 131 pentru perfecționarea pregătirii personalului navigant pe elicoptere,

subordonată direct Comandamentului Aviației Militare, organizată pentru cursuri teoretice și practice; de la înființare și până în 1987 Escadrila 131 a fost organizată în trei patrulle (una de IAR-316B și două de IAR-330), iar după 1987 structura a cuprins câte o patrulă de IAR-316B, IAR-330 și Mi-8;

– la 1 octombrie 1982, prin detașare din Regimentul 58 de pe aerodromul Sibiu, s-a înființat la Caransebeș o escadrilă de elicoptere care, la 1 august 1984, a devenit Regimentul 73 Elicoptere, format din două escadrile de IAR-330 și una de IAR-316B; această unitate era destinată specializării echipajelor pentru zbor în teren muntos, deservind zona de sud-vest a țării;

– în septembrie 1986, la Tecuci s-a înființat Regimentul 60 Elicoptere, alcătuit din două escadrile de IAR-330 și una de IAR-316B, destinat zonei de nord-est.

Trebuie menționat că atât Alouette III, cât și Puma puteau fi utilizate în misiuni de căutare-salvare cu troliu demontabil – acționat pneumatic la IAR-316B și hidraulic la IAR-330 – în timp ce elicopterele sovietice aflate și ele în dotarea Forțelor Aeriene Române (Mi-8 și Mi-17) dispuneau de troliu în montaj fix.

Elicopterele IAR-330 colaborează cu celelalte categorii de forțe ale Armatei României, ilustrând modul în care capacitățile aeriene sunt integrate în operațiuni comune. Prin misiuni de recunoaștere, sprijin logistic, transport de personal sau intervenție în situații de urgență, platforma aeriană extinde mobilitatea și raza de acțiune a structurilor participante, contribuind la un tablou operațional unitar

Exercițiul SAR executat de detașamentul DACIAN PUMAS în cadrul misiunii EUFOR ALTHEA 2025 din Bosnia-Herțegovina

fost semnat cu IAR S.A. Brașov, vizând transformarea elicopterelor IAR-330L în configurația IAR-330 L-RM.

PUMA PE SCENA INTERNAȚIONALĂ

Experiența operării acestui tip de elicopter a fost proiectată și pe scena internațională.

Între 2005 și 2006, elicopterele IAR-330 SOCAT au participat la misiunea EUFOR ALTHEA din Bosnia și Herțegovina, sub egida Uniunii Europene, marcând una dintre primele desfășurări operaționale ale Forțelor Aeriene Române în afara țării de după al Doilea Război Mondial.

În octombrie 2019, România a dislocat la Gao (Mali) un detașament aerian (Carpathian Pumas), format din patru elicoptere IAR-330 Puma L-RM și aproximativ 120 de militari (piloți, tehnicieni și personal medical). Misiunea – derulată între octombrie 2019 și octombrie 2020, în două rotații de câte șase luni – a cuprins operațiuni MEDEVAC, transport de trupe și materiale și misiuni de patrulare/recunoaștere în sprijinul operațiunilor ONU.

În luna ianuarie 2025 România și-a reînnoit contribuția la misiunea de stabilizare EUFOR ALTHEA din Bosnia și Herțegovina. Un detașament al Forțelor Aeriene Române – „Dacian Pumas” – care este format din patru elicoptere (IAR-330 Puma M și Puma L-RM) și aproximativ 100 de militari (piloți, tehnicieni, personal medical și logistic).

Dincolo de prezența elicopteristilor români la numeroase exerciții internaționale o misiune de onoare pentru Forțele Aeriene Române a fost reprezentată de participarea cu două elicoptere IAR-330 la parada aeriană desfășurată la Summitul NATO din anul 2018 de la Bruxelles.

***

Povestea IAR-330 Puma în România continuă: prin programe de modernizare, acest elicopter construit și perfecționat în țara noastră, rămâne un pilon al capacităților de apărare și un instrument important de intervenție și salvare, demonstrând că longevitatea susținută de modernizare poate păstra un avantaj strategic pentru decenii.

Text: Adrian Sultănoiu (articol realizat pe baza materialelor din arhiva CER SENIN), foto: arhiva CER SENIN

EVOLUȚIA CONTINUĂ

O transformare semnificativă pentru IAR-330 Puma a venit odată cu programul de modernizare SOCAT (Sistem Optoelectronic de Cercetare și Luptă Antitanc), demarat în 1996 în parteneriat cu Elbit Systems din Israel. Prin această modernizare, Puma a evoluat dintr-un elicopter de transport într-o platformă de luptă, echipată cu tun GIAT de 20 mm, rachete antitanc Spike și un sistem avansat de senzori. Prototipul IAR-330 SOCAT a zburat pentru prima dată în mai 1998.

Flota de elicoptere IAR-330 s-a diversificat ulterior cu variante precum Puma M (transport/școală), versiunea Naval – intrată în înzestrarea Forțelor Navale Române, dotată cu echipamente specifice operațiunilor maritime – și configurația MEDEVAC, un adevărat „spital zburător”.

Începând cu 2019–2020, România a demarat un program amplu de revitalizare și modernizare a flotei IAR-330L Puma (transport/MEDEVAC). Modernizarea include multiple îmbunătățiri: sisteme de avionică moderne, senzori avansați, protecție suplimentară și capabilități de război electronic. Un contract major pentru această modernizare a

Apunctarea elicopterului IAR-330 NAVAL pe puntea heliport a Fregatei Regele Ferdinand

Elicopterele IAR-330 PUMA „Carpathian Pumas” - o contribuție majoră în Mali

Misiunea detașamentului de elicoptere a Forțelor Aeriene Române a constat în evacuări medicale cu elicopterele. Într-un an de desfășurare, detașamentul român a efectuat 18 misiuni MEDEVAC și sute de misiuni de transport de utilitate generală. De asemenea, elicopterele românești au asigurat recunoașterea și supravegherea aeriană pentru a garanta libertatea de mișcare la sol a trupelor ONU, misiune de o importanță majoră pentru asigurarea securității convoaielor logistice MINUSMA. În ceea ce privește misiunile, elicopterele românești au realizat aproape 400 de misiuni de transport, zboruri de recunoaștere și supraveghere aeriană, cu peste 1250 de ore de zbor deasupra teritoriului acestei țări africane.

Sursa: Blue Helmets Newsletter (United Nation Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali) - februarie 2021

IAR-99: EVOLUȚIA UNUI SÍMBOL

În anii '70, când școlile de zbor românești încă foloseau L-29 Delfin și L-39 Albatros, o echipă de ingineri de la INCREST (astăzi, INCAS) a început să lucreze la concepția unui aparat de zbor autohton, modern și adaptat nevoilor reale ale Aviației Militare Române. De patru decenii, IAR-99 reprezintă o prezență constantă pe cerul României. De la primul zbor al prototipului în 1985, trecând prin prezentarea la Salonul Aeronautic de la Le Bourget în anul 1999 și până la testarea în zbor a variantei SM (Standard Modernizat) din 2023, avionul românesc de antrenament reactiv avansat a traversat epoci, doctrine și generații de piloți. Într-o lume a tehnologiilor tot mai sofisticate, IAR-99 rămâne dovada faptului că o platformă proiectată în țară, de specialiștii români, își poate îndeplini misiunea cu eficiență.

IAR-99, primul avion reactiv de școală și antrenament reactiv proiectat și realizat integral în România, a fost gândit ca înlocuitor al avioanelor cehe L-29 Delfin și L-39 ZA Albatros. Prototipul S-001 a decolat pentru prima dată pe 21 decembrie 1985, avându-l la manșă pe locotenent-colonelul Ștefănel Vagner. Creat de cercetătorii de la INCREST (în prezent, INCAS), avionul are un fuselaj de tip semicocă și două posturi de pilotaj în tandem dotate cu scaune de catapultare (inițial, de producție britanică, iar în prezent, de producție autohtonă). Motorizarea este asigurată de un turboreactor Rolls-Royce Viper (versiune 632-41, produsă sub licență de Turbomecanica), generând o tracțiune de circa 1.814 kgf. Cu un design cu aripă trapezoidală și tren de aterizare triciclu escamotabil, avionul este subsonic (viteză maximă ~865 km/h) și are un plafon de circa 12.900 m. IAR-99 a intrat în producție de serie în anul 1987, iar până la sfârșitul erei comuniste au ieșit pe poarta Fabricii de Avioane Craiova 28 de aparate de zbor (înmatriculate S-001, S-002, S-003/7003 și 701-725), majoritatea fiind repartizate școlii de zbor de la Boboc și înlocuind treptat avioanele L-29 și L-39 ZA din dotare. Avionul a demonstrat o fiabilitate remarcabilă, devenind un partener de încredere în formarea generațiilor de piloți.

CONFIGURAȚIA ȘI CAPABILITĂȚILE TEHNICE ALE AVIONULUI IAR-99

Din punct de vedere constructiv, IAR-99 are un fuselaj semicocă și aripă trapezoidală joasă, două cabine în tandem și scaune de catapultare Aerofina SC.HV-00 (inițial, Martin-Baker MK.RU-10J/LB), cu posibilitate de salvare a pilotului de la H = 0 și V = 0. Motoarele Viper 632-41 asigură tracțiunea necesară regimurilor de zbor din anvelopă, iar avionul transportă combustibil în rezervoarele interne, precum și în rezervoare suplimentare acroșate sub semiplanuri (autonomie maximă ~1.100 km, fără rezervoare suplimentare). Platforma dispune de cinci puncte de acroșaj (unul central, dispus ventral, și câte două sub fiecare semiplan), pe care se poate acroșa o sarcină utilă în greutate de aproximativ 1.400 kg (blocuri PRND, bombe de diferite calibre, containere specializate ș.a.). Deși nu dispune de armament artileristic fix, sub fuselajul avionului se poate monta un container cu un tun Griazev-Șipunov GȘ-23L (de calibrul 23 mm și cu o unitate de foc de 200 de lovituri). Totuși, datele tehnice dezvăluie performanțe modeste comparativ cu avioanele de generație mai nouă: viteza maximă este de numai Mach 0,76, plafonul de ~12.900 m, iar viteza ascensională atinge circa 35 m/s. În general, la momentul când IAR-99

a fost proiectat, aceste performanțe au fost considerate adecvate pentru rolul de avion de școală, antrenament reactiv avansat și atac la sol, dar sunt considerate limitate în raport cu noile standarde NATO.

MODERNIZĂRI SUCCESIVE: ȘOIM ȘI SM

Odată cu schimbările din anii '90, pentru IAR-99 a început un program de actualizare a sistemelor de avionică. În anii 1996 și 1997, în colaborare cu firma israeliană ELBIT Systems, s-a dezvoltat standardul ȘOIM (IAR-99 ȘOIM). În această fază, 13 aparate (cu numerele de înmatriculare 709, 711-713 și 717-725) au primit cabine modernizate, capacități de antrenament avansat și sisteme de avertizare și protecție împotriva amenințărilor aer-aer și sol-aer, de tip IR și radiolocație. Cockpitul a fost dotat cu afișaje multifuncționale (MFD), iar în arhitectura avionului a fost implementată casca DASH. Instalarea acestui sistem de avionică, sistem compatibil cu cel al avionului supersonic MiG-21 LanceR, a permis integrarea armamentului de proveniență occidentală. Primul IAR-99 ȘOIM a zburat în mai 1997, iar până în anii 2000, au intrat în serviciu 12 exemplare (șapte nou-construite și cinci modernizate). Avioanele modernizate au dus la înființarea unei escadrile de avioane ȘOIM, în vederea pregătirii piloților

pentru trecerea pe vânătorul MiG-21 LanceR. Odată cu intrarea în serviciu a avioanelor IAR-99 ȘOIM, Școala de Aplicație de la Boboc a decis operarea în escadrile separate a celor două variante de IAR-99 aflate în dotare, avioanele nemodernizate fiind denumite IAR-99 Standard.

Începând cu anul 2020, industria aeronautică română a continuat proiectul de modernizare sub denumirea IAR-99 SM (Standard Modernizat). Un contract semnat în mai 2020 cu firma Avioane Craiova prevedea modernizarea a 10 aparate existente (a celor de variantă Standard). Conform acestui program, primul IAR-99 SM (număr de înmatriculare 715) a fost prezentat oficial la 22 decembrie 2023, cu o schemă de vopsire asemănătoare avionului supersonic multirol F-16 (intrat în dotarea Forțelor Aeriene Române în septembrie 2016). Calendarul inițial prevedea livrarea unui exemplar modernizat în 2022 și a întregului lot de 10 până în 2024, însă pandemia COVID-19 și perturbările în lanțurile de aprovizionare au întârziat semnificativ lucrările. Astfel, abia în decembrie 2023 a început testarea în zbor a primului avion modernizat, iar în ianuarie 2025, celelalte nouă se aflau în diverse stadii de reparații și de modernizare. Între timp, în anul 2022 s-a mai semnat un acord, de data aceasta pentru revitalizarea unui număr de 10 aparate

IAR-99 ȘOIM prezentat cu variante de înarmare la EXPOMIL 1999

Alături de racheta franceză Arianne, IAR-99 ȘOIM cu numărul de expoziție 361, la Salonul Aeronautic de la Le Bourget în anul 1999

Prototipul S-003, reinmatriculat 7003, a fost transformat în demonstratorul IAR-109 "Swift"; imagine de la RoIAS 2006

Prototipul S001 în zbor

IAR-99 ȘOIM. În total, dintre cele 28 de avioane construite, 21 mai erau operaționale în Forțele Aeriene Române înainte de demararea acestor programe de reînnoire.

Modernizarea la standardul SM aduce avionului instrumente de luptă și de instruire de ultimă oră. Astfel, cockpitul este complet digitalizat, dotat cu HUD (Head Up Display) și ecrane multifuncționale (MFD) adaptate pentru a asigura familiarizarea cu avionica avionului supersonic F-16, sistem HOTAS (Hands On Throttle-And-Stick) și un sistem de instruire virtuală (EVAS) pentru simularea misiunilor de zbor.

Au fost instalate sisteme GPS/INS moderne și transponder IFF compatibil NATO, sporind interoperabilitatea cu aeronave ale forțelor aliate. Suplimentar, noul pachet de protecție electronică include un receptor de avertizare radar (RWR), un modul de contramăsuri electronice (ECM) și dispozitive de lansare capcane termice și pulbere anti-radar (chaff/flare). Este de notat faptul că avionul de antrenament avansat păstrează motorul Viper construit sub licență de Turbomecanica, accentul modernizării punându-se pe avionica digitală și pe revitalizarea platformei, iar nu pe intervenții în zona instalației de forță.

Programele tehnice au implicat colaborări interne și internaționale: Avioane Craiova conduce proiectul SM, cu sprijinul ELBIT Systems (sistemul de avionică și EVAS), INCAS (proiectare și integrare), Turbomecanica (mentenanță pentru motoarele Viper) și Centrul de Cercetare Inovare și Încercări în Zbor (testare). Investiția României în modernizarea avionului IAR-99 urmărește prelungirea duratei de viață a flotei cu încă 10-15 ani și asigurarea faptului că toți piloții români au acces la instrumente de antrenament și de pregătire apropiate standardelor NATO.

PARAMETRI OPERAȚIONALI ȘI RELEVANȚA TEHNICO-TACTICĂ A VARIANTEI IAR-99 SM

După patru decenii de la primul zbor, IAR-99 rămâne avionul principal de antrenament reactiv avansat al Forțelor Aeriene Române. Modernizările recente fac din IAR-99 SM o platformă de instruire de înaltă tehnologie: piloții se familiarizează cu proceduri și gestionează sisteme similare celor instalate pe supersonicul F-16, ceea ce nu era posibil în cazul versiunii standard, din anii '80. În plus, cu avionica și sistemele de armament noi, acest avion poate executa misiuni de **sprijin aerian apropiat** sau de recunoaștere în mod eficient, fiind chiar capabil de misiuni aeriene tactice cu întrebuințarea armamentului modern (bombe și rachete ghidate).

Rămân însă limitări inerente designului: IAR-99 este și va rămâne o platformă subsonică, având performanțe de zbor și de manevrabilitate superioare avioanelor reactive din anii '60, dar inferioare platformelor de antrenament transsonice sau supersonice moderne (cum sunt Leonardo M-346, KAI T-50 etc.). Din acest motiv, IAR-99 SM nu concurează și nu aspiră să ducă la înlocuirea completă a avioanelor de generație următoare, ci în principal oferă o tranziție economică și realistă către zborul pe F-16. În schema înzestrării Forțelor Aeriene Române, IAR-99 SM este văzut ca un „lead-in fighter trainer” eficient și accesibil din punct de vedere al costurilor, cu posibilități de întreținere în mare parte națională.

SIGURANȚA OPERAȚIONALĂ ȘI LECȚIILE TEHNICE DESPRINSE DIN EXPLOATAREA AVIONULUI IAR-99

Istoria operațională a avionului de antrenament reactiv IAR-99 a fost marcată și de accidente și catastrofe aeriene, fapt care

evidențiază importanța procedurilor stricte de întreținere și de antrenament în zbor. IAR-99 are multiple sisteme de siguranță și protocoale de testare rigurose implementate astăzi, dar fiecare eveniment grav de zbor confirmă nevoia existenței unor manuale de mentenanță și a unor programe de pregătire a piloților cât mai solide și mai riguroase. Aceste lecții au fost integrate în cultura unităților din Forțele Aeriene Române, astfel că rigurozitatea în verificări, simulările situațiilor de urgență și adaptarea continuă a echipamentelor de siguranță rămân obiective prioritare.

IAR-99 SM – MODERNIZAREA CARE PĂSTREAZĂ UN AVION ROMÂNESC RELEVANT

IAR-99 este o realizare emblematică a industriei aeronautice române. Proiectat în România, fabricat la Craiova și dotat succesiv cu tehnologii din ce în ce mai noi, platforma a evoluat de la un simplu avion de antrenament subsonic la un avion cu avionică și armament compatibile NATO. Programul de modernizare SM întărește acest caracter, îmbinând costurile relativ reduse de operare și mentenanță națională cu adăugarea de instrumente moderne (HUD, MFD, EVAS, comunicații și RWR NATO). Chiar dacă arhitectura inițială a avionului IAR-99 impune limite fizice, varianta

modernizată SM îi oferă elevului-pilot platforma adecvată pentru pregătire în condiții similare unei situații reale de luptă.

Prin modernizările succesive, IAR-99 și-a demonstrat adaptabilitatea: nu înlocuiește supersonicul multirol F-16 sau noile avioane de luptă, însă asigură pregătirea intermediară a piloților români și oferă posibilitatea sprijinului aerian, cu logistică 100% națională. Continuarea programului, extinderea suportului industrial intern și menținerea unor standarde stricte de fiabilitate și de instruire sunt esențiale pentru ca avionul românesc să continue să zboare în siguranță și eficient în următoarele decenii.

IAR-99 este mai mult decât un avion: este expresia rigorii și a creativității unei industrii care refuză să renunțe. De la inginerii de la INCAS și Avioane Craiova, la specialiștii de la Turbomecanica și piloții care l-au zburat, povestea acestui aparat de zbor este o lecție despre perseverență, „Șoimul” românesc rămânând astfel o punte între tradiția tehnică de ieri și aviația de generația a cincea de mâine – o aripă care nu va obosi curând.

Text: Adrian Sultănoiu (articol realizat cu sprijinul specialiștilor de la Centrul de Cercetare Inovare și Încercări în Zbor), foto: CCIIZ

IAR-99 cu numărul de bord 712, prezentat la Băneasa în anul 1995

Falcon Strike 2025

A treia ediție a celui mai complex exercițiu organizat de Forțele Aeriene Italiene s-a desfășurat în perioada 3-14 noiembrie 2025, având din nou ca punct central Baza Aeriană Amendola, locul dislocării Escadrilei 32 din Forțele Aeriene ale Italiei. În cadrul acestei ediții - la care au participat peste 1.000 de militari și peste 50 de aeronave din Italia, Statele Unite, Regatul Unit, Franța și Grecia - conceptele-cheie obișnuite de „Blue Force” (Forță Albastră) interoperabilă și Operațiuni Multi-Domeniu au fost completate, cu putere, de conceptul de descurajare (Deterrence).

*Text: Gian Carlo Vecchi și Sergio Lanna
Foto: Gian Carlo Vecchi, Sergio Lanna și Pier Paolo Lazzarin*

**DESCURAJARE
ȘI PUTERE
AERIANĂ**

De la ultima ediție a exercițiului Falcon Strike 2022, desfășurată între 14 și 25 noiembrie 2022, s-au produs unele schimbări. Situația geopolitică internațională din ce în ce mai instabilă, cu continuarea războiului din Ucraina – început cu câteva luni înainte, în 2022, și cu amenințări sporite pe flancul estic al NATO, precum și instabilitatea persistentă pe flancul sudic al Alianței, care a degenerat într-o criză umanitară, au modificat substanțial paradigma exercițiului. Nu atât în ceea ce privește natura misiunilor, care de ani buni se concentrează pe tipuri specifice de operațiuni, cât în declarațiile reprezentanților militari. La Falcon Strike 2025 s-a discutat explicit despre un scenariu de tip „Peer Opponent” (scenariu de luptă cu un adversar de putere comparabil), cu misiuni axate pe operații precum Counter A2/AD (Anti-Access/Area Denial - neutralizarea capacităților de anti-acces și interdicție regională), Culegere de informații, Supraveghere și Recunoaștere (ISR), Time Sensitive Targeting (TST - angajarea urgentă a țintelor) și Comandă și Control Tactic (Tactical C2).

Agile Combat Employment (ACE - conceptul de dislocare flexibilă a forței de luptă), la fel ca în edițiile precedente din 2021 și 2022, a fost, din nou, unul dintre domeniile de interes, cu activități de „Cross-Servicing” și „Rapid Refueling” (activități de suport tehnic încrucișat și realimentare rapidă) realizate în special de linia F-35.

Falcon Strike, creat în 2021 ca oportunitate de antrenament destinată în mod specific capacităților de generația a cincea, a adoptat în această ediție un format mai apropiat de nevoile actuale de instruire ale Alianței, al cărei efectiv de luptă este compus dintr-un amestec de generații de aeronave. Astfel, în prima săptămână, Operațiuni Aeriene Compozite (COMAO) și misiunile „Shadow Wave” s-au concentrat pe integrarea platformelor de generația a patra și a cincea prin misiuni de zi și de după-amiaza. În a doua săptămână, misiunile au fost dedicate exclusiv aeronavelor de generația a cincea, fiind predominante activitățile de zbor pe timp de noapte.

Dacă excludem prezența aeronavelor F-16C din Aviano în 2021 – posibil o condiție prealabilă pentru participarea SUA – aceasta este prima dată când platforme de generația a patra ale forțelor aliate au luat parte la Falcon Strike, incluzând Rafale F4 din Forțele Aeriene și Spațiale Franceză, F-16V Bloc 72 din Forțele Aeriene ale Greciei și AV-8B Harrier II din Marina Italiană, integrate în „Blue Force” direct de pe Baza Aeriană Amendola.

Referitor la aeronavele de generația a cincea, exercițiul a inclus participarea F-35A și F-35B din cadrul Escadrilei 32 a Forțelor Aeriene Italiene; F-35A din Escadrila 6; F-35A din cadrul Forțele Aeriene ale SUA 48th Fighter Wing de la RAF Lakenheath – participanți obișnuiți la Falcon Strike; F-35B ai Marinei Italiene (GRUPAER – Aviația Navală Italiană); și F-35B ai Royal Navy (Forțele Navale ale Marii Britanii), din cadrul Carrier Strike Group, operând direct de pe portavionul HMS Prince of Wales în Marea Mediterană. De notat este faptul că în timpul exercițiului, un comunicat al Royal Navy a anunțat că portavionul Prince of Wales a îmbarcat cel mai mare număr de F-35B de până acum – 24 de aeronave.

În linii generale, fiecare națiune a executat 75% din misiuni ca „Blue Force” și 25% ca „Red Force” (Forța Roșie). În mod natural, Forțele Aeriene Italiene au avut o contribuție majoră, angajând aproape toate platformele disponibile, operate în mare parte de la bazele de origine. Doar aeronava/prototipul SPYDR a fost dislocat temporar la Amendola pe durata vizitei echipei noastre.

La fel de importante pentru îndeplinirea obiectivelor exercițiului au fost sistemele electronice, radarele și suitele de război electronic (EW), dronile Mirach și platformele sol-aer (SAM) – reale sau simulate – disponibile în Poligonul de Testare Comun Salto di Quirra (PISQ). Împreună, acestea au recreat o bulă de anti-acces și interdicție regională (A2/AD), necesară pentru antrenarea capacităților de suprimerare a apărării antiaeriene inamice (SEAD), aspecte fundamentale într-un ipotetic conflict de tip peer-to-peer.

Descurajare

Într-un interviu recent pentru „Rivista Aeronautica”, șeful Statului Major al Forțelor Aeriene ale Italiei a declarat: „... fără F-35 nivelul nostru de descurajare ar fi mai scăzut. Cu F-35 reprezentăm o problemă serioasă pentru orice potențial agresor. De aceea este esențial să continuăm dezvoltarea acestei capacități, atât din perspectivă de potențial, cât și din perspectivă de numere”.

Forțele Aeriene Italiene dispun în prezent de cinci grupuri operaționale echipate cu aeronave de generația a cincea:

- Unitatea de Conversie Operațională 156 (156th Operational Conversion Unit – OCU), dislocată la Pilot Training Center, Luke AFB, Arizona;
- Grupurile 102 și 154 (102nd și 154th Groups), cu baza la Ghedi, în cadrul Escadrilei 6;
- Grupurile 13 și 101 (13th și 101st Groups), cu baza la Amendola, în cadrul Escadrilei 32.

Conform informațiilor de care dispunem (n.r.: autorii), aproximativ 35 de aeronave au fost livrate până în prezent Forțelor Aeriene Italiene, inclusiv cele două F-35B atribuite Grupului 101. Șase F-35B sunt atribuite Marinei (GRUPAER – Aviația Navală Italiană). În ansamblu, Italia a contractat achiziția a 75 F-35A și 40 F-35B (20 pentru Forțele Aeriene și 20 pentru Marină). Având în vedere că o parte semnificativă a aeronavelor este dislocată în Statele Unite, proiectul de stabilire a primului centru de instruire F-35 în afara SUA, la Baza Aeriană Trapani, derivă nu doar din motive de prestanță națională, ci din nevoi operaționale concrete – respectiv disponibilitatea imediată a tuturor aeronavelor pentru eventuale cerințe de apărare națională. Această necesitate este probabil împărțită și de alte forțe aeriene europene echipate sau care intenționează să se echipeze cu F-35.

„Să operăm împreună” a reprezentat întotdeauna forța Alianței Nord Atlantice, care de peste șaptezeci de ani asigură apărarea Europei. Utilizarea capacităților de generația a cincea este esențială deoarece acestea pot procesa cantități vaste de informații, rămân stealth datorită observabilității reduse și cresc atât capacitățile noastre defensive, cât și abilitatea de a ne prezenta uniți – asigurând astfel un efect de descurajare pentru potențialii adversari. Astăzi, am văzut multe sisteme – peste 50 de aeronave implicate. Avem, de asemenea, colegi din Marina Italiană, care pilotează F-35, și cu care operăm la unison. Și, de asemenea, sisteme americane, franceze, grecești și britanice. Acesta este cu adevărat un moment în care demonstrăm că suntem capabili să ne antrenăm împreună și să operăm împreună, cu un grad foarte ridicat de pregătire. Consider că acesta este mesajul cel mai important al exercițiului: apărarea Italiei este pregătită, suntem uniți cu partenerii noștri și suntem pe deplin capabili să asigurăm apărarea teritoriului NATO, a declarat generalul Antonio Conserva, șeful Statului Major al Forțelor Aeriene Italiene.

Un exercițiu orientat spre viitor

În timp ce Falcon Strike era în desfășurare, la Roma, Italia, s-a ținut pentru prima dată cea de-a 25-a ediție a International Fighter Conference (IFC). Evenimentul – organizat de Defence IQ cu sprijinul Forțelor Aeriene Italiene – reprezintă una dintre cele mai importante platforme internaționale pentru analiza dezvoltărilor strategice în domeniul puterii aeriene.

Printre vorbitori s-a numărat și generalul Giovanni Balestri, locțiitorul șefului Statului Major al Forțelor Aeriene Italiene, care a susținut prezentarea intitulată „Demonstrarea capacităților de putere aeriană integrată ale flotei F-35 și creșterea competenței în exerciții la scară largă și internaționale” („Demonstrating the F-35 fleet’s Joint Air Power capabilities and growing proficiency with large-scale and international exercises”).

Generalul a afirmat că nivelul de apărare nu mai este definit de platforme individuale, ci de capacitatea de a integra domeniile și de a transforma datele în avantaj cognitiv și decizional strategic. Superioritatea operațională s-a mutat de la controlul simplu al spațiului aerian fizic la controlul spațiului decizional. În acest sens, el a făcut referire explicită la exercițiul Falcon Strike 2025 desfășurat la Escadrila 32 din Amendola.

Exercițiul, axat pe îmbunătățirea capacităților operaționale ale avioanelor de generația a cincea într-un context integrat, multinațional și multi-domeniu, a servit drept teren de testare pentru coordonarea domeniilor aerian, maritim, terestru și cibernetic cu

superioritate decizională. Optimizarea fluxului de date și a managementului Comandă și Control (C2) în scenariu de densitate mare, așa cum a fost planificat în Falcon Strike 2025, transformă exercițiul într-un laborator esențial pentru conceptele operaționale bazate pe date care vor constitui coloana vertebrală a Programului Global Aerian de Luptă (GCAP) – viitorul „Combat Cloud”.

Falcon Strike 2025, organizat de Forțele Aeriene Italiene, s-a desfășurat între 3 și 14 noiembrie 2025, cu participarea a peste 1.000 de militari și mai mult de 50 de aeronave. În cele două săptămâni de operațiuni au fost executate aproximativ 460 de misiuni, însumând peste 1.000 de ore de zbor.

Fără îndoială, obiectivul principal (dar nu singurul) a fost atingerea unui grad maxim de integrare între aeronavele de generația a patra și a cincea și un nivel maxim de interoperabilitate între echipajele din diferite națiuni NATO.

Autorii mulțumesc pentru oportunitatea de a realiza acest articol Forțelor Aeriene Italiene, generalului Antonio Conserva, șeful Statului Major al Forțelor Aeriene Italiene, Biroului de Informare Publică al Forțelor Aeriene Italiene, colonelului Francesco De Vincenti, locotenent-colonelului Stefano Testa și militarilor din unitățile implicate în exercițiu.

Nota redacției: În cadrul exercițiului Falcon Strike (și al majorității exercițiilor aeriene NATO), „Blue Force” reprezintă unitățile aliate NATO care desfășoară misiuni aeriene, terestre și de suport, în timp ce „Red Force” simulează un adversar ce utilizează tactici ce folosesc sisteme

integrate de apărare aeriană și scenarii de amenințare pentru a testa și provoca operațiunile „Blue Force”. Acest antrenament asigură pregătirea optimă, consolidează interoperabilitatea și perfecționează eficiența misiunilor în cadrul Alianței.

Traducere și adaptare:
CER SENIN – Revista Forțelor Aeriene

Gestionarea stresului de misiune – calmul care ține echipa în funcțiune

Stresul este una dintre constantele vieții de militar. Pentru profesioniștii din armată, misiunile impun un amestec dificil de vigilență, decizii rapide și adaptare la necunoscut – iar felul în care fiecare gestionează această presiune face adesea diferența între eșec și succes. Nu vorbim doar despre eliminarea senzației neplăcute, ci despre instrumentele prin care aceasta este transformată în resurse operaționale.

La nivel corporal, reacția e clară și imediată: mușchii se tensionează, respirația se accelerează, somnul se degradează. Tocmai din acest motiv, măsurile simple devin primele linii de apărare. Respirația conștientă – inspirări adânci și expirări controlate – readuce ritmul cardiac la un nivel care permite judecata limpede. Mișcarea regulată, somnul suficient și alimentația corectă nu sunt opționale; ele refac stocurile de energie și mențin capacitatea decizională în situații critice.

Pe partea emoțională, misiunile activează trăiri puternice: teamă, furie, dor, vinovăție. Blocarea sau negarea acestor emoții subminează rapid coeziunea și eficiența. Dialogul controlat între colegi, folosirea umorului ca mecanism de descărcare și mici ritualuri personale – scrisul într-un jurnal, ascultarea unei melodii, schimbul unui mesaj cu cei de acasă – funcționează ca supape care împiedică acumularea periculoasă a tensiunii. A le spune pe nume și a le discuta nu este semn de slăbiciune, ci de profesionalism.

Cadru cognitiv influențează la fel de mult reacția la stres: interpretările catastrofale amplifică tensiunea, în timp ce concentrarea pe elementele controlabile economisește resurse mentale. Antrenamentul pentru gestionarea gândurilor – transformarea ipotezelor pesimiste în evaluări realiste – reduce anxietatea și accelerează luarea deciziilor. Acceptarea limitelor situației și orientarea spre acțiuni concrete rămân practici esențiale ale rezilienței cognitive.

Stresul de misiune este totodată un **fenomen colectiv**. O echipă care comunică sincer, care recunoaște vulnerabilitățile membrilor săi și care practică solidaritatea, rezistă la presiune mult mai bine. Rolul liderilor este determinant: tonul lor, calmul și empatia nu sunt doar gesturi simbolice, ci instrumente care influențează moralul și performanța. Un lider care recunoaște oboseala și rămâne prezent alături de subordonați devine o ancoră psihologică, iar această ancoră se traduce în coeziune operațională.

Reîntoarcerea din misiune cere atenție specifică. Tranziția de la o anumită stare de alertă la rutina civilă poate fi abruptă și destabilizantă; reintegrarea presupune timp, dialog și, uneori, sprijin specializat. A vorbi despre experiențe, a transforma trauma în lecție și a solicita ajutor atunci când semnele stresului persistă sunt pași firești spre recuperare. Reziliența nu înseamnă negarea suferinței, ci capacitatea de a o integra și de a o folosi pentru a deveni mai eficient.

Gestionarea stresului se antrenează asemenea oricărei abilități militare: prin repetiție, disciplină și sprijin reciproc. Sub uniformă rămâne un om cu emoții, gânduri și limite – iar forța reală a militarului modern stă în echilibrul psihic care îi permite să traverseze furtuna misiunii și să revină sănătos la linia de start.

Bibliografie:

1. Lazarus, R.S., & Folkman, S. (1984) - *Stress, Appraisal and coping* Springer;
2. American Psychological Association (2023) - *Building resilience in military personnel*. APA Press;
3. Bartone, P.T. (2020) - *Hardiness as a resilience factor for military leaders*. *Military Psychology*;
4. Mullen, C.H. (2018) - *Operational stress management in modern armed forces*. *Journal of Military Ethics*.

Psiholog Georgiana Zonea

**A resimți stresul
nu înseamnă
a fi slab, ci uman**

**Un lider calm este
ancora psihologică
a echipei**

**Reziliența se
antrenează, asemenea
condiției fizice**

IAR-330 PUMA

50 de ani de continuitate prin modernizare

IAR-99: EVOLUȚIA UNUI SIMBOL